

บทที่ 3

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบมโนทัศน์สตรีนิยมในนวนิยาย 4 เรื่อง

การวิเคราะห์มโนทัศน์สตรีนิยมในนวนิยาย 4 เรื่อง ประกอบด้วยหัวข้อแรกคือความเป็นตัวตนแห่งสตรีในวรรณกรรม หัวข้อที่สองคือนางฟ้าในบ้าน : งานบ้านเป็นเรื่องของสตรี การงานเป็นเรื่องของบุรุษ และหัวข้อที่สามคือความเป็นจริงที่แท้ในวรรณกรรมสตรี โดยจะวิเคราะห์ให้เห็นว่าองค์ประกอบความเป็นตัวตนแห่งสตรีได้แสดงภาพลักษณ์ของตัวละครสตรีที่มีตัวตนเป็นที่ยอมรับจากสังคมประการใด งานบ้านเป็นเรื่องของสตรีและการงานเป็นเรื่องของบุรุษซึ่งเป็นลักษณะการแบ่งงานโดยใช้เพศเป็นเกณฑ์ยังเป็นภาพที่ปรากฏในตัวละครสตรีของนวนิยาย 4 เรื่องหรือไม่ และความเป็นจริงที่แท้ในวรรณกรรมสตรีเป็นภาพสะท้อนที่แท้จริงของสตรีในวรรณกรรมอย่างไร โดยจะเปรียบเทียบมโนทัศน์สตรีนิยมในนวนิยาย 4 เรื่องไว้ตอนท้ายบท

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมโนทัศน์สตรีนิยมในนวนิยาย 4 เรื่องโดยเรียงลำดับจากนวนิยายที่ได้รับการตีพิมพ์อันดับแรกคือเรื่อง *ชี เคม ทุ สเตย์* (She Came to Stay) ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1943 เรื่องที่สองคือ *เดอะ เบล จาร์* (The Bell Jar) ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1963 เรื่องที่สามคือ *วาย อีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* (Why Is There Salt in the Sea?) ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1977 และเรื่องที่สี่คือ *ลำเนาป่า* ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1984

3.1 ความเป็นตัวตนแห่งสตรีในวรรณกรรม

ชื่อตัว-ชื่อสกุลเป็นองค์ประกอบประการแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นตัวตนของบุคคลในวิถีทางแห่งการดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีความเท่าเทียมกัน ปัญหาต่อการยอมรับในความเป็นตัวตนของสตรีในสวนนี้เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุของสตรีที่ต้องเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของสามี หญิงหม้าย และการเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ

บุคลิกภาพและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบประการที่สองที่แสดงความเป็นตัวตนของบุคคล โดยจะกล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและสังคมภายนอกซึ่งมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของสตรีให้ได้แสดงตัวตนความรู้สึกออกมาในรูปแบบของตัวตนทางสังคมคือเป็นลักษณะที่สังคมคาดหวัง หรือแสดงตัวตนที่แท้จริงของสตรีซึ่งอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

องค์ประกอบประการสุดท้ายที่แสดงความเป็นตัวตนคือสถานภาพ โดยแบ่งสถานภาพที่สำคัญของสตรีออกเป็น สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา และสถานภาพทางอาชีพ การที่สังคมได้กำหนดบทบาทตามสถานภาพของบุคคลนี้เองที่ทำให้สตรีตกอยู่ในสภาพที่เรียกว่าวิกฤติความเป็นตัวตนแห่งสตรี

ซี เคม ทู สเตย์

3.1.1 ชื่อตัว-ชื่อสกุล ของตัวละครในเรื่องมิได้แสดงความเป็นตัวตนในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนชื่อสกุลหรือมีการใช้คำนำหน้าชื่อที่ต่างไปจากตัวละครในเรื่องอื่น อย่างไรก็ตามมีนักวิจารณ์ชื่อ อลิซาเบธ ฟัลเลซ (Elizabeth Fallaize) ได้กล่าวถึงที่มาของชื่อตัวละครเอกหญิงคือ ฟรองซัวส์ (Françoise) ว่าเป็นชื่อมารดาของซีโมน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir) ผู้ประพันธ์เรื่อง ซี เคม ทู สเตย์ ผู้วิจัยมองถึงเหตุผลที่ผู้ประพันธ์ได้นำชื่อของมารดามาเป็นชื่อตัวละครเอกหญิงว่าเป็นเพียงความบังเอิญก็ไม่ถูกทีเดียวนัก แต่คิดว่าเป็นความตั้งใจของโบวัวร์ที่จะนำชื่อมารดามาใช้เพื่อการเปรียบเทียบและแสดงให้เห็นลักษณะบางประการของตัวละครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับมารดาตนเอง

*"In metaphysical terms, Xavière incarnates the challenge that any consciousness presents; in psychological terms she plays out with Françoise a drama akin to that of the adolescent girl's struggle with the mother, her attempt to secure the attention of the father figure. Pierre, for herself. Françoise in her turn (whom Beauvoir endows with her own mother's name) displays the classic mother's determination to view the adolescent as a child; ..."*¹

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นที่มาของชื่อตัวละครเอกหญิงประกอบคำวิจารณ์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกทั้งสามในทางจิตวิทยาว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุตรสาววัยรุ่น ในที่นี้พ่อหมายถึงปีแอร์ซึ่งเป็นคนรักของฟรองซัวส์ แม่หมายถึงฟรองซัวส์ และบุตรสาววัยรุ่นเปรียบได้กับตัวซาเวียร์นั่นเอง ฉะนั้น การกระทำของซาเวียร์ที่พยายามเรียกร้องความสนใจจากปีแอร์ให้มาสนใจตนเองจึงถือได้ว่าเป็นการกระทำของบุตรสาววัยรุ่นที่กำลัง

¹Elizabeth Fallaize, *The Novels of Simone de Beauvoir* (Worcester: Billing & Sons Ltd, 1988), pp. 29-30.

แสดงบทบาททำทนายแม่ของตนเอง ในส่วนของฟรองซัวส์คือการแสดงบทบาทเป็นแม่ในอุดมคติที่มองซาเวียร์ว่าเสมือนเป็นบุตรสาวของตนซึ่งตนต้องรักและเอาใจใส่

ในส่วนที่มาของชื่อตัวละครเอกหญิง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตถึงเหตุผลที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ชื่อแม่ในชีวิตจริงมาเป็นชื่อตัวละครเอกหญิงเพื่อบอกกล่าวความคิดที่ว่า การเลือกใช้ชื่อ “ฟรองซัวส์” ซึ่งเป็นชื่อแม่ของตนผู้มีลักษณะของความเป็นแม่ยอมเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนความเป็นแม่ที่เป็นตัวตนส่วนหนึ่งของตัวละครเอกหญิงที่ชื่อฟรองซัวส์ นอกจากนี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างชีวิตจริงของผู้ประพันธ์กับนวนิยายในส่วนนี้พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมาก กล่าวคือ ในชีวิตจริง แม่ของโบวัวร์ได้อุทิศชีวิตให้กับการดูแลสามีและลูกสาววัยรุ่น เปรียบเสมือนการที่ฟรองซัวส์ทำหน้าที่ดูแลปิแอร์ในฐานะคนรักและให้ความคุ้มครองแก่ซาเวียร์เด็กสาววัยรุ่นทั้งในด้านการเงินและด้านจิตใจ เมื่ออย่างเข้าสู่วัยสาวโบวัวร์เริ่มมีปัญหาขัดแย้งกับแม่อย่างมากเรื่องวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเทียบได้กับการที่ซาเวียร์เริ่มสร้างปัญหาและแสดงลักษณะดื้อรั้นเอาแต่ใจแบบวัยรุ่นและก่อความขัดแย้งกับฟรองซัวส์ในฐานะผู้ดูแล ต่อจากนั้นประวัติช่วงชีวิตตอนต้นที่โบวัวร์มีความสนิทสนมรักใคร่เป็นอันดีกับพ่อมากกว่าแม่ เสมือนการที่ซาเวียร์พยายามทำให้ปิแอร์หันมาสนใจตนได้สำเร็จและทั้งสองก็เข้ากันได้ดีมากจนกระทั่งปิแอร์ให้ความใส่ใจฟรองซัวส์น้อยลงจากเดิม ต่อมาภายหลังการที่พ่อของโบวัวร์เริ่มเห็นห่างและมักเข้าข้างแม่อยู่เสมออันเปรียบได้กับช่วงที่ปิแอร์และฟรองซัวส์เริ่มมองเห็นตัวตนที่แท้จริงของซาเวียร์ และรู้สึกตรงกันเรื่องความเหนื่อยหน่ายในพฤติกรรมดื้อรั้นเอาแต่ใจของเด็กสาววัยรุ่นเช่นซาเวียร์ อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบระหว่างนวนิยายกับชีวิตจริงในส่วนนี้มีประเด็นที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงคือ กรณีชีวิตจริงเป็นชีวิตของผู้ประพันธ์กับบิดาซึ่งมีความสนิทสนมในรูปแบบที่บุตรสาวมีให้กับบิดาเท่านั้น แต่ในนวนิยาย ซาเวียร์มีความสัมพันธ์กับปิแอร์ในฐานะคนรัก

จากการเปรียบเทียบนวนิยายกับชีวิตจริงของผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันระหว่างความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสามในทางจิตวิทยา กับความสัมพันธ์ของโบวัวร์และบิดามารดาในชีวิตจริง นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันระหว่างตัวละครในนวนิยายกับชีวิตจริงแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นคือ โบวัวร์เลือกใช้ชื่อมารดาตนเองมาเป็นชื่อตัวละครเอกหญิง ทั้งนี้ โบวัวร์ต้องการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างฟรองซัวส์ในนวนิยายกับมารดาในชีวิตจริง และลักษณะแห่งความเป็นแม่ซึ่งเป็นตัวตนของฟรองซัวส์ด้วยส่วนหนึ่ง

ในส่วนชื่อสกุลของตัวละครเอกหญิง ในนวนิยายผู้อ่านทราบว่ามีชื่อสกุลว่า มิเกล (Miquel) ซึ่งเป็นชื่อสกุลของฟรองซัวส์ที่สืบทอดมาจากบิดา ฟรองซัวส์ใช้ชื่อสกุลนี้ตลอดทั้งเรื่องแม้ฟรองซัวส์จะอยู่ในฐานะภรรยาปีแอร์ก็ตาม การที่ตัวละครเอกหญิงยังคงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเพราะทั้งเธอและปีแอร์มีความคิดเรื่องการเลือกใช้ชีวิตคู่โดยมีความรักที่เป็นอิสระต่อกันทั้งทางกายและใจ ฟรองซัวส์และปีแอร์มิได้ให้ความสำคัญกับการผูกมัดทางสังคมและทางกฎหมายมากไปกว่าความเป็นตัวของตัวเองของคนทั้งสอง ความรักหรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันไม่ได้สร้างพันธะให้กับชีวิตของตัวละครทั้งสอง การเลือกหนทางการดำเนินชีวิตแบบนี้เป็นวิถีทางแห่งชีวิตคู่ของผู้ประพันธ์กับฌอง-ปอล ซาร์ตร์ (Jean-Paul Sartre) ที่ปฏิเสธธรรมเนียมประเพณีเรื่องการแต่งงานของสังคมชนชั้นกลาง อีกทั้งตามกฎหมายประเทศในภาคพื้นยุโรปที่มีได้ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (non-common law) อย่างประเทศเดนมาร์กและฝรั่งเศส ยอมให้หญิงมีสามีคงชื่อสกุลเดิมของตนไว้ได้² ชื่อสกุลจึงไม่มีส่วนสำคัญต่อชีวิตของตัวละครเอกหญิงทั้งในทางกฎหมายและทางสังคมแต่ประการใด

3.1.2 บุคลิกภาพ

3.1.2.1 **ครอบครัว** ของฟรองซัวส์ในนวนิยายมีอิทธิพลต่อตัวละครเอกหญิงด้วยเหตุผลที่มาจากวัตถุประสงค์ในการประพันธ์คือ ผู้ประพันธ์ต้องการให้ตัวละครดำรงตนอยู่ในฐานะปัจเจกชน ที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวหรือสถาบันใดๆ จึงได้ตัดเนื้อหาในส่วนที่แสดงอิทธิพลที่ได้รับจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และชนชั้นทางสังคมออกไป³ ตลอดทั้งเรื่องเราจะได้เห็นลักษณะปัจเจกชนของตัวละครเอกหญิง ตั้งแต่ มีอาชีพที่ตนเองรักและเลือกเอง การตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตคู่กับปีแอร์โดยไม่ผูกมัดด้วยพิธีการหรือข้อกฎหมาย ต่อมาภายหลังเลือกใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันสามคนกับปีแอร์และซาเวียร์ ในตอนท้ายของเรื่องเธอเลือกมีสัมพันธ์ทางเพศกับเจอร์เบิร์ต (Gerbert) เพื่อนร่วมงานที่เธอแอบชื่นชอบอยู่ เหล่านี้ล้วนเป็นการตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ใช่อิทธิพลการกล่อมเกลามาจากครอบครัวหรือจากสังคมภายนอก เธอมีเส้นทางการดำรงอยู่ในฐานะปัจเจกชน

²วิมลศิริ ชำนาญเวช, "การใช้นามสกุลของหญิงมีสามี," เอกสารในการสัมมนา กฎหมายเกี่ยวกับสตรีเรื่อง สตรีมีสิทธิเลือกใช้ชื่อสกุลหรือไม่ เสนอที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล 22 กันยายน 2538. หน้า 8.

³Fallaize, *The Novels of Simone de Beauvoir*. p. 28.

จากวัตถุประสงค์ในการเขียนนวนิยายของผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นบุคลิกภาพ ความเป็นปัจเจกชนที่เด่นชัดของฟรองซัวส์ ความเป็นปัจเจกชนของฟรองซัวส์ก็ได้รับผลกระทบจาก ตัวละครหญิงอีกตัวหนึ่งคือซาเวียร์ เพราะเหตุที่ซาเวียร์มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับฟรองซัวส์และได้รับ อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูจากคนในครอบครัวของซาเวียร์เอง ไม่ว่าจะเป็นผู้อธิบายให้เห็นภาพ ชีวิตแต่งงานในอนาคตของเธอว่า ซาเวียร์เหมาะสมกับการมีชีวิตคู่ในแบบดั้งเดิมที่มีสามีผู้อุทิศตัว เพื่อครอบครัวและภรรยาที่มีบทบาทการเป็นภรรยาและมารดา *"And the only prospect her (Xavière) uncle can think of for her is a devoted husband and a lot of children."*⁴ นอกจากนี้ ป้าผู้มีแนวคิดเรื่องบทบาทดั้งเดิมของชายหญิง ได้พยายามสั่งสอนเรื่องงานบ้านงานเรือนให้ กับซาเวียร์แต่ไม่สำเร็จ ทั้งซาเวียร์ยังแสดงความอ่อนแอของตัวเองโดยพูดว่าคงไม่มีใครสามารถแก้ไข ตัวเธอได้ *'My (Xavière) aunt even tried to teach me how to knit, (...) ,but my last sock was a disaster. (...) She 's quite right. No one will ever manage to make anything of me.'*⁵ ต่อมาภายหลังจากการมาพำนักอยู่ในปารีสกับฟรองซัวส์แล้ว ป้ายังคงเป็นห่วงและเขียน จดหมายมาหาเธอทุกสัปดาห์ แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของซาเวียร์ให้ความสนใจทุกขุสขของซาเวียร์ ตลอดเวลา กล่าวได้ว่าเธอได้รับการเลี้ยงดูอย่างสุขสบายและมีความสุข ต่อไปจะแสดงให้เห็นรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพของซาเวียร์

การอบรมสั่งสอนและลักษณะการเลี้ยงดูที่ซาเวียร์ได้รับส่งผลต่อบุคลิกภาพที่ สำคัญของเธอคือการไม่รู้จักพึ่งตนเอง จะเห็นได้จากการที่เธอไม่มีความเพียรในการทำงาน เลือก งาน รักชีวิตสนุกและสุขสบาย เธอจึงไม่มีความคิดที่จะทำอะไรให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเองหรือผู้อื่น ในส่วนความคิดเรื่องการแต่งงาน ซาเวียร์เห็นว่าผู้หญิงควรเลือกแต่งงานกับสามีที่พึ่งพาได้ จึงเป็น เหตุผลที่เธอตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตกับปีแอร์ที่เป็นผู้ใหญ่มั่นคงและพึ่งพิงได้ จากบุคลิกทั้งหมดของซาเวียร์ ที่ได้รับการหล่อหลอมจากครอบครัว ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นตัวของตัวเองของตัวละครตัวอื่น โดยเฉพาะฟรองซัวส์ผู้มีหน้าที่อุปถัมภ์เธอจนกว่าจะพึ่งตนเองได้ นับตั้งแต่ซาเวียร์มาใช้ชีวิตอยู่กับ เธอ ฟรองซัวส์ต้องใส่ใจดูแลซาเวียร์ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพหรือหาไปฝึกงาน รวมทั้งความ คิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงของซาเวียร์ทำให้ฟรองซัวส์ต้องคอยใส่ใจและเฝ้าสังเกต ตลอดเวลา *"It is only gradually that Françoise becomes aware of a solid core of*

⁴Simone de Beauvoir, *She Came to Stay*, trans. Yvonne Moyses and Roger Senhouse (London: Cox & Wyman Ltd, 1967), pp. 20-21.

⁵Ibid., p. 17.

*resistance to her somewhat imperialistic projects; Xavière clearly demands more of her time than Françoise is willing to give*⁶ แต่สิ่งสำคัญที่ซาเวียร์ได้ทำลายตัวตนของฟรองซัวส์คือการแย่งความรักความใส่ใจที่ปีแอร์มีให้กับฟรองซัวส์ไปเป็นของตน

ผลสรุปจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวทำให้ซาเวียร์มีลักษณะที่ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง มีนิสัยดื้อรั้นเอาแต่ใจตัว อีกทั้งครอบครัวได้สร้างทัศนคติในการใช้ชีวิตคู่ของหญิงและชายในรูปแบบที่ให้ชายเป็นข้างก้าวหน้าและหญิงเป็นข้างเท่าหลัง ซึ่งต่างกับลักษณะปัจเจกชนของฟรองซัวส์ที่สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยการตัดสินใจของตนเอง เป็นที่พึ่งพาของผู้อื่นได้ และตัวเธอก็สามารถเป็นอิสระจากการพึ่งพาฐานะทางเศรษฐกิจของสามีด้วย

3.1.2.2 สังคมภายนอก จากที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประพันธ์นวนิยายเป็นเหตุให้ผู้ประพันธ์ได้ตัดเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวและสังคมภายนอกที่มีผลต่อบุคลิกภาพของฟรองซัวส์ ด้วยเหตุนี้ จะได้วิเคราะห์ในส่วนของสังคมภายนอกที่ให้ภาพหรือบอกเล่าบุคลิกภาพของฟรองซัวส์ด้วย

สังคมภายนอกที่บอกเล่าบุคลิกภาพของฟรองซัวส์ เริ่มจากเพื่อนร่วมงานชื่อเจอร์เบิร์ต เขามีความคิดเห็นว่า ฟรองซัวส์สามารถจัดระเบียบชีวิต มีการวางแผนอนาคตที่ดี ตลอดเวลาที่รู้จักกัน เขาเห็นภาพของผู้หญิงที่อุทิศชีวิตให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ เขามองเห็นความสามารถของเธอ และนับถือในตัวเธอ แต่ฟรองซัวส์เกิดความรู้สึกอึดอัดใจไม่ยอมให้เขามองเธอในรูปแบบเช่นนั้น *"Did he (Gerbert) think Françoise's life too well regulated? Was he passing judgement on it? I wonder what he thinks of me...this office, the theatre, my room, books, papers, work....Such a well-regulated life."*⁷ ด้วยเหตุผลที่ฟรองซัวส์แอบชื่นชอบเขาอยู่เช่นกัน จึงไม่ต้องการให้เขารู้สึกว่าเธอแตกต่างจากผู้หญิงทั่วไปที่เขาจะคบหรือรัก ฟรองซัวส์ก็เป็นเช่นคนทั่วไปที่ต้องการให้คนอื่นรักและชื่นชมตนเอง โดยเฉพาะกับคนพิเศษที่เธอหลงรัก เธอย่อมต้องการให้เขาคิดกับเธอในฐานะพิเศษเช่นกัน

⁶Fallaize, *The Novels of Simone de Beauvoir*. p. 29.

⁷Beauvoir, *She Came to Stay*. pp. 11-12.

นอกจากเจอร์เบิร์ตแล้ว สังคมภายนอกได้ให้ภาพบุคลิกภายนอกที่สำคัญของ ฟรองซัวส์ว่า เธอไม่ได้ให้ความสำคัญกับรูปร่างภายนอกเหมือนกับผู้หญิงทั่วไป เธอเห็นว่าการแต่งตัวเป็นเพียงองค์ประกอบภายนอกเท่านั้น เธอให้ความสำคัญกับชีวิตการทำงานมากกว่า

"She (Françoise) would never be the type of woman who had absolute mastery over her body. Whatever she might acquire today was not important; embellishments and adornments would remain external to her. That was what to be thirty years of age really meant: a mature woman!"⁸

สังคมได้ให้ภาพของเธอว่าเป็นผู้หญิงที่บรรลุนิติภาวะ มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีความหมายรวมถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัวที่ผู้หญิงวัยกลางคนควรได้ประพฤติปฏิบัติ ฉะนั้น การที่ปิแอร์คู่รักของเธอดำรงสถานภาพทางอาชีพเป็นผู้นำกับละครเวที จึงทำให้เธอต้องรับหน้าที่ดูแลคนในคณะละครนอกเหนือไปจากงานที่ได้รับมอบหมายจากปิแอร์ และยังมีส่วนเขียนส่วนตัวของเธอเองรวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและใส่ใจดูแลทุกข์สุขผู้อื่นอยู่เสมอ แม้จะเหนื่อยแต่เธอรู้สึกเป็นสุขที่ได้ทำสิ่งเหล่านี้เพราะทำให้เธอรู้สึกถึงความสามารถในการรับผิดชอบและดูแลเรื่องงานตลอดจนการเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคคลอื่นซึ่งแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ของตนเอง

"...but what especially delighted her (Françoise) was to have annexed this insignificant, pathetic little being into her own life: for, like Gerbert, like Inès, like Canzetti, Xavière now belonged to her. Nothing ever gave Françoise such intense joy as this kind of possession."⁹

บุคลิกลักษณะของฟรองซัวส์เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของผู้เป็นแม่คือการแสดงออกซึ่งความรักความห่วงใยผู้อื่น และจากบุคลิกดังกล่าวประกอบเข้ากับความเห็นชอบจากปิแอร์ เธอจึงชักชวนซาเวียร์ให้มาพักอยู่ที่ปารีสด้วยกันโดยเธอและปิแอร์รับจะอุปถัมภ์ซาเวียร์จนกว่าจะพึ่งตนเองได้ เป็นการแสดงลักษณะนิสัยของฟรองซัวส์ที่ต้องการปกป้องและอุปถัมภ์ผู้ด้อยกว่าตน เธอรู้สึกเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้ที่ลำบากกว่า สำหรับเหตุผลสำคัญที่ฟรองซัวส์ทำเช่นนี้คงเป็นเพราะเธอก็เหมือนกับมนุษย์ทั่วไปที่มีสัญชาตญาณความต้องการขั้นพื้นฐานทางสังคมประการ

⁸ Ibid., p. 149.

⁹ Ibid., pp.16-17.

หนึ่ง ได้แก่ ความต้องการปกป้อง คุ่มครองดูแล อุปถัมภ์ ผู้ที่ด้อยกว่าตน เด็กกว่าตน (ซึ่งเรียกในภาษาจิตวิทยา *nurturing*) เมื่อได้ทำตามความต้องการนี้แล้ว มนุษย์เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเห็นว่าตนเป็นคนสำคัญ¹⁰

จากภาพที่สังคมภายนอกได้บอกเล่าบุคลิกภาพภายนอกและภายในของฟรองซัวส์แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลรอบข้างว่า เธอเปรียบเสมือนแม่ผู้มีหน้าที่ดูแลลูกๆ ทุกคนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย แม้ผู้เป็นแม่จะมีอาชีพการงานของตนเองมาน้อยเพียงใด แม่ก็ยังรู้สึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสามีและลูกของตนดังที่ฟรองซัวส์ให้ความใส่ใจกับเบิร์ธรับเป็นธุระในด้านหน้าที่การงานให้กับปีแอร์แม้ตัวเธอเองจะมีงานเขียนอิสระเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว อีกทั้งเธอยังให้ความสำคัญกับสุขภาพของทุกคนในครอบครัวเพราะถือว่าทุกคนทำงานร่วมกับปีแอร์ จึงเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน เธอจึงรับหน้าที่ดูแลทุกคนทั้งในด้านการงานและให้คำปรึกษาในเรื่องชีวิตส่วนตัวด้วย

อย่างไรก็ตามบทบาททั้งหมดล้วนเกิดจากการตัดสินใจเลือกกระทำของฟรองซัวส์ในฐานะปัจเจกชนคนหนึ่งที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวหรือสังคมภายนอก ซึ่งเป็นการยืนยันให้เห็นแนวทางในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้อย่างชัดเจนว่าผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอนวนิยายโดยใช้ปรัชญาเอกซิสเตนเชียลลิสม์ (Existentialism) ซึ่งมีหลักความคิดสำคัญคือ *ความเป็นอิสระ การตระหนักซึ่งถึงสภาพของตน ตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองโดยแท้จริง (la liberté, la lucidité et l'authenticité)*¹¹ การนำปรัชญานี้มาใช้ทำให้เกิดรูปแบบการเขียนนวนิยายแบบใหม่ และทำให้เกิดตัวละครเอกหญิงในอีกลักษณะหนึ่งซึ่งมีลักษณะตรงกับแนวความคิดทางปรัชญาของผู้ประพันธ์ที่ว่า “มนุษย์เราไม่ควรยอมรับสภาพหรือสภาวะซึ่งสังคมหรือคนอื่น ๆ สร้างขึ้นไว้ก่อนหน้า มาเป็นของตน (...) และเช่นกัน ผู้หญิงควรเป็นเช่นที่มนุษย์ทั้งหลายควรเป็นคือผู้หญิงแต่ละคนต่างก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง”¹² ฉะนั้นภาพของตัวละครเอกหญิงที่เห็นในนวนิยายจึงเป็นภาพของผู้หญิงที่มีอิสระในการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและรับผลจากการกระทำของตนเองในที่สุด

¹⁰ ศรีเรือน แก้วกังวาล, *จิตวิทยาวัยกลางคน : การเผชิญภาวะวิกฤติและการปรับตัว* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2534), หน้า 17.

¹¹ อัมพรธณ โอบระกุล, “นางในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเชียลลิสม์,” *โลกหนังสือ* 1, 11 (สิงหาคม 2521) : 74.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

3.1.3 สถานภาพ

3.1.3.1 สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา

ในเรื่อง *ซี เคม ทู สเตย์* ฟรองซัวส์มีสถานภาพการเป็นภรรยาที่แตกต่างไปจากตัวละครในนวนิยายเรื่องอื่นคือไม่ได้แต่งงานเป็นสามีภรรยาอย่างถูกต้องตามกฎหมายกับปีแอร์ อีกทั้งยังมีข้อตกลงร่วมกันของคนทั้งสองว่าต่างคนต่างเป็นอิสระในการมีคนรักใหม่ได้ซึ่งข้อตกลงนี้เป็นการแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการเลือกใช้ชีวิตของคนทั้งสอง อย่างไรก็ตามคนทั้งคู่ต่างเปิดเผยเรื่องราวของกันและกันให้อีกฝ่ายได้รับทราบอยู่ตลอดเวลา นับจากที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับปีแอร์ ฟรองซัวส์รู้สึกเป็นสุขอย่างมากเพราะเขาเป็นทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับเธอ เขาเข้าใจและใส่ใจความรู้สึกของเธอ จนกระทั่งเธอรู้สึกว่าชีวิตของเธอสมบูรณ์ดีพร้อมหลังจากได้มาเป็นหุ้นส่วนชีวิตของกันและกัน เพราะปีแอร์ช่วยเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปในชีวิตของเธอได้อย่างสมบูรณ์

*"Little by little she (Françoise) had resolved everything: she no longer knew aloneness, but she had rid herself of those chaotic subterranean tendrils. Every moment of her life that she entrusted to him, Pierre gave back to her clear, polished, completed, and they became moments of their shared life."*¹³

ด้วยความเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน เมื่อฟรองซัวส์เกิดปัญหาปีแอร์จะช่วยแก้ไขปัญหา และเมื่อปีแอร์มีปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาในหน้าที่การงานหรือปัญหาส่วนตัวเธอจะต้องเป็นส่วนหนึ่งที่ร่วมให้ความคิดเห็นและช่วยแก้ไขอยู่เสมอโดยเฉพาะกับเรื่องงาน นอกจากนี้ฟรองซัวส์จะรับผิดชอบในส่วนของการเขียนบทแล้ว เธอจะมาช่วยงานในคณะละครเวทีเสมอ นอกเหนือจากงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเธอยังมีหน้าที่ดูแลคนในคณะละครเวทีทุกคนเสมือนเป็นลูกของเธอเอง เธอมองว่าการทำงานร่วมกับปีแอร์เป็นการผูกพันคนทั้งคู่เข้าด้วยกันมากเสียกว่าความผูกพันที่เกิดจากความรักเพียงประการเดียว *"She (Françoise) would never grow tired of watching him work. Of all her lucky breaks, the one she valued the most was that which gave her the opportunity of collaborating with Pierre. The weariness they shared and their efforts united them more surely than an embrace."*¹⁴

¹³ Beauvoir, *She Came to Stay*. p. 23.

¹⁴ *Ibid.*, p. 44.

ฟรองซัวส์ได้มอบความรักความนับถือให้กับปิแอร์อย่างมากเพราะเห็นว่าเขาเป็น คนทำงานจริงจัง เป็นที่ปรึกษาและคู่คิดที่ดี แม้บางครั้งเธอจะรู้สึกอ่อนไหวไปกับความอ่อนโยนและ ความดีของผู้ชายอีกคนหนึ่งคือเจอร์เบิร์ต แต่เธอรู้จักการยับยั้งชั่งใจเพราะเห็นว่าตนเองมีคนที่รักคือ ปิแอร์ซึ่งเป็นคนที่เธอให้ความรักและเทิดทูน *"She (Françoise) shut her eyes. She could not say: 'I love you (Gerbert).'* She could not think it. She loved Pierre. There was no room in her life for another love."¹⁵ แม้เธอจะเป็นอิสระด้วยข้อตกลงระหว่างกันกับปิแอร์ว่า คนทั้งคู่สามารถมีคนที่รักคนอื่นได้ แต่ในความคิดของเธอคือเธอมอบความรักให้กับปิแอร์และเธอก็ไม่ควรแม้แต่จะคิดถึงเจอร์เบิร์ตในฐานะคนรัก นอกจากนี้เธอก็คิดว่าเจอร์เบิร์ตเองก็คงไม่รักผู้หญิงที่มี อายุมากกว่าเขาเช่นเธอ เธอจึงพยายามตัดใจจากเขา *"Gerbert did not love her; she (Françoise) could not really wish that he might love her."*¹⁶

ในทางตรงกันข้าม ปิแอร์กลับมีคนที่รักคนอื่นอีกหลายคน แม้จะไม่ใช่ความรักที่แท้จริงเหมือนกับที่เขามอบให้กับฟรองซัวส์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าปิแอร์เป็นคนมีความสามารถ และมีสถานภาพทางอาชีพเป็นผู้กำกับละครเวที จึงเป็นที่หมายปองของผู้หญิงทั่วไป แต่ปิแอร์ก็ได้พบว่าความรักเหล่านั้นเป็นเรื่องไร้สาระและไม่มีประโยชน์ เขาจึงจบความรักเหล่านั้นลงได้อย่างรวดเร็วทุกครั้ง

'You are lucky. Your affaires are always easily terminated.'

'It 's because, basically, no one of these dear little creatures has ever been really in love with me,' said Pierre.

'I don't think Canzetti is a self-seeking girl.' Said Françoise.

*'No, it's not so much to get herself parts. Only she thinks I'm a great man and she has a notion that genius will rise from her sex-appeal to her brain.'*¹⁷

แต่ในที่สุด หลังจากที่เขาเวียร์ได้มาอยู่ในความดูแลของฟรองซัวส์แล้ว ความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้ปิแอร์หลงรักชาวเวียร์อย่างมาก ฟรองซัวส์มองเห็นความเป็นไปของคนทั้งสองมา

¹⁵Ibid., p. 14.

¹⁶Ibid., p. 15.

¹⁷Ibid., p. 22.

โดยตลอด เธอมีความรู้สึกอ่อนไหวต่อความเป็นไปที่มากกระทบโดยเฉพาะกับเหตุการณ์ที่ปิแอร์แสดงออกเสมือนไม่ให้ความสนใจในตัวเธออีกต่อไป เขาไม่ไถ่ถามหรือสนใจความคิดเห็นของเธอเลย แม้แต่น้อย การเปลี่ยนแปลงของปิแอร์ทำให้ฟรองซัวส์รู้สึกเสียใจอย่างมาก แต่เธอก็ไม่ได้แสดงออกให้ใครได้รับรู้ความทุกข์ใจที่เธอมีรวมทั้งกับปิแอร์ด้วย เพราะเธอรู้สึกติดอยู่กับข้อตกลงระหว่างคนทั้งคู่ที่เปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายมีคนรักใหม่ได้ “*Françoise glanced sadly at Pierre; he had not asked her a single question, he was completely uninterested in the thoughts that had passed through her mind during the day; and when he did listen to her with interest, was that only out of politeness?*”¹⁸ ฟรองซัวส์สังเกตว่าปิแอร์ให้ความสนใจต่อเธอน้อยลงอย่างมาก ทั้งๆ ที่เขาเคยให้ความห่วงใยและใส่ใจเธออยู่เสมอ นอกจากนี้การที่ปิแอร์ไม่ยอมเปิดเผยความจริงให้เธอได้รับรู้เรื่องราวระหว่างเขากับซาเวียร์ เป็นเรื่องที่ทำให้ฟรองซัวส์เสียใจมากเพราะคนทั้งคู่เคยเปิดเผยเรื่องราวทุกอย่างต่อกันไม่เว้นแม้แต่การไปมีความสัมพันธ์กับคนรักใหม่ เธอรู้สึกได้ถึง ความเปลี่ยนแปลงของปิแอร์จนคิดว่าเขาไม่ต้องการเธออีกต่อไป “*There was no need for him (Pierre) to be so kind to her (Françoise); what she would have liked him to do was to turn to her that open face that he had bent over the sleeping Xavière.*”¹⁹ จากความรู้สึกเรื่องความรักที่เก็บไว้ภายในใจคนเดียวนี้เองทำให้ฟรองซัวส์ที่เคยเข้มแข็งต้องมาล้มปวยจนต้องเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความรู้สึกภายในที่อ่อนไหวต่อเรื่องความรักอย่างมากของฟรองซัวส์

ช่วงเวลาที่ฟรองซัวส์รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลปิแอร์เริ่มยอมรับในความรักที่เขา มีให้กับซาเวียร์และซาเวียร์ก็ยอมรับที่จะเปิดเผยความจริงกับฟรองซัวส์ เมื่อได้รับความจริงจากคำพูดของปิแอร์และสามารถทำใจพร้อมยอมรับกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้ว ฟรองซัวส์ตัดสินใจให้ซาเวียร์ลองมาใช้ชีวิตร่วมกันเป็นสามคน (trio) โดยช่วงแรกของการใช้ชีวิตร่วมกันสามคนเป็นช่วงเวลาที่ฟรองซัวส์รู้สึกเป็นสุขและอบอุ่นใจ เธอคิดว่าเป็นเพราะความรักที่ทุกคนมีให้ต่อกัน แม้ในบางครั้งฟรองซัวส์ยังต้องทำหน้าที่ดูแลซาเวียร์และเป็นที่ยอมรับอารมณ์ของเธออยู่ก็ตาม “*She (Françoise) looked at Xavière, then at Pierre. She loved them; they loved each other; they loved her. For weeks all three of them had been living in happy enchantment.*”²⁰

¹⁸Ibid., p. 137.

¹⁹Ibid., p. 164.

²⁰Ibid., p. 237.

ในรูปแบบความรักที่แตกต่างไปนี้ ในสังคมไทยอาจเรียกว่าเป็นสถานภาพการเป็นภรรยาหลวงกับภรณาน้อย แต่จะเป็นลักษณะที่แตกต่างไปจากความคิดของพวกเขาทั้งสามคนที่ต้องการให้เป็นความรักซึ่งกันและกันของคนทั้งสาม พวกเขาได้ทำสัญญาต่อกันว่าจะรักษาความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้เป็นเวลาห้าปีก่อนที่แต่ละคนจะเลือกใช้ชีวิตในรูปแบบอื่นถ้าต้องการ

แต่ในที่สุดซาเวียร์กลับเป็นผู้ทำลายความสัมพันธ์รูปแบบนี้ลงด้วยการไปมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเจอร์เบิร์ตทำให้ปีแอร์รู้สึกไม่พอใจมากและพุดยอมรับกับฟรองซัวส์ว่าเขาทนไม่ได้ที่รู้ว่าซาเวียร์มีสัมพันธ์ทางเพศกับชายคนอื่น จากคำพูดของปีแอร์ทำให้ทราบว่าเป็นปีแอร์ยังมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของต้องการครอบครองคนที่ตนรักให้อยู่กับตนเพียงฝ่ายเดียว ดังจะเห็นความรู้สึกแบบนี้ของปีแอร์อีกครั้งในเหตุการณ์ที่ฟรองซัวส์เล่าให้ปีแอร์ฟังถึงความสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งระหว่างเธอกับเจอร์เบิร์ต ปีแอร์รับฟังด้วยความรู้สึกหึงหวงฟรองซัวส์แต่มิได้แสดงออกมาให้เธอได้เห็นด้วยติดอยู่กับข้อตกลงระหว่างคนทั้งคู่ที่เปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายมีคนรักใหม่ได้ ในตอนท้ายของนวนิยายปีแอร์ต้องเดินทางออกจากกรุงปารีสเพราะมีเหตุการณ์รุนแรงในฝรั่งเศสเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ฟรองซัวส์ต้องใช้ชีวิตอยู่กับซาเวียร์ตามลำพังด้วยความรู้สึกเป็นห่วงปีแอร์และเบื่อหน่ายต่อการกระทำต่างๆ ของซาเวียร์มากขึ้น ทุกอย่างดำเนินไปจนกระทั่งซาเวียร์ล่วงรู้ความสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งระหว่างฟรองซัวส์และเจอร์เบิร์ต ซาเวียร์เกิดความไม่พอใจและแสดงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อฟรองซัวส์ ฟรองซัวส์จึงตัดสินใจฆ่าซาเวียร์เพื่อตัดปัญหาเพราะไม่ต้องการให้ซาเวียร์เปลี่ยนแปลงความรู้สึกนับถือที่เคยมีต่อเธอรวมทั้งไม่อาจทนกับความประพฤติดของซาเวียร์ได้อีกต่อไป

ผู้วิจัยจะสรุปสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาของฟรองซัวส์ว่าเธอเป็นผู้หญิงที่มีสถานภาพแตกต่างไปจากแบบฉบับตัวละครเอกหญิงในนวนิยายสมัยก่อนๆ ตามปกติตัวละครเอกหญิงมีชีวิตเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับความรักและเรื่องมักลงเอยที่การแต่งงาน ฟรองซัวส์เป็นแบบฉบับของตัวละครเอกหญิงประเภทหนึ่งในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเซียลลิสม์ที่ได้ดำรงชีวิตเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง เห็นได้จากการเลือกใช้ชีวิตคู่ที่เป็นอิสระต่อกันด้วยเรื่องทางสังคมและกฎหมาย อย่างไรก็ตามฟรองซัวส์ก็เป็นเช่นตัวละครหญิงทั่วไปที่มีความรู้สึกอ่อนไหวในเรื่องความรัก เห็นได้จากการที่ปีแอร์ให้ความใส่ใจกับเธอน้อยลงหลังจากที่เขามีความสัมพันธ์กับซาเวียร์ เป็นเหตุให้ฟรองซัวส์ล้มป่วยลง และในท้ายเรื่อง การตัดสินใจฆ่าซาเวียร์เท่ากับเป็นการสร้างชัยชนะในความรู้สึกของฟรองซัวส์²¹ ทำให้สถานภาพและการมีชีวิตอยู่ของเธอดำเนินต่อไปได้

²¹Fallaize, *She Came to Stay*. p. 34.

สำหรับสถานภาพการเป็นมารดาของฟรองซัวส์คือการดูแลคนในคณะละครเวทีของปีแอร์ เธอมีหน้าที่ใส่ใจดูแลทุกข์สุขของพวกเขาทุกคนทั้งในเรื่องการงานและชีวิตส่วนตัว แม้ในช่วงเวลาที่เธอมีความทุกข์ เธอก็ไม่บอกกล่าวหรือปรับทุกข์กับใคร เธอมีลักษณะของผู้เป็นแม่ที่อุทิศตนเพื่อความสุขของคนในครอบครัวอย่างแท้จริง

3.1.3.2 สถานภาพทางอาชีพ ของฟรองซัวส์คือนักเขียนอิสระและร่วมทำงานเบื้องหลังละครเวทีให้กับปีแอร์ ในส่วนของงานเขียน เธอมีความพยายามในการสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าทางศิลปะ สถานภาพทางอาชีพด้านงานเขียนของเธอไม่ได้รับการกล่าวถึงว่าได้รับความลำบากจากการต่อสู้แข่งขันมากนักน้อยเพียงใดในฐานะนักเขียนอิสระ หากในส่วนสถานภาพทางอาชีพด้านละครเวที พบว่าเธอมักจะเข้าไปคลุกคลีร่วมงานที่ปีแอร์เป็นผู้รับผิดชอบอยู่เสมอ เช่น การเขียนบทละคร รวมทั้งการดูแลคนในคณะละครเวทีของปีแอร์ เวลาในแต่ละวันของเธอหมดไปกับการทำงานร่วมกับปีแอร์ แม้แต่งงานเลี้ยงที่ปีแอร์เป็นผู้จัดขึ้น หน้าที่เจ้าภาพต้อนรับแขกที่มาร่วมงานกลับเป็นหน้าที่ของเธอเช่นเคย ทำให้เธอรู้สึกเหน็ดเหนื่อย *"Françoise took in the scene at a glance: beautiful successful actresses, beginners, respectable failures, a whole host of separate fates went to make up this mixed congeries; it was almost enough to make her head spin."*²²

งานในความรับผิดชอบของเธอมีจำนวนมาก หลังจากมีเวลาว่างจากการช่วยงานเบื้องหลังละครเวที เธอจึงมีเวลาให้กับการผลิตงานเขียนที่ตนเองรัก ซึ่งเท่ากับว่าชีวิตการทำงานของเธอยังคงผูกพันอยู่กับหน้าที่การงานของตัวละครเอกชายสังเกตได้จากการที่เธอพร้อมจะเสียสละเพื่อร่วมต่อสู้กับเขา เธอให้ความสำคัญกับหน้าที่การงานของฝ่ายชายโดยมุ่งมั่นช่วยเหลือให้ฝ่ายชายประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เธอจึงมีความรู้สึกร่วมในความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำงานของปีแอร์ทุกครั้ง

*"She (Françoise) anticipated them so exactly that she felt as if they sprang from her own will. And yet, it was outside her, on the stage, that they materialized. It was agonizing. She would feel herself responsible for the slightest failure and she couldn't raise a finger to prevent it."*²³

²²ibid., p. 146.

²³ibid., p. 49.

ฟรอนซ์รู้สึกให้ความสำคัญกับหน้าที่การงานและความสำเร็จของปีแอร์เสมือนเป็นผลงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เธอหวังให้งานของเขาประสบความสำเร็จเสียยิ่งกว่างานที่เกิดขึ้นจากความคิดความตั้งใจของเธอเอง เธอรู้สึกถึงความรับผิดชอบหากมีความล้มเหลวเกิดขึ้นในผลงานของปีแอร์ เท่ากับเป็นงานผลัดที่สองที่เธอต้องเข้ามารับผิดชอบ ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะของผู้หญิงที่มองเห็นความสำคัญและความต้องการของผู้อื่นมากกว่าของตน เธอจึงมักเป็นผู้เฝ้ามองความสำเร็จของคนอื่นมากกว่า

นอกจากงานผลัดที่สองที่ฟรอนซ์รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องงานของปีแอร์แล้ว ฟรอนซ์ยังต้องรับหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ความรู้สึกของคนในคณะละครเวที รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาเรื่องส่วนตัวให้กับอลิซาเบธน้องสาวของปีแอร์เสมือนเป็นงานผลัดที่สามที่สี่ซึ่งเป็นงานที่ไม่มีวันหมดหรือจบสิ้น เพราะตลอดเวลาที่มีเวลาว่างจากการทำงานต่างๆ เธอก็จะอุทิศเวลาที่เหลือไปกับการรับฟังปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหาก็กับคนในคณะละครเวทีทุกคน

เดอะ เบล จาร์

3.1.4 ชื่อตัว-ชื่อสกุล ของ เอสเธอร์ กรีนวูด (Esther Greenwood) กรีนวูดเป็นชื่อสกุลของบิดา เป็นการแสดงให้เห็นทัศนคติของคนในสังคมที่ให้คุณค่าต่อการสืบสกุลจากฝ่ายบิดามากกว่าฝ่ายมารดา นอกจากนี้ในนวนิยายมีการใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครหญิงทุกตัวเพื่อแสดงสถานภาพทางการสมรส เช่น มิสกรีนวูด (Miss Greenwood) และมิสซิสวิลลาร์ด (Mrs Willard) การที่ภรรยาต้องเปลี่ยนไปใช้นามสกุลสามีรวมทั้งการแสดงคำนำหน้าชื่อซึ่งเป็นการบอกสถานภาพทางการสมรสของสตรีแต่เพียงฝ่ายเดียวถือเป็นความไม่เท่าเทียมที่ฝ่ายหญิงได้รับ และเป็นการชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างคนทั้งคู่เป็นเพียงฝ่ายหญิงฝ่ายเดียวที่เสียเปรียบ เพราะไม่ได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นตนเอง แต่กลับได้รับมองในสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาซึ่งเป็นคนของตระกูลใดตระกูลหนึ่งเท่านั้น

ข้อที่น่าสังเกตกรณีของผู้หญิงที่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองหลังจากแต่งงานและเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของสามีคือมารดาของตัวละครเอกชายที่ชื่อบัดดี้ วิลลาร์ด (Buddy Willard) ในนวนิยายมารดาของบัดดี้ได้รับการเรียกชื่อว่า มิสซิสวิลลาร์ด จนกระทั่งตอนจบของเรื่องก็มิได้กล่าวถึงชื่อตัวของเธอ มีเพียงแต่การบรรยายให้เห็นตัวตนในส่วนของความเป็นภรรยาและมารดาของบัดดี้ วิลลาร์ดเท่านั้นว่าเธอมีสภาพชีวิตหลังการแต่งงานที่ประกอบด้วยการทำกับข้าวและทำความสะอาดตั้งแต่เช้าจรดค่ำ “...but I (Esther) knew that's what marriage was like,

*because cook and clean and wash was just what Buddy Willard's mother did from morning till night, and she was the wife of a university professor and had been a private school teacher herself."*²⁴

ผู้อ่านไม่ทราบว่ามีสตีลวิลล์ลาร์ดมีชื่อจริงว่าอะไร ทราบแต่เพียงว่าเธอเป็นภรรยาของอาจารย์มหาวิทยาลัยและมีหน้าที่ปฏิบัติตามสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาที่สังคมกำหนด แม้จะรู้ว่าเธอเคยประกอบอาชีพมาก่อน แต่หลังจากการแต่งงานเราจะไม่ได้เห็นตัวตนของเธอในฐานะสตรีนักวิชาชีพอีกต่อไปเพราะภาระหน้าที่ในฐานะแม่ศรีเรือนนั้นมีมากเพียงพอแล้วในแต่ละวัน นอกจากนั้นในฐานะภรรยาของบุรุษนักวิชาชีพเธอต้องทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ อุทิศชีวิตเพื่ออนาคตในการทำงานของสามี ตามที่ เมสัน ฮาร์ริส (Mason Harris) ได้วิจารณ์ภาพของมิสสตีลวิลล์ลาร์ดว่าเธอเป็นตัวแทนความคิดของแม่ชาวอเมริกันทั้งหลายที่มองเห็นลักษณะความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิงและชายเป็นไปในลักษณะดั้งเดิมที่ว่าภรรยาคือผู้ให้ที่เสียสละ อุทิศชีวิตเพื่ออนาคตของสามี โดยภรรยาได้รับค่าตอบแทนเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตถ้าหากสามีมีความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน

*"The novel's sexuality is dominated by the American Mom as represented by her boyfriend's mother, Mrs Willard,...The most oft-repeated of these maxims are " 'What a man wants is a mate and what a woman wants is infinite security,' and 'What a man is is an arrow into the future and what a woman is is the place the arrow shoots off from' "*²⁵

ความคิดของมิสสตีลวิลล์ลาร์ดจึงเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าความเป็นตัวตนที่สำคัญของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ได้อยู่ที่การได้เป็นตัวของตัวเอง หากขึ้นอยู่กับสามีเพราะสามีคือผู้นำอนาคตครอบครัว จึงกล่าวได้ว่านอกจากมิสสตีลวิลล์ลาร์ดจะเปลี่ยนไปใช้นามสกุลของสามีแล้ว ตัวตนเดิมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางอาชีพของเธอได้สิ้นสุดลงเพื่ออุทิศให้กับชีวิตการเป็นภรรยาที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง

²⁴Sylvia Plath, *The Bell Jar* (London: Faber and Faber Limited, 1966), p. 88.

²⁵Mason Harris, "The Bell Jar," in *Critical Essays on Sylvia Plath*. ed. Linda W. Wagner (Boston, MA: G.K. Hall & Company, 1989), p. 36.

3.1.5 บุคลิกภาพ

3.1.5.1 ครอบครัว ของเอสเธอร์มีฐานะไม่ค่อยดี หลังจากบิดาเสียชีวิตไปตั้งแต่เธออายุ 9 ขวบ แม่จึงรับหน้าที่เป็นผู้หารายได้มาจุนเจือครอบครัวโดยการประกอบอาชีพนอกบ้าน จากสภาพครอบครัวฐานะไม่ค่อยดีทำให้เอสเธอร์รู้จักคุณค่าของเงินและรู้จักพึ่งพาตนเองด้วยการส่งผลงานเขียนเข้าประกวด เพื่อหารายได้เป็นของตนเอง เพื่อลดสถานะการพึ่งพาผู้อื่น *"I (Esther) hate handing over money to people for doing what I could just as easily do myself, it makes me nervous."*²⁶ อีกทั้งเธอยังให้คุณค่าต่อการศึกษาและการทำงานในอนาคตของตนเองมากกว่าการหวังพึ่งพาผู้อื่น เธอวางแผนชีวิตในอนาคตและพยายามทำตามความฝันของตนเองให้สำเร็จด้วยความมุ่งมั่น *"What I (Esther) always thought I had in mind was getting some big scholarship to graduate school or a grant to study all over Europe, and then I thought I'd be a professor and write books of poems or write books of poems and be and editor of some sort."*²⁷

การอบรมโดยทางอ้อมจากครอบครัว เช่น การได้เห็นผู้หญิงเช่นแม่ต้องหารายได้จุนเจือครอบครัวแต่เพียงผู้เดียวนั้น ได้บ่มเพาะนิสัยการรู้จักพึ่งตนเองของเอสเธอร์ ทำให้เธอมีความต้องการที่จะพึ่งตนเองด้วยการทำงานมากกว่าพึ่งพารัฐانهทางเศรษฐกิจของสามีโดยมีวิถีการแต่งงานในรูปแบบดั้งเดิม เอสเธอร์ไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้ปกครองที่มีฐานะร่ำรวยทั้งหลายที่ให้คุณค่ากับสิ่งที่จะมาเสริมสร้างบุคลิกภาพภายนอกให้กับบุตรสาวของตนเพื่อให้มีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้ชาย หรือให้การศึกษากับพวกเธอในลักษณะของการเตรียมพร้อมเพื่อการเป็นภรรยาในแบบฉบับของสังคมต่อไปในอนาคต

*"...and they were mostly girls my age with wealthy parents who wanted to be sure their daughters would be living where men couldn't get at them and deceive them; (...) or they had just graduated from places like Katy Gibbs and were secretaries to executives and junior executives and simply hanging around in New York waiting to get married to some career man or other."*²⁸

²⁶Plath, *The Bell Jar*, p. 56.

²⁷Ibid., p. 33.

²⁸Ibid., p. 4.

เอสเธอร์จึงเกิดความรู้สึกแปลกแยกจากคนอื่นเนื่องมาจากความคิดและทัศนคติในการดำเนินชีวิตแตกต่างจากคนอื่นในสังคม เธอมองว่าการแต่งหน้าแต่งตัวของผู้หญิงพวกนี้เป็นเรื่องน่าเบื่อ เพราะเธอคิดถึงเวลาและเงินทองที่ต้องหมดไปกับเรื่องไร้สาระเช่นนี้ เธอคิดว่ายังมีสิ่งที่มีประโยชน์สร้างสรรค์มากกว่าการแต่งตัวให้สวยงาม เป็นดอกไม้ให้ภุมรีมาดมดม สาระสร้างสรรค์สำหรับเธอคือการทำงานที่ตนเองรัก ทั้งยังเป็นงานที่จะนำเธอไปสู่ความไฝ่ฝันในเรื่องหน้าที่การงานในอนาคตได้ *"These girls looked awfully bored to me. I saw them on the sun-roof, yawning and painting their nails and trying to keep up their Bermuda tans, and they seemed bored as hell."*²⁹ เธอต้องการเป็นตัวของตัวเองมากกว่าจะมองหาผู้ชายสักคนเพื่อมาเป็นหลักประกันในอนาคต หรือเพื่อมาดูแลรับผิดชอบฐานะทางเศรษฐกิจให้กับเธอ ความต้องการที่แท้จริงของเอสเธอร์คือการทำงานที่ตนเองรักและดำรงตนอยู่ด้วยการพึ่งพาตนเอง

นอกจากการอบรมสั่งสอนโดยทางอ้อมที่เอสเธอร์ได้รับจากครอบครัวแล้ว ทั้งแม่และยายได้สอนให้เอสเธอร์หัดทำอาหารและฝึกหน้าที่การเป็นแม่บ้านแม่เรือน เพราะแม่และยายยังคงมีแนวความคิดถึงบทบาทดั้งเดิมของผู้หญิง แม่ของเอสเธอร์มักคิดตลอดเวลาว่าลูกสาวเช่นเอสเธอร์จะต้องได้รับความลำบากในการดำรงตนอยู่ในสังคมระบบชายเป็นใหญ่ แม่จึงแนะนำให้เอสเธอร์ไปเรียนชวเลขหรือเรียนพิมพ์ดีดด้วยเหตุผลว่าวิชาชีพเหล่านี้จะช่วยให้เอสเธอร์มีงานทำ *"I (Esther) didn't know shorthand either. This meant I couldn't get a good job after college. My mother kept telling me nobody wanted a plain English major. But an English major who knew shorthand was something else again."*³⁰ แม่ผู้ผ่านประสบการณ์การทำงานมาก่อนมองไม่เห็นภาพอนาคตที่ลูกสาววาดฝันไว้ไม่ว่าจะเป็นประกอบการอาชีพเป็นนักเขียนหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย เพราะแม่เห็นว่าอาชีพเหล่านั้นเป็นอาชีพของผู้ชายมากกว่าด้วยสาเหตุที่ผู้หญิงมักไม่ได้รับโอกาสในการจ้างงานเทียบเท่ากับผู้ชาย นอกจากนั้นหลังจากผู้หญิงแต่งงานแล้วชีวิตย่อมต้องอุทิศให้กับครอบครัวมากกว่าการไฝ่หาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

3.1.5.2 **สังคมภายนอก** ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของเอสเธอร์อย่างมาก โดยจะได้กล่าวถึงกลุ่มสังคมที่สำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงในเรื่องคือสถาบันการศึกษาและสื่อมวลชน ดังที่กล่าวมาแล้วถึงลักษณะนิสัยของเอสเธอร์ที่ต่อสู้ชีวิตมาด้วยความสามารถของตนเอง เธอต้องใช้

²⁹Ibid., p. 4.

³⁰Ibid., p. 79.

ความพยายามในการศึกษาเล่าเรียน แต่สังคมภายนอก เช่น ในสถาบันการศึกษาที่เธอกำลังศึกษา อยู่กลับมีการส่งเสริมทัศนคติเรื่องการดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งพาผู้ชายหรือผู้เป็นสามีในอนาคต พวกผู้หญิงเหล่านี้จึงต้องนัดออกไปเที่ยวกับผู้ชายที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน (blind date) เอสเธอร์ไม่เห็นความจำเป็นในการชวนหาผู้ชายสักคนมาเป็นหลักในชีวิต สำหรับเอสเธอร์คิดว่าการเรียน อย่างหนักจะมีส่วนช่วยในเรื่องอาชีพการงานในอนาคตได้มากกว่า *"I hated coming downstairs sweaty-handed and curious every Saturday night and having some senior introduce me to her aunt's best friend's son...After all, I wasn't crippled in any way, I just studied too hard, I didn't know when to stop."*³¹

นอกจากนี้ผู้หญิงส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษามีความคิดว่าการที่เอสเธอร์ใช้ชีวิตอยู่แต่กับกองหนังสือนั้นเป็นเรื่องแปลกและไร้ประโยชน์ผิดกับการไปงานเลี้ยงของสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจัดขึ้น และการที่เอสเธอร์ได้รับเชิญไปงานเลี้ยงทำให้เธอเป็นที่สนใจและชื่นชมจากเพื่อนนักศึกษาด้วยกันมากเสียว่าการที่เธอตั้งใจศึกษาจนมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยมมาตลอด เอสเธอร์รู้สึกแปลกใจในสภาพของสถาบันการศึกษาเหล่านี้ แท้ที่จริงแล้ว สถาบันการศึกษาหญิงมิได้ช่วยอบรมกล่อมเกลาให้ผู้หญิงทั้งหลายได้ตระหนักถึงความสามารถและศักยภาพของเธอในการพึ่งตนเองด้วยสถานภาพทางอาชีพหรือ และสถาบันการศึกษาชายได้ช่วยอบรมผู้ชายให้ได้เห็นถึงคุณค่าของผู้หญิงในฐานะมนุษย์ของสังคมหรือไม่

*"... and Yale was the place all the seniors in my house liked to go best on weekends...When she heard I was going to the Yale Junior Prom she treated me with amazement and respect...and nobody made any more nasty loud remarks outside my door about people wasting their golden college days with their noses stuck in a book."*³²

อย่างไรก็ตาม เอสเธอร์ก็เป็นเช่นมนุษย์ปุถุชนทั่วไปที่ต้องการความรักและต้องการมีครอบครัว ในช่วงนั่นเอง บัดดี้ วิลลาร์ด ลูกชายเพื่อนสนิทของแม่เริ่มหันมาสนใจเธอ เขาได้รับการยกย่องจากคนเคร่งศาสนาทั้งหลายว่าเป็นบุคคลตัวอย่าง การได้รับการยกย่องจากคนเคร่งศาสนาส่งผลให้ทุกคนหรือแม้แต่คนในครอบครัวของเธอได้ให้การสนับสนุนว่าเขาเป็นคนสุภาพเรียบร้อยและมาจากครอบครัวที่ดี แต่ท้ายที่สุด เอสเธอร์กลับได้พบความจริงว่า บัดดี้ไม่ใช่ผู้ชายที่ดี

³¹Ibid., p. 60.

³²Ibid., pp. 62-63.

และบริสุทธิ์อย่างที่เธอคิด แต่มีลักษณะหน้าไหว้หลังหลอกโดยแสร้งทำเป็นว่าตนเองยังไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ และเคยเรียนรู้เรื่องความรัก ในขณะที่อ้างว่าเอสเธอร์เป็นผู้หญิงมีเสน่ห์ และเคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายคนอื่นมาก่อนแล้ว *"What I couldn't stand was Buddy's pretending I was so sexy and he was so pure, when all the time he'd been having an affair with that tarty waitress and must have felt like laughing in my face"*³³

ลักษณะผู้ชายเช่นบัดดี้เป็นลักษณะที่เอสเธอร์ทนยอมรับไม่ได้ เขาโกหกว่าไม่เคยมีความรักมาก่อนและประพฤติตัวให้สาธารณชนเข้าใจว่าเป็นคนดีมีคุณธรรมทั้งที่ในความจริงเขาเคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นมาก่อนจำนวนนับครั้งไม่ถ้วน แต่แสร้งปฏิบัติตัวว่าชายบริสุทธิ์ไม่เคยข้องแวะกับเรื่องที่น่าความเสื่อมเสียมาให้ นับแต่นั้นมาเอสเธอร์เริ่มทำตัวเหินห่างจากเขา และคิดหวังจะได้พบผู้ชายที่มีความจริงใจ ไม่หลอกลวง เธอได้ไปถามความเห็นของรุ่นพี่นักศึกษาหญิงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของผู้ชาย คำตอบที่ได้รับคือเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ชายที่จะทำเช่นนั้นได้ โดยที่ผู้หญิงไม่สามารถตำหนิการกระทำของเขาได้จนกว่าเธอจะมีโอกาสหมั้นหมายหรือแต่งงานกับเขา เอสเธอร์รู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมของสังคมที่มีทัศนคติทางเพศในลักษณะมาตรฐานสองชั้นคือ ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ก่อนแต่งงานโดยไม่เสียหาย ในทางตรงกันข้ามผู้หญิงกลับเสื่อมเสียหากต้องสูญเสียพรหมจารีก่อนแต่งงาน *"But these seniors said most boys were like that and you couldn't honestly accuse them of anything until you were at least pinned or engaged to be married."*³⁴ แต่ในทางปฏิบัติ แม้ผู้หญิงจะได้รับทราบความประพฤติก่อนแต่งงานของผู้เป็นสามีว่าเคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน ผู้หญิงมักจะไม่ว่ากล่าวเอาความอะไร เพราะสังคมภายนอกมองการกระทำนี้ของผู้ชายว่าเป็นเรื่องธรรมดา ผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายที่เสียหาย แต่ถ้าเป็นฝ่ายสามีได้รับทราบว่ารกรายของตนเคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อนแต่งงานกับเขา สามีและสังคมภายนอกจะดูถูกเธอและมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่รู้จักรักษานวลสงวนตัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมภายนอกได้สร้างทัศนคติให้กับคนในสังคมว่า ผู้ชายเป็นฝ่ายได้เปรียบ ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียหาย โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์

จากทัศนคติของคนอเมริกันในช่วงทศวรรษ 50 ที่มองว่า การเสียความบริสุทธิ์ของผู้ชายก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา ต่างกับผู้หญิงที่สังคมให้คุณค่าความสำคัญต่อเรื่องพรหมจรรย์และการประพฤติตัวของเธอ ดังจะเห็นได้จากสถาบันการศึกษารวมทั้งสื่อมวลชนทุก

³³Plath, *The Bell Jar*, pp. 73-74.

³⁴Ibid., p. 73.

สาขา ไม่ว่าจะป็นโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ ที่ช่วยตอกย้ำทัศนคติเรื่องการเป็นผู้หญิงที่ดีว่าต้องมีลักษณะเช่นใด และแสดงให้เห็นว่าถ้าผู้หญิงประพฤติตัวอยู่ในกรอบที่สังคมกำหนด เธอย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดีกลับมาคือการได้เป็นภรรยาและมารดาที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผิดกับผู้หญิงที่ประพฤติตัวไม่ถูกต้องตามครรลองของสังคมย่อมถูกลงโทษจากสังคมเป็นการตอบแทน โดยผู้ชายจะไม่ให้การยกย่องในฐานะภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย

*"Finally I could see the nice girl was going to end up with the nice football hero and the sexy girl was going to end up with nobody, because the man named Gil had only wanted a mistress and not a wife all along and was now packing off to Europe on a single ticket."*³⁵

นอกจากนี้ การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลอย่างมากต่อคนในสังคม เช่น การนำเสนอบทความในนิตยสาร *รีดเดอร์ส ไดเจสท์* (Reader's Digest) การตีพิมพ์เผยแพร่ความคิดลงในนิตยสารที่มีคนอ่านทั่วโลกนี้นับเป็นอิทธิพลที่สำคัญของสื่อมวลชนที่สามารถกล่อมเกลาคำคิดของผู้คนในสังคมได้ในวงกว้าง และอิทธิพลนี้ได้ส่งผ่านเข้าสู่ครอบครัวของเอสเธอร์ด้วย โดยที่มารดาเป็นผู้ส่งบทความนั้นมาให้เธอพิจารณา ใจความหลักของบทความคือการบอกกล่าวให้เห็นว่าผู้ชายแตกต่างจากผู้หญิงในด้านต่างๆ และสิ่งที่จะเชื่อมโยงคนทั้งสองเข้าด้วยกันคือการแต่งงาน โดยมีเงื่อนไขสำคัญว่า ฝ่ายหญิงต้องรักษาพรหมจารีก่อนเข้าพิธีวิวาห์ มิเช่นนั้นแล้ว ชีวิตเธอจะไม่มีความสุขไปจนตลอด³⁶ ที่เป็นเช่นนี้ด้วยเหตุผลสำคัญเนื่องมาจากผู้ชายจะรู้สึกภูมิใจมากที่ได้เป็นชายคนแรกในชีวิตของผู้หญิง พวกเขาจึงตั้งข้อรังเกียจผู้หญิงที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว โดยมองว่าเป็นการกระทำของผู้หญิงที่ไม่รักษาวงศ์วานตัว ไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่ผู้ชายเป็นคนเกลี้ยกล่อมให้พวกเธอยอมมีเพศสัมพันธ์กับเขาก่อนแต่งงาน แต่หลังจากที่เธอยินยอมเป็นภรรยาของเขาด้วยความรักแล้วผู้ชายกลับมองเห็นคุณค่าของผู้หญิงคนนั้นว่าเป็นเพียงทางผ่านและไม่คิดจะสืบทอดเธอมาเป็นภรรยาและโดยเฉพาะกับการที่จะให้มาเป็นแม่ของลูก ด้วยทัศนคติที่ว่าผู้หญิงที่ดีคือคนที่สามารถรักษาพรหมจารีได้จนถึงวันแต่งงานและเป็นผู้เหมาะสมจะเป็นแม่ของลูกให้กับเขา

³⁵Ibid., p. 43.

³⁶Ibid., pp. 84-85.

สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชนส่งผ่านทัศนคติต่างๆ ที่เป็นไปในแบบมาตรฐานสองชั้น เช่น ผู้หญิงต้องรักษาพรหมจารีของตนเอง ในขณะที่ผู้ชายสามารถประพฤติตัวได้อย่างอิสระ เอสเธอร์รู้สึกได้รับความกดดันจากมาตรฐานที่สังคมกำหนดให้มีความแตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง รวมทั้งความพยายามของคนในครอบครัวและสังคมที่ต้องการให้ผู้หญิงมีบทบาทการเป็นภรรยาและมารดา ในขณะที่เดียวกัน เธอก็ต้องรับผิดชอบฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วยเช่นกัน ฉะนั้น ในสภาพสังคมที่เรียกร้องความต้องการจากผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียวให้ปฏิบัติตามนั้น อาจทำให้ผู้หญิงเกิดความเครียดจนถึงขั้นเสียสติได้ ดังเช่นที่เอสเธอร์ต้องเข้าโรงพยาบาลรักษาโรคทางจิตในที่สุด

3.1.6 สถานภาพ

3.1.6.1 สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา

สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาสะท้อนออกมาในลักษณะความคิดเรื่องการแต่งงานและการดำรงตนอยู่ในฐานะภรรยาและมารดาของตัวละครเอกหญิง ผู้วิจัยจะได้พูดถึงความคิดเห็นของเอสเธอร์ที่มีต่อสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา โดยเธอรับรู้และมองเห็นสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาได้จากบุคคลแวดล้อมตัวเธอ ได้แก่ มารดา และมิสซิส วิลลาร์ด เป็นต้น

ก. มารดา ได้พูดถึงสภาพชีวิตหลังแต่งงานกับพ่อของเอสเธอร์ว่า นับแต่วันแรกของการดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ แม่ไม่รู้สักสุขสงบอีกเลย เพราะตลอดระยะเวลาการแต่งงาน แม่ย่อมต้องรับบทบาทการเป็นภรรยาและมารดา ซึ่งมีขอบข่ายการทำงานบ้านทุกอย่าง รวมทั้งการดูแลคนในครอบครัว

"...as soon as she (Esther's mother) and my father left Reno on their honeymoon — my father had been married before, so he needed a divorce — my father said to her, 'Whew, that's a relief, now we can stop pretending and be ourselves'? — and from that day on my mother never had a minute's peace."³⁷

³⁷Plath, *The Bell Jar*, p. 89.

ยิ่งไปกว่านั้น หลังจากการเสียชีวิตของผู้เป็นสามี แม่ของเธอตกอยู่ในสภาพของหญิงหม้ายที่ต้องรับภาระการเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง เธอต้องดิ้นรนออกไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เธอมีอาชีพสอนวิชาเลขและพิมพ์ดีดให้กับนักศึกษาในวิทยาลัย หลังจากปฏิบัติงานในหน้าที่ภายนอกบ้านแล้ว แม่ยังต้องจัดการเรื่องงานบ้านงานเรือนซึ่งยังคงเป็นหน้าที่โดยสมบูรณ์ของแม่ตามความคาดหวังของสังคม ถึงแม้ว่า แม่จะต้องแบกรับภาระงานผลัดที่สองอยู่ตลอดเวลา แม่ก็ยังคงมีความคิดเรื่องบทบาทของผู้หญิงในแบบดั้งเดิมคือ แม่เห็นว่า เอสเธอร์ไม่สามารถหลุดพ้นไปจากวงจรชีวิตการแต่งงาน แม่จึงพยายามสอนให้เธอได้รับรู้บทบาทแห่งการเป็นศรีภรรยาและแม่ ด้วยการสอนให้ทำอาหาร แต่เอสเธอร์ไม่มีความถนัดและมองเห็นว่าหน้าที่การเป็นแม่บ้านนั้นไม่เหมาะสมกับตน

ข. **มิสซิสวิลลาร์ด** ถือเป็นภาพสะท้อนที่สำคัญให้เอสเธอร์ได้เห็นสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาในลักษณะอุดมคติอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากภาพชีวิตการแต่งงานของมิสซิสวิลลาร์ดผู้อุทิศตัวให้กับครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการทำกับข้าวหรือการทำความสะอาดบ้าน ดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ ลักษณะงานที่เธอทำอยู่ยิ่งแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของผู้เป็นภรรยาและมารดาว่ามีสภาพที่ตกต่ำเทียบเท่าการเป็นแคผ้าเช็ดเท้าในห้องครัวทีเดียว

*"She'd spent weeks on that rug, and I had admired the tweedy browns and greens and blues patterning the braid, but after Mrs. Willard was through, instead of hanging the rug on the wall the way I would have done, she put it down in place of her kitchen mat, and in a few days it was soiled and dull"*³⁸

ภาพของมิสซิสวิลลาร์ดที่ตั้งใจทำงานฝีมืออย่างประณีตบรรจงเพียงเพื่อนำไปทำเป็นผ้าเช็ดเท้าในห้องครัว เป็นภาพสะท้อนให้เอสเธอร์เห็นภาพชีวิตผู้หญิงหลังการแต่งงานที่ถูกละเลยไม่ได้รับความสนใจจากสามีและลูกซึ่งเป็นการทำร้ายจิตใจเธอทางอ้อม แต่เธอต้องเก็บกดไว้เพราะความรักที่มีให้กับสามีและลูก เธอจึงเลือกจะมีชีวิตเช่นนั้น อีกทั้งสังคมยังให้ภาพความเป็นภรรยาและมารดาที่ดีไว้สูงส่ง ทำให้ผู้หญิงต้องประพฤติปฏิบัติตามอย่างไม่มีเงื่อนไข

³⁸ Ibid., p. 88.

จากสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาที่เอสเธอร์ได้รับรู้จากมารดาของตนเอง และจากมิตชีวิลลาร์ดยิ่งช่วยเน้นย้ำในความรู้สึกของเอสเธอร์ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่เสียเปรียบผู้ชายในทุกๆ ทาง โดยเฉพาะกับผู้หญิงที่เกิดมาเพื่อเป็นภรรยาและมารดาเท่านั้น

3.1.6.2 สถานภาพทางอาชีพ ของเอสเธอร์คืองานที่เลือกด้วยความรักเพื่อแสดงความสามารถในงานนั้น ตัวละครเอกหญิงมีความใฝ่ฝันในการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น กวีที่มีชื่อเสียง อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เธอก็มีความปรารถนาเช่นผู้หญิงทั่วไปในการเป็นภรรยาและมารดาที่ดีพร้อมเช่นกัน

การจะไปให้ถึงความใฝ่ฝันในการประกอบอาชีพที่ตนต้องการนั้น เอสเธอร์ได้พบบทบทวนกับอุปสรรคหลายประการ เริ่มจากสังคมระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchal society) ที่มีมนุษย์เพศชายเป็นผู้ควบคุม ไม่ว่าจะด้วยอำนาจทางตรงคือการใช้กำลังกดขี่เพศหญิง เช่น การข่มขืน หรืออำนาจทางอ้อมคือการครอบงำความคิดของคนในสังคม ด้วยการสร้างมายาคติทางเพศขึ้นมา เช่น ผู้หญิงเหมาะสมกับการเป็นแม่และการจะเป็นผู้หญิงโดยสมบูรณ์ได้คือการมีบุตรแล้ว เมื่อบุตรชายเป็นใหญ่ได้สร้างมายาคติว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องผ่านชีวิตการเป็นแม่มาแล้ว ฉะนั้นสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้หญิงที่สุดได้แก่ที่บ้านนั่นเอง ผู้หญิงจึงต้องผูกขาดกับบทบาทภายในบ้านซึ่งเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับบุตรของตน ต่อเนื่องมาภายหลังที่สังคมมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้นผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องมีภาระและงานในหน้าที่ที่เป็นเรื่องภายนอกบ้านด้วย จึงได้เกิดปัญหาขึ้นมาว่าผู้หญิงจะสามารถแบ่งงานที่ต้องรับผิดชอบทั้งสองอย่างนี้ได้อย่างไร

นักจิตวิทยาเช่นฮอฟฟ์มาน (1961) จึงสนับสนุนให้ผู้หญิงประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสตรีเพศเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ระหว่างงานอาชีพกับภาวะหน้าที่ซึ่งมีต่อครอบครัว ตัวอย่างอาชีพที่เหมาะสมกับผู้หญิง ได้แก่ เลขานุการพยาบาล ฯลฯ³⁹ เนื่องจากอาชีพเหล่านี้ไม่ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานมากนัก ฉะนั้น การที่ผู้หญิงเลือกประกอบอาชีพเหล่านี้เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้หญิงมีโอกาสปลีกตัวไปปฏิบัติตามหน้าที่แม่ที่ดีได้ เพราะถ้าหากผู้หญิงเลือกการงานที่ต้องทุ่มเทเวลาและความสามารถมากเท่าใด ผู้หญิงก็จะไม่สามารถทำหน้าที่แม่ที่ดีตามที่สังคมคาดหวังได้ นอกจากนั้นแล้ว สังคมระบบพ่อเป็นใหญ่ซึ่งให้

³⁹สุพัฒน์นา เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา, "จิตวิทยาของสตรี," วารสารสุขภาพ 10 (กุมภาพันธ์ 2525) : 60.

ความสำคัญกับพ่อในฐานะผู้นำครอบครัว ฉะนั้น การที่ภรรยาจะมีหน้าที่การงานที่ก้าวหน้ากว่าผู้เป็นสามีนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ผู้ควบคุมสังคมเช่นผู้ชายยอมรับไม่ได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ปัญหาย่อมเกิดกับผู้หญิงว่าจะสามารถอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ได้หรือไม่ ทั้งในประเด็นที่มีคนวิจารณ์ว่ามีความก้าวหน้าทางอาชีพอย่างมากจนไม่ได้ใส่ใจดูแลบุตร คำว่า “แม่ที่ดี” ได้ตามมาหลอกหลอนบรรดาผู้หญิงทั้งหลายให้ขาดความเป็นตัวของตัวเอง และจากความคิดที่ครอบงำสังคมดังที่กล่าวมาแล้วแล้วแต่มีส่วนหล่อหลอมความคิดให้กับแม่ของเอสเธอร์ แม่ทราบดีว่าโอกาสที่ลูกสาวจะได้ประกอบอาชีพอย่างที่ต้องการนั้นเป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ เธอจึงตักเตือนลูกสาวอยู่เสมอให้ได้ศึกษาชีพเพิ่มเติม เช่น ชวเลข หรือพิมพ์ดีด เพื่อให้ได้งานที่เหมาะสมกับผู้หญิงซึ่งมักเป็นงานที่มีนายจ้างเป็นผู้ชาย แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออาชีพบริการเหล่านี้เป็นอาชีพที่เอสเธอร์ไม่ถนัดเป็นที่สุด *“The trouble was, I hated the idea of serving men in any way.”*⁴⁰

แม้เป็นเจตนาดีของแม่ แต่ด้วยความไม่เข้าใจความคิดความต้องการของลูกสาว ทำให้เอสเธอร์ไม่พอใจว่าแม่แต่แม่ก็ได้เข้าใจหรือรับรู้ความต้องการที่แท้จริงของตน นอกจากนี้สังคมยังมีความแตกต่างด้านการจ้างงานกล่าวคือ สังคมมีทัศนคติต่ออาชีพของสตรีว่าควรเป็นอาชีพที่ด้อยกว่าผู้ชาย ผู้หญิงทั้งหลายจึงมีความจำเป็นที่ต้องเลือกเรียนวิชาชีพต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพที่เป็นเพียงลูกจ้าง มักจะไม่ได้มีโอกาสให้ก้าวขึ้นไปสู่ระดับชั้นผู้บริหารยกเว้นเสียแต่จะเป็นกิจการของตระกูลของผู้หญิงเอง จากการขาดโอกาสนี้เองที่ทำให้สถานภาพทางอาชีพของสตรียังด้อยกว่าชายเพราะสตรีไม่มีโอกาสในการเพิ่มพูนศักยภาพ ดังนั้นเอสเธอร์ซึ่งมีความถนัดในการทำงานนอกบ้านมากกว่าจึงเกิดความสับสนและลังเลว่าท้ายที่สุดเธอควรจะเลือกทางใดให้กับชีวิตตนเองดี ทั้งที่หนทางทั้งสองซึ่งก็คือการเป็นภรรยาและแม่ที่ดีก็กับการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้วแต่เป็นหนทางที่เธอไม่ต้องการสูญเสียไปความสับสนลังเลประกอบกับความผิดหวังจากการได้เรียนวิชาการประพันธ์ที่จะสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ตนรักได้ในภาคหน้า เธอจึงตัดสินใจที่จะใช้เวลาช่วงตลอดฤดูร้อนในการเขียนงานประพันธ์แต่ด้วยความเครียดทำให้ไม่สามารถเขียนงานประพันธ์ออกมาได้ เธอกังวลจนทำให้นอนไม่หลับเป็นเวลาหลายคืน แม่ตัดสินใจพาเธอไปพบกับจิตแพทย์ซึ่งสั่งให้เธอเข้ารับการบำบัดทางจิตด้วยการช็อตไฟฟ้า เอสเธอร์ไม่ต้องการถูกช็อตด้วยไฟฟ้าจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย แต่ไม่สำเร็จ จึงถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดทางจิตในที่สุด

⁴⁰Ibid., p. 79.

วาย ฮีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?

3.1.7 ชื่อตัว-ชื่อสกุล ที่ไม่ปรากฏของตัวละครเอกหญิงผู้เล่าเรื่องนับเป็นเทคนิคการเขียนที่สอดคล้องกับแก่นหลักของเรื่องที่ต้องการแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงไม่ได้มีตัวตนในฐานะที่เป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่มีความเท่าเทียมกับคนอื่น แต่มีตัวตนที่ผูกติดอยู่กับสถานภาพของบิดาและสามี จึงกล่าวได้ว่าจุดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้แตกต่างจากขนบการแต่งงานเขียนทั่วไปที่ตัวละครมักจะมีชื่อหรือนามสกุล ในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้ประพันธ์มิได้เอ่ยชื่อตัวละครเอกหญิงแม้แต่ครั้งเดียวทั้งๆ ที่เป็นตัวละครสำคัญในฐานะผู้เล่าเรื่อง เหมือนเป็นการประกาศเจตจำนงให้เห็นว่า ชื่อตัวหรือชื่อสกุลนั้นไม่มีความสำคัญกับบุคคลที่ไม่มีโอกาสเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง หรือได้มีตัวตนที่เป็นของตนเอง

สิ่งที่น่าสังเกตคือ ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงชื่อและนามสกุลของตัวละครแทบทุกตัว แม้กระทั่งการอ้างถึงตัวละครในทีวีซึ่งไม่ได้เป็นตัวละครสำคัญ ผู้ประพันธ์กลับแสดงชื่อนักแสดงด้วย *"In the hotel there is a TV set, Cary Grant and Grace Kelly are swimming in it."*⁴¹ เสมือนกับผู้ประพันธ์มีเจตนาแสดงให้เห็นว่าตัวละครประกอบย่อยนี้มีความสำคัญ มีตัวตนที่เป็นของตนเอง คือมีสถานภาพทางอาชีพเป็นนักแสดง ผิดกับตัวละครเอกหญิงที่ไม่มีการกล่าวถึงชื่อตัวของตัวละครเอกหญิงเลยแม้สักครั้งเดียว เปรียบเสมือนการสร้างภาพชีวิตของตัวละครที่ดูเลือกราง เสมือนไม่มีตัวตน ไม่มีความสำคัญ มุ่งความสำคัญไปที่ตัวละครตัวอื่นในเรื่องที่อย่างน้อยก็มีชื่อตัวเพื่อแสดงสถานภาพความมีตัวตนของตนเอง ตลอดทั้งเรื่อง ผู้อ่านจะรับทราบแต่เพียงว่าเธอเป็นลูกสาวของแพทย์ จากนั้นก็เป็นภรรยาของวิศวกรที่ชื่อว่า โรล์ฟ (Rolf) ทุกคนรู้จักเธอในสถานภาพที่ผูกติดกับผู้อื่น เช่น เป็นภรรยาของโรล์ฟ (Rolf's wife) ไม่มีใครถามถึงชื่อตัวของเธอ ทุกคนรู้แต่เพียงว่าเธอเป็นแม่บ้านหรือภรรยาของวิศวกรผู้มีอนาคตไกล ผู้คนไม่ได้ให้ความสำคัญกับชื่อตัวของผู้เป็นภรรยา เมื่อแต่งงานก็เปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลสามี หลังจากการแต่งงาน ชีวิตของเธอก็ได้รับการส่งทอดไปสู่การเป็นภรรยาของวิศวกร สังคมมีต้องการรับรู้ชื่อตัวหรือความเป็นตัวตนของเธอเลย เพราะสังคมให้ความสำคัญกับบุคคลที่การประกอบอาชีพที่มีเกียรติ มีอนาคตไกล เช่น แพทย์ หรือวิศวกร

นอกจากเรื่องชื่อตัว-ชื่อสกุลที่ไว้ใช้เรียกและแสดงตัวตนจะไม่มีปรากฏในเรื่องแล้ว ตัวละครเอกหญิงยังได้เล่าให้ฟังว่า แม้แต่ลายเซ็นทั้งชื่อตัวและชื่อสกุล เธอยังต้องหัดเซ็นกับพ่อเพื่อให้

⁴¹Brigitte Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*, trans. Sieglinde Lug (USA: the University of Nebraska Press, 1988), p. 22.

ตรงกับความพอใจของพ่อ เพราะเป็นนามสกุลที่ได้รับมาจากพ่อนั่นเอง “After all, we already practiced the signature, my first name and the last name that I got from my father together with the doctor’s title,..., and Father said I should combine the doctor’s title directly with my last name, and then add my first initial at the end.”⁴² การกระทำเช่นนี้เป็น การแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกหญิงมิได้มีชีวิตที่จะเลือกหรือตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองได้ ตัวตนที่มีอยู่แล้วแต่ขึ้นอยู่กับความพอใจของพ่อ หลังจากนั้นจะได้ส่งผ่านไปยังสามี ผู้จะเป็นคน เลือกลงนามทางการดำเนินชีวิตให้กับเธอต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ชื่อตัวของบิดาและมารดาของตัวละครเอกหญิงจะไม่ได้รับการกล่าว ถึงเช่นกัน แต่ความสำคัญอยู่ที่ว่าบิดาผู้ที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงชื่อตัวนั้นมีสถานภาพทางอาชีพเป็น แพทย์ซึ่งได้รับการยกย่องให้เกียรติจากสังคม จึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีความเป็นตัวตนที่ได้รับการ ยอมรับในฐานะที่เป็นตนเองอย่างเด่นชัด ผิดกับภรรยาและลูกสาวที่ไม่มีชื่อตัวและไม่มีความเป็นตัว ตนของตนเอง สังคมมองเห็นตัวตนของพวกเขาในสถานภาพที่ผูกติดอยู่กับผู้อื่นเท่านั้น

3.1.8 บุคลิกภาพ

3.1.8.1 **ครอบครัว** เป็นสถาบันสำคัญในการอบรมกล่อมเกลาความเป็นตัวตนของตัวละครเอกหญิงผู้เล่าเรื่อง ในช่วงวัยเด็กของตัวละครเอกหญิง เธอเกิดมาพร้อมกับการรับรู้ถึง สถานภาพทางอาชีพที่มีเกียรติของพ่อ เธอได้ยินคำว่า “ลูกสาวหมอ” มาตลอดช่วงชีวิต การเกิดมา ในครอบครัวของคนมีเกียรติทำให้ชีวิตได้รับการคาดหวังตั้งแต่เด็กจนเติบโตใหญ่ว่าจะต้องอยู่ใน สถานภาพที่สูงส่งยิ่งขึ้นไป แม้แต่ชีวิตแม่ของเธออยู่ในฐานะของภรรยาของคนมีเกียรติด้วยเหตุ เพราะตัวตนของพวกเขาผูกติดอยู่กับสถานภาพทางอาชีพของพ่อ เธอทั้งสองได้รับเกียรติจากสังคม ในฐานะภรรยาและลูกสาวของหมอ พวกเขาจึงไม่เป็นที่รู้จักในฐานะของตนเอง ‘...it was an honor to be allowed to receive my mother and me because we were affiliated with Father, and Father was the most important man in town.’⁴³

ตลอดช่วงชีวิต เธอจึงได้เห็นภาพที่พ่อกับแม่ช่วยกันสร้างมายาคติของแต่ละ เพศออกมาให้เธอเห็นทั้งโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ ภาพของแม่ที่เป็นเพียงแม่บ้านและภาพของพ่อ

⁴²Ibid., p. 36.

⁴³Ibid., p. 27.

ผู้เป็นใหญ่ในครอบครัวแต่เพียงคนเดียวไม่ได้ให้แม่มีส่วนร่วมในการคิดหรือตัดสินใจเรื่องใด โดยถือว่าตนเป็นผู้หารายได้ให้กับครอบครัว ทำให้ลูกสาวเกิดแบบจำลองของชีวิตผู้หญิงและไม่กล้าตัดสินใจดำเนินชีวิตไปตามทางของตนไม่ว่าจะเป็นการเลือกคบเพื่อนชายที่ตนชื่นชอบและเข้ากันได้ เธอกลายเป็นหญิงสาวที่มีบุคลิกในลักษณะของคนไม่มั่นใจในตนเองเพราะในช่วงชีวิตที่ผ่านมาพ่อคือผู้บงการชีวิต เธอมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาโดยตลอด แม้แต่การเลือกเรียน พ่อจะกำหนดหนทางให้เลือก ซึ่งมักจะเป็นหนทางที่เธอไม่มีความถนัด แต่พอมองว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติจึงปรารถนาให้ลูกเลือกเรียน เพราะค่านิยมของสังคมเห็นว่าคนที่ประกอบอาชีพแพทย์นั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติและน่ายกย่อง *"But let me tell you one thing right now, said Father, the only really satisfying field is medicine. So it's Medicine then, And not actress or saleswoman or journalist."*⁴⁴

ส่วนใหญ่ตัวละครเอกหญิงจะได้รับอิทธิพลการกล่อมเกลามาจากพ่อเพราะพ่อมักจะใช้อำนาจในการเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในบ้านทั้งหมด อย่างไรก็ตาม แม่เองก็บังคับลูกสาว แม้แต่เรื่องเพียงเล็กน้อยคือเรื่องบุคลิกภาพภายนอกหรือทางชีววิทยาของตัวละครเอกหญิงเท่านั้น ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่ออยู่ในวัยเด็กแม่ของเธอถูกบังคับให้ไว้ผมสั้น เธอจึงปรารถนาที่จะให้ลูกสาวของตนได้ไว้ผมยาวตามที่ตัวตนของเธอเคยปรารถนาแม้จะไม่ตรงกับความสำเร็จของลูกสาวก็ตาม⁴⁵ ภาพที่เห็นคือภาพของแม่ที่ชดเชยการกระทำในอดีตที่ไม่สามารถทำตามความปรารถนาของตนได้ ด้วยการใช้วิธีการเดียวกับที่ตนเคยได้รับในอดีตคือ การบังคับให้ลูกสาวประพฤติปฏิบัติตามความปรารถนาของตน จะเห็นได้ว่าตัวละครเอกหญิงได้ทำตามความปรารถนาของทุกคน ยกเว้นความต้องการของตนเอง ดังนั้น ตัวตนที่แท้จริงภายในของเธอและบุคลิกภาพภายนอกจะมีสภาพสวຍงามได้อย่างไรในเมื่อเธอต้องบอบช้ำจากการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา *"She looks like a corpse! The child eats too little and smoke too much. Every day that black coffee on her empty stomach!"*⁴⁶ เสมือนเป็นการบอกให้ผู้อ่านได้เห็นว่าบุคลิกภาพภายในย่อมสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากบุคลิกภาพภายนอกได้เช่นกัน

จากด้านการเรียนมาถึงช่วงวัยสาว พ่อยังคงเป็นผู้กำหนดแผนการชีวิตให้ลูกสาวมาโดยตลอด แม้ตัวเธอจะไม่ประสบความสำเร็จตามที่พ่อคาดหวังไว้ก็ตาม สิ่งสำคัญประการสุดท้ายที่พ่อและแม่คาดหวังในตัวเธอคือการได้แต่งงานกับคนมีอนาคตไกล มีอาชีพที่มั่นคง ซึ่งก็คือ

⁴⁴Ibid., p. 35.

⁴⁵Ibid., p. 43.

⁴⁶Ibid., p. 4.

โรล์ฟ อาชีพวิศวกร *"They expected you to finish a major, to do something, to set goals for yourself, and you offended them. Your marriage was your parents' last hope."*⁴⁷ ทุกคนให้การสนับสนุนการแต่งงานของคนทั้งสอง แม้แต่ย่าของเธอซึ่งมีลักษณะกล้าทำในสิ่งที่ตนเองคิด แต่เธอก็ยังต้องอยู่ในความดูแลของบุตรชายภายหลังจากที่สามีเสียชีวิต ชีวิตของย่าจึงเป็นชีวิตที่เปลี่ยนมือจากผู้ดูแลคนแรกคือพ่อ มาสู่อามิ และลูกชายในที่สุด ตลอดช่วงชีวิตที่ผ่านมา ย่าก็เป็นเช่นผู้หญิงคนอื่นที่ไม่อาจหนีออกจากกรอบของสังคมชายเป็นใหญ่ที่ครอบงำความคิดของผู้หญิงอยู่ ย่าจึงเห็นด้วยที่เธอจะแต่งงานกับโรล์ฟ ชายหนุ่มอนาคตไกล ผู้จะทำให้เธอได้กลายเป็นภรรยาของคนสำคัญ *"that's the way it is when you are the wife of a VIP."*⁴⁸ ทุกคนเห็นว่าการมีสามีที่มีอาชีพมั่นคง เป็นที่ยอมรับ จะทำให้ตัวเธอได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะภรรยา แต่ไม่มีใครถามความรู้สึกของตัวละครเอกหญิง ชีวิตของเธอจึงเป็นไปตามความต้องการของผู้อื่น เป็นชีวิตที่ปราศจากความสุขอย่างแท้จริง แม้ในตอนท้ายเรื่อง เธอจะได้มีโอกาสตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อตนเองได้เป็นผลสำเร็จ แต่ผู้อ่านไม่สามารถหยั่งรู้ได้ว่าเธอจะดำรงตนอยู่กับชีวิตที่เธอเลือกเองในสังคมที่ครอบงำความคิดของผู้หญิงไว้ได้อย่างมีความสุขหรือไม่

3.1.8.2 **สังคมภายนอก** ได้บอกกล่าวและตอกย้ำกับหญิงสาวถึงสิ่งที่ควรประพฤติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของกุลสตรีที่ดีพึงกระทำ โดยสังคมภายนอกได้ส่งอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของตัวละครเอกหญิงดังนี้คือ ในช่วงที่ผู้เล่าเรื่องได้ไปร่วมพิธีรับปริญญาบัตรระดับปริญญาเอกของโรล์ฟ เธอได้พบหญิงชราและหญิงสาวผู้หนึ่งที่ไปร่วมงานเช่นกัน หญิงชราผู้นี้ถือเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่ถูกครอบงำความคิดจากสังคมชายเป็นใหญ่ให้มองไม่เห็นความสามารถของผู้หญิง และยังมีความคิดว่าการไม่มีอาชีพหรือการประกอบอาชีพด้านบริการย่อมเหมาะสมกับผู้หญิงมากกว่า *"What did you study? the woman asked. I? Nothing. That's better anyway, she said, for a woman it's better. What do you do? Secretary, I said quickly, because it occurred to me that at least I could have learned to type. That's a good occupation for a woman, the godmother said. I am a secretary too,..."*⁴⁹

ตามความเห็นส่วนตัวของตัวละครเอกหญิง เธอไม่ต้องการจะเปิดเผยให้คนอื่นได้ทราบว่า เธอไม่มีอาชีพ เธอรู้สึกอับอายที่จะถูกมองว่าเป็นคนไร้อาชีพและไม่สามารถพึ่งพาตนเอง

⁴⁷Ibid., p. 28.

⁴⁸Ibid., p. 31.

⁴⁹Ibid., p. 9.

ได้ เธอจึงโกหกว่ากำลังประกอบอาชีพเลขานุการ เพราะอย่างน้อยการมีอาชีพเท่ากับแสดงให้เห็นอิสระที่จะเป็นตัวของตัวเองได้ และเป็นอิสระจากฐานเศรษฐกิจของผู้อื่น แต่ความคิดของหญิงชราซึ่งถือเป็นตัวแทนของคนในสังคมกลับเห็นว่า ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเรียนหรือประกอบอาชีพใด เพราะหลังจากการแต่งงาน สามีจะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเศรษฐกิจภายในครอบครัว หรือหากเธอจะประกอบอาชีพก็ควรจะเป็นอาชีพที่สังคมกำหนดว่าเหมาะสมสำหรับผู้หญิงที่ต้องรับบทบาทการเป็นภรรยาและมารดา เช่น อาชีพเลขานุการ เพราะเป็นอาชีพที่ไม่ต้องทุ่มเทเวลาหรือหวังความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมาก เพื่อจะได้มีเวลาให้กับครอบครัว

ภาพงานแต่งงานและรูปแบบชีวิตหลังการแต่งงานของตัวละครเอกหญิงนับเป็นหนึ่งในหลายๆ ภาพที่ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงเพื่อเสียดสีสังคมชนชั้นกลางที่ชอบโอ้อวดแสดงภูมิปัญญาและความร่ำรวยของตน⁵⁰ และเป็นภาพสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมที่ส่งอิทธิพลต่อครอบครัวชนชั้นกลางของเธอด้วย ดังจะเห็นได้จากโครงการที่ได้เตรียมไว้ก่อนพิธีแต่งงานของคนทั้งสอง เช่น การซื้อคอนโดมิเนียมที่วางเงินดาวน์ไว้แล้ว สำหรับสังคมชนชั้นกลางถือว่าสิ่งนี้คือการลงทุน ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามแผนการที่วางไว้พร้อมแล้ว สำหรับตัวละครเอกหญิง เธอมองว่าที่พักที่ถวายเป็นที่รักที่รักษาความปลอดภัยอย่างดีนั่นเอง “Everything went according to plan. Bought a condominium with a down payment from Mother-in-law and Father. The thing was a good buy. Capital investment. A beautiful apartment is a high-security prison.”⁵¹

ภาพที่เห็นภายในงานแต่งงานเป็นภาพชินตาสำหรับคนชนชั้นกลางทั่วไปคือการดื่มกินอย่างสนุกสนานของแขกผู้มาร่วมงาน โดยไม่รู้รู้สึกยินดีหรือให้ความสำคัญกับเจ้าภาพมากไปกว่าความคุ้มค่าที่จะได้รับจากการมาร่วมงานเลี้ยง ตัวละครเอกหญิงมองเห็นว่าทุกคนต่างเสแสร้งยินดีกับเจ้าภาพ แล้วทำเสมือนว่ากำลังอยู่ในงานแต่งงาน ทั้งๆ ที่แขกที่มาในงานแต่งงานวันนี้เป็นแขกชุดเดียวกับที่ไปในงานศพของปู่ เสมือนกับว่าทุกคนที่มาร่วมงานเพียงเพราะมารยาทหรือธรรมเนียมที่ทุกคนพึงกระทำต่อกันในวงสังคมเท่านั้น ทั้งหมดคือความรู้สึกของตัวละครเอกหญิง เธอรู้สึกแปลกแยกต่อสังคมที่เธออยู่ เธอไม่เห็นด้วยกับค่านิยมเรื่องความคิดตามอย่างกันหรือพิธีการของชนชั้นกลางที่ให้ความสำคัญกับหน้าตาชื่อเสียงของตนเอง ทุกคนไม่ได้คำนึงถึงความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่กำลังกระทำอยู่

⁵⁰ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ, การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมสตรีของเยอรมันกับไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 134.

⁵¹Schwaiger, Why Is There Salt in the Sea?, p. 12.

*"Everybody pretends that they are used to drinking wine at weddings. Today's guests are the same that ate with us at Grandfather's funeral. So we meet again. The photographer is still taking pictures. With every flash Father gets stomach cramps. He is the one who gets the bill. Even the photographer got his meal as if he were part of the family. Probably so that he wouldn't take pictures without interruption."*⁵²

เมื่อเสร็จสิ้นงานแต่งงาน สิ่งที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวทุกคนได้รับเหมือนกันคือการ์ดหรือโทรเลขขอวยพรที่มีข้อความว่า "ขอให้มีความสุขมากๆ" ข้อความนี้ถูกส่งมาจากเพื่อนทุกคนไม่ว่าแม้แต่คนที่ไม่ชอบเจ้าบ่าวเจ้าสาว ทุกอย่างเสมือนเป็นธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติ เป็นไปตามมารยาทสังคมมากกว่าที่จะเกิดจากความรู้สึกที่ร่วมแสดงความยินดีอย่างแท้จริง เธอมองว่าเป็นการเสแสร้งต่อกัน ไม่มีความจริงใจ *"All congratulatory telegrams say the same thing. So many people who don't like us wish us happiness. No one came up with something special, not even those who like us."*⁵³ ภาพต่างๆ ที่ผ่านมาล้วนเป็นภาพจินตนาการในความรู้สึกของผู้เล่าเรื่อง เธอรู้สึกเหมือนกับว่ามีชีวิตวนเวียนอยู่กับค่านิยมในสังคมที่สั่งให้เธอต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการยกย่องชื่นชมว่าทำถูกต้องตามธรรมเนียมประเพณี ไม่ว่าจะเป็นพิธีแต่งงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับเจ้าภาพ การใช้ชีวิตหลังการแต่งงานไปตามที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงทุกคนเป็น คือการได้เป็นแม่ และต้องเป็นแม่ที่ดีด้วย ไม่ใช่เป็นบุคคลที่ผิดแผกไปจากที่สังคมต้องการจะให้ เป็น และเธอก็ไม่แน่ใจว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่ช่วยสร้างความสุขให้กับเธอได้ เป็นคำตอบที่เกิดจากความไม่มั่นใจในหนทางที่ตนเองเลือกเดินอยู่ *"Rolf read every telegram out loud. Now we must be happy, how could we not be."*⁵⁴

สังคมได้หล่อหลอมทัศนคติและค่านิยมที่เกินความจำเป็นให้กับคนในสังคม แทนที่จะสอนให้คนอยู่กับเนื้อหาสาระของความเป็นจริง เช่น บางคนมีฐานะค่อนข้างลำบากกลับดิ้นรนชวนขายหาเงินมาจัดงานแต่งงาน เพียงเพื่อให้ได้รับการชื่นชมเพียงชั่วคราวจากคนในสังคม ทั้งที่หลังงานแต่งงาน ไม่ได้มีใครมาร่วมรับรู้ความลำบากในเวลาที่ต้องมาจ่ายหนี้สินที่ตนกระทำไว้ เพียงเพราะต้องการได้หน้าตาชื่อเสียงจอมปลอมเหล่านั้น

⁵²Ibid., pp. 14-15.

⁵³Ibid., p. 15.

⁵⁴Ibid., p. 15.

3.1.9 สถานภาพ

3.1.9.1 สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา ของตัวละครผู้เล่าเรื่องคือทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ใช้ชีวิตอยู่แต่ในบ้าน ฝ้าคอยการกลับมาของสามี เป็นเช่นนี้ทุกวันเพียงเพราะสังคมให้ภาพผู้หญิงที่แต่งงานแล้วว่า ควรอยู่กับบ้านปรนนิบัติดูแลสามี สถานภาพที่เธอได้รับจึงตรงกับคำพูดที่โรล์ฟบอกเธอว่า เธอมีหน้าที่เป็นกำลังใจให้เขาก้าวเดินต่อไปในหน้าที่การงานเท่านั้น “A woman needs a man, and we are doing fine. He will climb the ladder higher and higher, I will hold the ladder so that it won't tip over. We will have children, but only our own since with adoption, he says, you never know what kind of hereditary material gets into the family.” คำพูดของโรล์ฟนั้นนอกจากจะสะท้อนความคิดเรื่องบทบาทของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ยังได้บอกกล่าวทัศนคติของผู้ชายที่มีต่อสถานภาพการเป็นภรรยาด้วยว่า บทบาทสำคัญของเธอควรอยู่ที่บ้านเท่านั้น เธอมีหน้าที่ปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ เธอมีหน้าที่ แต่ไม่มีสิทธิได้เลือกเดินตามเส้นทางของตนเอง นอกจากนี้ เขายังมีทัศนคติต่อสถานภาพการเป็นมารดาว่า ผู้หญิงที่สมบุญธิดีพร้อมคือการได้เป็นแม่คน เขาวางแผนให้กับตัวเองว่าจะมีลูกกับภรรยา และไม่ประสงค์จะนำเด็กที่มีเชื้อเลือดเนื้อเชื้อไขของตนมาอุปการะ โดยไม่ได้ถามความต้องการและความพร้อมใจของภรรยาว่าอยากมีลูกหรือไม่ เสมือนเป็นความต้องการของสามีเรื่องการมีบุตรสืบสกุล ทั้งที่ในความเป็นจริงจากสถิติการวิจัยในปี ค.ศ.1991 ของมหาวิทยาลัยดอร์ทมันด์ (Dortmund) ได้ทำการสัมภาษณ์พ่อบ้านจำนวน 1,000 คน อายุระหว่าง 20-50 ปี สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ได้ว่า 70% ของพ่อบ้านเห็นว่าการแต่งงานจะสมบุญธิดีต่อเมื่อภรรยามีบุตร แต่พ่อบ้านจำนวนถึง 78% ที่ไม่คุยเรื่องบุตร⁵⁵

ฝ่ายภรรยาเริ่มรู้สึกขัดแย้งขึ้นในใจ เธอเริ่มไม่เห็นด้วยกับความคิดต่างๆ ของโรล์ฟ ในความคิดของเธอแล้ว โรล์ฟเป็นเหมือนตัวแทนของคนในสังคมที่บอกว่าผู้หญิงควรจะทำอะไร และไม่ทำอะไร แต่ไม่ได้มารับรู้ความต้องการที่แท้จริงของผู้หญิงแต่ละคนว่ามีความแตกต่างจากความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้เธอกระทำ ตัวละครเอกหญิงผู้เล่าเรื่องเกิดความสงสัยขึ้นมาว่าผู้หญิงสามารถดำรงอยู่โดยไม่แต่งงานได้หรือไม่ และแท้ที่จริงแล้ว พวกเขาอยู่ได้อย่างมีความสุขนี้เป็นเพราะเรามีระบบอวยวะครบถ้วนทุกส่วน หรือเป็นเพราะเราได้รับความสุขจากการพึ่งคำสั่งของระบบอวยวะที่บอกให้เพศหญิงต้องเป็นแม่คนกันแน่ สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงทุกคนมีสถานภาพ

⁵⁵Herausgegeben von Alice Schwarzer, Das neueste Emma-Buch (Mnchen: Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG, April 1991), p.62.

การเป็นแม่ ทั้งที่จริงแล้ว มิได้หมายความว่าผู้หญิงทุกคนปรารถนาที่จะมีชีวิตในฐานะแม่หรือเมียเท่านั้น เธอย่อมมีความต้องการเป็นของตนเองเช่นกัน *"A woman without a man, what kind of thing is that?...And whether blood circulation, liver, and kidneys enable us to live a meaningful life, or whether we have to live according to the dictates of blood circulation, liver, and kidneys,..."*⁵⁶

ประเด็นต่อมาที่กระทบต่อความรู้สึกของตัวละครผู้เล่าเรื่องอย่างมากต่อสถานภาพการเป็นภรรยาคือเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา เธอไม่เข้าใจว่าทำไมสามีสามารถพูดถึงเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์ได้ตามความต้องการของตน ผิดกับฝ่ายหญิงที่ไม่สามารถเรียกร้องในสิ่งที่ตนเองต้องการและไม่อาจปฏิเสธในสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการได้โดยเฉพาะเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์ ตัวละครเอกหญิงเห็นว่าการแสดงออกทางอารมณ์อย่างตรงไปตรงมาของผู้หญิงในเรื่องที่เป็นไปได้ยากในสังคมชายเป็นใหญ่ให้คุณค่ากับการสงวนท่าทีของผู้หญิง และผู้หญิงก็ไม่สามารถเรียกร้องในสิ่งที่ตนเองต้องการ พวกเขาจึงต้องกดเก็บความปรารถนาไว้

*"... for when a woman does not want to be kissed she has to give extensive reasons, and when she has finished with that she gets a kiss for it because it is so touching when women try hard to explain something because a woman is a woman. Men simply say no, and when they don't want to they are also not able to. I say: No. The game begins."*⁵⁷

ทุกประเด็นทุกคำถามที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกของตัวละครเอกหญิงนี้ล้วนเป็นความต้องการที่ถูกเก็บกดอยู่ภายในใจของผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ต้องการมีชีวิตเป็นของตนเอง มิใช่การมีชีวิตอยู่ได้ด้วยความรู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง หรือไม่รู้จักรั้วแม้กระทั่งตัวตนที่แท้จริงของตนเองว่าตัวเป็นใครและมีชีวิตอยู่เพื่ออะไร ไม่มีใครรู้จักเธอในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้หนึ่งในสังคมอย่างเทียมเท่ากับผู้ชาย เธอต้องแสดงออกถึงตัวตนทางสังคมตลอดเวลา ซึ่งไม่ใช่ตัวตนที่เธอปรารถนาจะให้เป็นที่สังคมนมองเห็นตัวตนของเธอในฐานะที่เป็นภรรยาของใครคนหนึ่งเท่านั้น *"May i hold the door for Madame? I am not me. I am Rolf's wife."*⁵⁸

⁵⁶Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*. p. 29.

⁵⁷Ibid., p. 17.

⁵⁸Ibid., p. 31.

3.1.9.2 สถานภาพทางอาชีพ ของเธอกำลังเดินไปในทิศทางเดียวกับที่แม่ของเธอเคยทำและต้องทำต่อไป ก็คือ อาชีพแม่บ้านซึ่งเป็นงานที่ไม่มีวันจบสิ้น งานที่ทำให้ผู้หญิงทุกคนต้องจัดการดูแลตลอดช่วงชีวิต อาชีพที่สามารถกลายสภาพผู้หญิงทุกคนไปสู่คุณสมบัติต่างๆ ดังนี้คือ เจื้อยชา ไร้ความสุข เกิดความเบื่อหน่ายและเกียจคร้าน เหล่านี้เป็นภาพผู้หญิงที่ประกอบอาชีพแม่บ้านเป็นงานประจำเพียงอย่างเดียว

*"Occupation: housewife, it says in my new passport. They should have written snail. Snail. Hair: dyed. Eyes: brown. Distinguishing marks: none, it says in the passport. What a mistake. You just can't see them at first sight. Distinguishing marks: sloppy, unfair, ungrateful, unable, unrealistic, unhappy, unsatisfied, lazy, insolent."*⁵⁹

สาเหตุสำคัญที่เธอต้องใช้ชีวิตในฐานะแม่บ้าน เพราะประเพณีทางสังคมยังเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในทางอาชีพ สังคมเยอรมันส่วนใหญ่ยอมรับว่า สตรีที่ต้องทำงานนอกบ้านหารายได้ส่วนมากยังมีการศึกษาน้อย และไม่มีโอกาสฝึกฝนความชำนาญ บิดามารดาส่วนมากยังยึดถือความคิดว่า บุตรชายควรได้รับการฝึกอาชีพดีกว่าบุตรหญิง...นิตยสารสเตอร์นสำรวจความคิดเห็นมารดาชาวเยอรมัน 40,000 คน สรุปความเห็นได้ว่า ต้องการให้บุตรหญิงแต่งงานมีบุตรและเป็นแม่บ้าน⁶⁰ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้หญิงทำให้พบว่า แม้แต่บรรดาผู้หญิงด้วยกันยังมีทัศนคติให้ลูกสาวต้องดำรงตนในฐานะแม่บ้าน ทั้งๆ ที่ตนเองก็ได้รับความทุกข์ทรมานจากสภาพนั้นมาก่อน แสดงให้เห็นความจำยอมของผู้เป็นแม่ที่มองไม่เห็นหนทางชีวิตอื่นใดได้นอกจากการเป็นภรรยาและมารดาของผู้หญิงในสังคมระบบพ่อเป็นใหญ่ นอกจากทัศนคติของสังคมจะกำหนดสถานภาพทางอาชีพให้ผู้หญิงไปโดยปริยายแล้ว ผู้ชายหรือผู้เป็นสามีก็มักจะต้องการให้ผู้ที่มาเป็นภรรยาของเขามีลักษณะความเป็นแม่บ้านแม่เรือน รวมทั้งการมีบุตรให้เขาต่อไป *"Then Rolf comes into the picture, loves me and thinks a woman has no prospects anyway, something feminine would be best."*⁶¹

⁵⁹Ibid., p. 30.

⁶⁰ลำพวรรณ น่วมบุญลือ, "สิทธิและหน้าที่ของสตรีตามกฎหมายไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 173.

⁶¹Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*, pp. 36-37.

สังคมมิได้เข้าใจความคิดของหญิงสาวที่มีความต้องการที่แท้จริงอย่างไรบ้าง นอกจากการกำหนดหน้าที่ให้ผู้หญิงปฏิบัติตาม เหตุผลหนึ่งที่พวกเธอไม่อาจมีชีวิตที่เป็นของตนเอง เพราะเธอต้องพึ่งพาฐานะทางเศรษฐกิจของสามี ฝ่ายชายเป็นผู้รู้สึกถึงความสำคัญของตนเองในฐานะผู้จุนเจือครอบครัว ส่วนตัวเธอเองมิได้มองเห็นคุณค่าความสำคัญของตนเองในฐานะมนุษย์ผู้หนึ่งที่พึ่งพาตนเองได้ *"He is right, he brings home the money, knows what the Israelis (...), knows what he has to do and therefore what I have to do, but in return I am frigid, justice must be upheld."*⁶² ทั้งที่ความรู้สึกแท้จริงของเธอต้องการการมีชีวิตที่เป็นของตนเอง มากกว่าการผูกติดอยู่กับสถานภาพของผู้ใดผู้หนึ่งตลอดเวลา ตามสภาพที่ตัวละครเอกหญิงเป็นคือ ไม่มีใครรู้จักเธอในฐานะที่เป็นตัวของเธอเองเพราะสังคมไม่ให้คำตอบแทนทางเศรษฐกิจกับอาชีพแม่บ้านเพราะถือเป็นการบริการภายในครอบครัว อาชีพแม่ทำให้ทุกคนรู้จักเธอในนามของคุณนาย วิศวกรหรือภรรยาของคุณโรล์ฟเท่านั้น สามีผู้มีชีวิตอยู่แต่กับงานก็ไม่พยายามเข้าใจความต้องการของเธอ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงผู้หญิงที่แต่งงานแล้วหรือยังไม่ได้แต่งงานก็ตามน่าจะให้มีโอกาสเลือกใช้ชีวิตอย่างที่ตนต้องการด้วย ความไม่มีตัวตนในสังคมเป็นบ่อเกิดแห่งความทุกข์ที่ตนเองต้องเก็บกดไว้ อย่างไรก็ตามเธอก็รับทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในฐานะผู้เป็นศรีภรรยา รวมทั้งรักษาความเป็นผู้หญิงที่ดีในสายตาของสังคมเอาไว้ในขณะเดียวกันด้วย เธอถึงกับตั้งคำถามถึงอาชีพของผู้หญิงว่า มีอาชีพอื่นใดที่ยังคงช่วยผู้หญิงให้รักษาสถานภาพการเป็นภรรยาและมารดาที่ดีได้ *"What other occupations are there in which a woman has a future without giving up being a true woman? That's so difficult."*⁶³

คำถามของตัวละครเอกหญิงนำไปสู่คำตอบที่พอจะเป็นไปได้คือ การนำมโนภาพ "บทบาทต่อรอง" มาใช้กับผู้หญิงที่ต้องรับบทบาท 2-3 อย่างพร้อมกัน หมายถึงการเลือกปฏิบัติบทบาทใดบทบาทหนึ่งเป็นบทบาทหลักให้ดีที่สุดก่อนเป็นอันดับแรก สำหรับบทบาทอื่นๆ ให้กระทำในฐานะบทบาทรองซึ่งยังไม่ต้องให้ความสำคัญมากนัก จนกระทั่งถึงเวลาที่ต้องให้ความสำคัญกับบทบาทรอง ก็ให้สลับเปลี่ยนบทบาทรองที่มีอยู่แต่เดิมเป็นบทบาทหลักแทน เสมือนเป็นการแก้ไข ปัญหาเฉพาะเหตุการณ์ไป อย่างไรก็ตามการที่ผู้หญิงต้องรับบทบาทหลายบทบาทพร้อมกันในเวลาเดียวกันนั้นจะไม่สามารถสำเร็จจุล่งไปได้ หากไม่มีผู้ชายช่วยผ่อนปรนภาระหน้าที่ต่างๆ ฉะนั้นผู้ชายและผู้หญิงควรร่วมมือในการดำเนินบทบาททั้งในบ้านและนอกบ้านร่วมกันเพื่อนำความผาสุกมาสู่ครอบครัว

⁶²Ibid., p. 31.

⁶³Ibid., p. 37.

ลำเนาป่า

3.1.10 ชื่อตัว-ชื่อสกุล ของตัวละครเอกหญิงในเรื่องคือ "ลำเนา" โดยที่ได้กล่าวถึงเฉพาะแต่ชื่อตัวของลำเนาเท่านั้น ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งในเรื่องชื่อตัวของตัวละครเอกหญิงคือ เมื่อนำชื่อตัวคือคำว่า "ลำเนา" มาอธิบายรวมเข้ากับชื่อเรื่องคือ "ลำเนาป่า" จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นวิถีทางความเป็นตัวตนของตัวละครเอกหญิงได้ทางหนึ่ง ซึ่งก็หมายความว่าความถึงการที่ความหมายของชื่อตัวช่วยแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครเอกหญิง กล่าวคือ เราอาจอธิบายความหมายของคำว่า "ลำเนาป่า" ตามแก่นเรื่องได้ออกเป็น 2 ความหมายคือ ความหมายแรกคือหญิงสาวที่ชื่อลำเนา กับชีวิตมุ่งมั่นสู่หนทางชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ (ในที่นี้หมายถึงป่า) เพื่อช่วยพัฒนาผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งเด็ก ๆ ที่มีแต่ความโศกเศร้า ความหมายที่สองคือแนวหรือถิ่นของป่าที่ห้อมล้อมไปด้วยธรรมชาติและถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ ทั้งสองความหมายล้วนแล้วแต่ช่วยบ่งบอกตัวตนของลำเนาในวิถีทางการเลือกดำเนินชีวิตที่สอดคล้องไปกับธรรมชาติและเลือกไปสู่ดินแดนห่างไกลความเจริญแต่อุดมด้วยธรรมชาติที่ยังคงอบอุ่นจริงใจ ไม่เสแสร้งแก้งทำ⁶⁴ มากกว่าที่จะแสวงหาหรือดำรงชีวิตอยู่ในหนทางแห่งวัตถุ ที่เป็นเช่นแสงสีวูบวาบอันวิ้งไหวๆ ชั่วคราวอย่างในเมือง⁶⁵ ซึ่งเป็นหนทางที่ลำเนาเลือกดำรงอยู่เพราะคิดว่าเป็นสถานที่ที่ดีกว่าหรือเหมาะสมกับตนเองมากกว่าเมืองกรุงที่เธอตัดสินใจจากมา ที่ๆ ไม่มีคุณค่าทางใจสำหรับลำเนาอีกต่อไป เนื่องจากผู้คนที่ต่างไขว่คว้าหาแต่วัตถุมาครอบครองเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นลักษณะตรงข้ามกับลำเนาโดยสิ้นเชิง เพราะลำเนาไขว่คว้าหาความเป็นธรรมชาติที่เรียบง่าย และยังประโยชน์สูงสุดต่อหมู่คนยากจน รวมทั้งเด็ก ๆ ที่เต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ที่เธอต้องการอุทิศชีวิตเพื่อพวกเขาอย่างแท้จริง

ในส่วนชื่อสกุลของตัวละครเอกหญิงไม่ได้มีการบอกหรือแสดงเอาไว้อย่างเด่นชัดว่าเธอมีชื่อสกุลอะไรหรือมีการปรากฏค่านำหน้าชื่ออย่างใดไม่ แต่ปรากฏชื่อสกุลของตัวละครเอกชายคือ ชด ชีระพิต ซึ่งผู้ประพันธ์ก็ได้ให้ความสำคัญนักซึ่งจะเห็นได้จากการได้รับการกล่าวถึงเพียงครั้งเดียว เหตุผลสำคัญของการไม่ปรากฏชื่อสกุลของตัวละครเอกเกิดจากความคิดว่า หนทางชีวิตของ

*1. ลำเนา น. แนว, แถว, แถบ, ถิ่น.

2. ป่า น. ที่ที่มีต้นไม้ต่างๆ ขึ้นมาก

ว. ที่ได้มาจากป่าหรืออยู่ในป่า เช่น ของป่า คนป่า, ที่ห่างไกลความเจริญ เช่น บ้านป่า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. หน้า 731, 530.)

⁶⁴ ศิเรมอร อุณหภูม, ลำเนาป่า (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมึกจีน, 2532), หน้า 153.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

ลำเนา มิได้เกี่ยวข้องกับวิถีแห่งการดำเนินชีวิตทั้งในทางสังคมและทางกฎหมายเหมือนเช่นหญิงสาวคนอื่น อย่างไรก็ตาม เรื่องข้อสฤกลงกลับเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อตัวละครเอกหญิงโดยตรง กล่าวคือ ตัวละครผู้เป็นต้นเหตุแห่งเรื่องนี้ได้แก่พี่สาวของชดที่ชื่อ ชมพู เธอเป็นตัวละครที่สร้างประเด็นขัดแย้งขึ้นในใจตัวละครเอกหญิง ด้วยเหตุผลที่ชมพูและญาติผู้ใหญ่ยึดถือค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่ว่า ควรได้มีการจัดงานเลี้ยงและการจดทะเบียนสมรสเพื่อประกาศให้คนในสังคมได้รู้ การแต่งงานของคนสองคน ชมพูได้นำเรื่องค่านิยมในสังคมมาบอกกล่าวไว้ว่าการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะไม่เดินไปตามกระแสทางที่สังคมกำหนดนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล โดยเฉพาะชมพูถือว่เป็นหน้าเป็นตาให้กับตน เธอมีความเห็นเรื่องการจัดงานเลี้ยงแต่งงานว่า

“นี่ไม่ใช่เรื่องลำบาก ขอให้เข้าใจไว้ด้วย แต่เป็นเรื่องของชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ไม่เคยมีใครร่ำทำอะไรรนอกคอกอย่างเธอ อย่ามาพลอยทำให้คนอื่นเขาขายหน้าไปด้วยเลย”

และ *“ครอบครัวเรามีหน้ามีตาจะปล่อยให้เธอทำอะไรตามใจชอบไม่ได้ ถ้าจะอยู่กันต้องทำให้เรียบร้อยเป็นเรื่องเป็นราวไม่มีที่ติ ทำตามที่ใครๆ เขาทำกันมา เข้าใจไหมตาชด ทั้งตัวชั้นกับตาชด คุณแม่ก็เตรียมงานให้อย่างดี ไม่มีได้อายชาวบ้านเขา”⁶⁶*

นอกจากชมพูต้องการจัดงานเลี้ยงเพื่อประกาศให้คนในสังคมได้รับรู้ สิ่งสำคัญมากสำหรับชมพูคือ ชื่อเสียงและหน้าตาในวงสังคม เพียงเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมว่ากระทำตามธรรมเนียมประเพณีแม้จะเป็นเรื่องของพิธีการที่ฟุ่มเฟือย ชมพูกลับคิดเพียงว่าวงศ์ตระกูลจะเสื่อมเสียชื่อเสียงไปกับการกระทำของชดน้องชายและลำเนาคนรัก ที่ตัดสินใจเลือกวิถีทางการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากคนทั่วไปในสังคม โดยเฉพาะตัวละครเอกหญิงที่ไม่ปรารถนาให้ค่านิยมจอมปลอมบางอย่างมาบิบัติวัดความเป็นตัวตนของเธอที่ต้องการดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย ตัดสิ่งทีเรียกว่าพิธีการหรือค่านิยมที่ฟุ่มเฟือยเพราะเธอไม่เห็นประโยชน์ของการทำตามกันโดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงใ้การแต่งงานของคนสองคน จะเห็นได้จากจุดยืนทางความคิดของลำเนาเรื่อง การจดทะเบียนสมรสว่า

“การลุกขึ้นไปจดทะเบียน มันก็เหมือนกับการออกไปเซ็นสัญญาชื่อชายเท่านั้น เพื่อจะได้ชื่อว่าเป็นเจ้าเข้าเจ้าของ”

และ *“ดิฉันเป็นคนบอกชดเองว่าจะไม่มีแม่แต่ไปทะเบียน เพราะเหตุที่ดิฉันมองไม่เห็นความสำคัญสำคัญของมัน สำหรับคนอื่นๆ มันเป็นเพียงใบเบิกทางให้คนสองคนกล้าเข้ามาใช้ชีวิตคู่ร่วม*

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125-126.

กัน โดยเฉพาะผู้หญิงเรา แต่สำหรับฉัน ความรักและความเข้าใจน่าจะเพียงพอแล้วสำหรับชีวิตคู่”⁶⁷

ลำเนาเห็นว่าการจัดงานเลี้ยงแต่งงานหรือแม้แต่การจัดทะเบียนสมรส เป็นวิถีทางของผู้คนในสังคมชนชั้นกลางในเมืองที่ยึดถือปฏิบัติตามค่านิยมที่อาบอบนอบนี้เพียงเพื่อเป็นหนทางให้คนทั้งสองกล้าที่จะก้าวเข้ามาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้อย่างไม่อายใครหรือเพื่อเป็นหน้าเป็นตาเป็นชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูลเท่านั้น แม้ในการจัดเลี้ยงบางครั้งจะตรงกับสำนวนที่ว่า “ตำน้าพริกละลายแม่น้ำ” คือการจัดเลี้ยงที่หรูหราฟุ่มเฟือย เพียงเพื่อชื่อเสียงและหน้าตา แต่หลังจากงานแต่งงานกลับกลายเป็นการเริ่มชีวิตครอบครัวด้วยหนี้สินล้นพ้นตัว ในขณะที่ค่านิยมเหล่านี้หาได้เป็นหลักประกันให้กับชีวิตคู่ของคนสองคนภายนอกหน้าได้อย่างแท้จริง ผลพิสูจน์จากคำพูดนี้จะเห็นได้จากตัวอย่างชีวิตคู่ของชมพู่ที่มีการผูกพันกันด้วยทะเบียนสมรสรวมทั้งมีการจัดพิธีการแต่งงาน แต่ท้ายที่สุดแล้วค่านิยมจอมปลอมเหล่านี้ก็ไม่อาจผูกพันชีวิตคู่ของชมพู่กับสามีไว้ได้

ในตอนต้นเรื่องชดยังไม่เห็นด้วยกับความคิดของลำเนาเรื่องการใช้ชีวิตคู่ในรูปแบบนี้เท่าใดนัก ด้วยเพราะความรักและความเห็นแก่ตัวที่ต้องการผูกมัดลำเนาไว้เป็นของตนเองด้วยทะเบียนสมรส แต่เมื่อลำเนายืนยันหนักแน่นทั้งให้เหตุผลเรื่องแนวทางชีวิตของตน ชดเริ่มคล้อยตามและเห็นด้วยกับความคิดของลำเนาและมองว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องการไขว่คว้าหาหลักประกันทางสังคมและทางกฎหมาย โดยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นคือการสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต บางคนปรารถนาที่จะได้มาซึ่งชื่อเสียงสกุลของสามีที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าเพื่อความมั่นใจในการดำรงชีวิตไปอย่างผาสุก โดยไม่คิดขวนขวายที่จะเป็นตัวของตัวเองด้วยความสามารถของตนแต่กลับคิดว่าการได้มีชื่อเสียงหรืออยู่ในวงศ์ตระกูลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักนั้นเท่ากับเป็นการสร้างตัวตนของตนเองให้ทุกคนรู้จัก แต่แท้ที่จริงแล้วกลับเป็นเรื่องที่ตรงกันข้ามทีเดียว เพราะการที่ใครคนหนึ่งต้องเปลี่ยนไปใช้ชื่อเสียงของผู้อื่นนั้นเท่ากับเป็นการนำตนเองไปผูกติดอยู่กับผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นเท่านั้น สิทธิที่จะมีก็คงเป็นแค่สิทธิและสถานภาพในฐานะที่เป็นคนของตระกูลหนึ่งๆ เท่านั้น มิใช่ดำรงคงอยู่ด้วยตัวตนของตนเองและเท่ากับไม่ได้ช่วยให้คนอื่นรู้จักตัวตนที่แท้จริงของตัวเอง กลับรู้จักตัวตนของเธอได้จากชื่อเสียงของสามี หากได้ตระหนักถึงความมีตัวตนที่แท้จริงของเธอว่าเป็นอย่างไร ผิดกับลำเนาที่หยัดเยียนอยู่ด้วยความคิดมั่นคงถึงความผูกพันทางใจที่มีคุณค่าความสำคัญยิ่งไปกว่าการผูกพันทางสังคมและทางกฎหมาย

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 126.

3.1.11 บุคลิกภาพ

3.1.11.1 **ครอบครัว** ของลำเนาได้ส่งอิทธิพลต่อความคิดของตัวละครเอกหญิง ดังจะเห็นได้จากการกล่าวถึงคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ ในฐานะของผู้ที่เข้าใจและหยิบยื่นโอกาสให้ลูกได้ตัดสินใจ เท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นแนวทางการอบรมกล่อมเกลามากกว่า การเลี้ยงดูลูกเป็นลักษณะของการเปิดโอกาสให้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง แม้จะมีการทัดทานหรือตักเตือนบ้างบางครั้ง แต่ก็มอบการตัดสินใจขั้นสุดท้ายให้กับลูก เราจึงได้เห็นบุคลิกภาพของลำเนาได้จากคำกล่าวที่ว่า

“หากหล่อนกลับคิดด้วยสมอง ไม่ยินยอมให้สังคมลากจูงไปในทางที่หล่อนไม่เห็นด้วย ไม่สวยงามด้วยวิธีการอันต่างแตกกัน ลำเนาจึงโตขึ้นมาด้วยกฎเกณฑ์ของตัวเอง สลัดสิ่งที่ไม่ต้องการ และเลือกอยู่ในทางที่แตกต่างแยกไปจากใครๆ เนื่องมาจากหล่อนได้เรียนรู้และซึบซับเสียแล้วว่า ... สิ่งไหนและอย่างไรที่มีค่าต่อการเกิดมาเป็นมนุษย์”⁶⁸

จึงนับว่าบุคลิกภาพของลำเนาได้รับอิทธิพลจากการกล่อมเกลามากกว่าครอบครัวให้ได้เป็นตัวของตัวเอง เลือกตัดสินใจในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับผู้ประพันธ์เรื่อง ลำเนาป่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาในแนวทางนี้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ของ ศิเรมอร อุณหรูป “ด้วยความเมตตาในลักษณะที่ตนเองยืนหยัดอยู่ เราเติบโตขึ้นมา เราก็ได้เห็นการให้ค่าอะไรอย่างนั้น แล้วเราก็คิดตามไปด้วย เราไม่ได้ชอบให้ใครจูงจมูกเราไปอยู่แล้ว (...) เมื่อเราใช้หัวคิดบ่อยๆ เราก็แยกแยะของเราไปด้วย อันนั้นที่เราเห็นความคมชัดในความรู้สึกเรา เราก็เดินไปตามความคมชัดนั้น”⁶⁹

3.1.11.2 **สังคมภายนอก** ส่งผลกระทบต่อลำเนาในส่วนของความรักระหว่างชายและหญิง ทศนคติของคนในสังคมที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการหล่อนหลอมของสังคมไทย ที่บ่มเพาะความเป็นลูกผู้หญิงทุกคนว่าให้ฟังสงวนท่าที มีควรรักหรือเอ่ยปากบอกคำว่ารักกับชายก่อนดังคำสุภาษิตสอนสตรีบทที่ว่า

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

⁶⁹ สัมภาษณ์ ศิเรมอร อุณหรูป, ผู้ประพันธ์เรื่อง ลำเนาป่า, 21 พฤศจิกายน 2539.

“อันที่จริงหญิงกับชายย่อมหมายรัก
มิใช่จักตัดทางที่สร้างสม
แม้จักรักไว้ใลอวามณ
อย่ารักชมนอกหน้าเป็นวาศี”⁷⁰

สุภาวดี ตบพนี้ยังได้รับการบอกกล่าวให้กับหญิงสาวได้ประพฤติตามกรอบธรรมเนียมที่สังคมกำหนดต่อความเป็นผู้หญิงว่าควรสงวนอารมณ์สงวนท่าที ไม่ควรแสดงความรู้สึกเรื่องความรักออกมา จึงกล่าวได้ว่าทัศนคติที่มีต่อผู้หญิงได้นำมาซึ่งสาเหตุให้ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายถูกเลือกมากกว่ามีโอกาเป็นผู้เลือก ผู้หญิงจึงมีหน้าที่ประพฤติตัวให้เป็นที่รัก มากกว่าจะได้เป็นตัวของตัวเองและมีสิทธิเลือกผู้ชายที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ฉะนั้นหากมีหญิงสาวคนใดประพฤติต่างออกไปจากจารีตหรือประเพณีที่สังคมบ่มเพาะ เรื่องจะกลับกลายเป็นว่าหญิงสาวผู้นั้นไม่รักนวลสงวนตัว แสดงความรักกับผู้ชายออกมา ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมไทยยังไม่ให้การยอมรับ

ทัศนคติเรื่องการแสดงออกทางความรู้สึกของผู้หญิงได้ส่งอิทธิพลต่อลำเนา ดังจะเห็นได้จากการที่ลำเนาไม่แสดงออกทางอารมณ์ความรักออกมาชัดเจนในตอนต้น ทั้งที่ซัดได้เพียรพยายามเขียนจดหมายติดต่อกับลำเนาและพยายามบอกให้เธอได้รับรู้ถึงความรู้สึกภายในใจของเขา ลำเนากลับทำได้เพียงการตอบจดหมายและเขียนบทกลอนแสดงความรู้สึกแต่ไม่สามารถเผยความในใจหรือบอกเล่าความรู้สึกข้างในอย่างชัดเจน ลำเนาได้ตอบจดหมายชัดพร้อมกับเขียนประโยคต้องสัมพันธ์ดังนี้

“ปากำลังแต่งองค์ทรงเครื่องใหญ่
หมสไบสีโคก
ตกกลางคืนก็เคลื่อนใบสายโยกกับลมไหว
ก้านกิ่งทำเสียงล้อลมพลางกวัดไกว
แล้วทิ้งใบจากก้าน...สะท้านลม

ซัดเพียรอ่านประโยคต้องสัมพันธ์ห้าบรรทัดล่างซ้ำแล้วซ้ำอีก หล่อนพยายามบอกอะไรแก่เขาที่มากมายกว่านั้น กระนั้นหรือ”⁷¹

⁷⁰สุนทรภู่, ประชุมสุภาวดีสุนทรภู่และสุภาวดีสอนสตรี (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, พฤษภาคม 2508), หน้า 35-36.

⁷¹ศิเรมอร อุณหภูป, ลำเนาป่า, หน้า 57-58.

ทัศนคติของคนในสังคมที่ให้คุณค่ากับการสงวนท่าทีของผู้หญิงได้มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของลำเนาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสังคมปิดกั้นโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความรู้สึกภายในใจของตนเองโดยเฉพาะความรู้สึกเรื่องความรัก และถือเป็นทัศนคติที่เป็นลักษณะมาตรฐานสองชั้นคือ ฝ่ายชายสามารถแสดงอารมณ์ความรักได้ตามความรู้สึกความต้องการ ไม่จำเป็นต้องปิดกั้น ฝ่ายหญิงไม่สามารถแสดงอารมณ์ความรักเพราะเท่ากับเป็นการแสดงคุณลักษณะที่ไม่เป็นกุลสตรี จึงส่งผลให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะเท่ากับถูกสังคมกำหนดให้เป็นผู้ถูกเลือกสรรจากผู้ชายมากกว่าที่จะเป็นผู้เลือกเพราะถ้าหากมีผู้หญิงที่กล้าแสดงความรักต่อชายออกมาก่อนมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ชาย เพราะยังมีผู้ชายที่มีทัศนคติต่อผู้หญิงที่แสดงความรักต่อผู้ชายก่อนว่าเป็นผู้หญิงใจกล้าและการที่เธอกล้าแสดงความรักต่อเขาได้ก็หมายความว่าเธอกล้าแสดงความรักต่อผู้ชายอื่นเช่นกัน จากทัศนคติการให้คุณค่าการแสดงออกเรื่องความรักเป็นเหตุให้ผู้หญิงทั้งหลายยอมเป็นฝ่ายถูกเลือกมากกว่า

ค่านิยมจากสังคมภายนอกโดยเฉพาะสังคมชนชั้นกลางในเมืองเรื่องการจัดพิธีแต่งงานและการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมีอิทธิพลต่อความคิดญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชด เห็น ควรให้มีการจัดพิธีแต่งงานอย่างสมฐานะเพื่อไม่ให้ถูกนินทาจากวงสังคมได้ แต่ลำเนากลับปฏิเสธค่านิยมของสังคมและอธิบายจนกระทั่งชดเห็นพ้องกับความคิดเธอที่ว่า

"สำหรับการอยู่ร่วมกัน เนาไม่เคยใส่ใจกับการประกาศตนเป็นเจ้าของ มนุษย์ต้องการเพียงหลักประกันทางสังคม มีพิธีทองหรือไม่มีมันต่างกันตรงไหน มีทะเบียนหรือไม่มีมันต่างกันนักหรือชด ถ้าคนสองคนจะอยู่ด้วยกันหรือไม่ในวันข้างหน้า มันไม่ใช่กระดาษใบนั้นหรอกชด มันอยู่ที่ใจต่างหาก"⁷²

ลำเนาและชดจึงร่วมกันต่อสู้ด้วยการเสนอความคิดเรื่องความรักและการใช้ชีวิตคู่ของหนุ่มสาวยุคใหม่ที่ต้องขับเคลื่อนเกี่ยวกับการถูกครอบงำทางความคิดจากผู้ใหญ่รุ่นเก่าๆ ที่ยังคงติดยึดอยู่กับค่านิยมหรือพิธีการจนเกินไป นอกจากนี้จะวิเคราะห์ให้เห็นว่ากลุ่มสังคมอีกกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อคนในสังคมก็คือสื่อมวลชน ผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสื่อมวลชนว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของบุคคลดังจะเห็นได้จากตัวละครในเรื่อง "ลำเนาเคยสงสัยว่าตัวละครทางวิทยุและโทรทัศน์ได้มีส่วนช่วยบ่มให้ผู้คน โดยเฉพาะผู้หญิงกับเด็กเล็กเติบโตทางอารมณ์ในทางที่ผิด ไม่ได้ช่วยสอนหรือสร้างสมเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อการมีชีวิต-ผู้หญิงจึงมักเป็นรากเงาของความยุ่ง

⁷²เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

ยากยุ่งเหยิงก่ออาการกำเริบวุ่นวายไร้สัมปชัญญะ ค่าที่ขาดการเรียนรู้จากความถูกต้องด้วยสติ ...ยุคสมัยนั้นจึงตันอยู่แค่น้ำตื้นตื้น"⁷³ สื่อมวลชนจึงถือเป็นกลุ่มสังคมที่สำคัญต่อการอบรมบ่มเพาะ ค่านิยมและทัศนคติต่างๆ ให้กับคนในสังคม

นอกจากอิทธิพลจากสังคมภายนอกจะส่งผลกระทบต่อเธอในเรื่องความรักแล้ว ในหน้าที่การงานที่เธอปฏิบัติอยู่ เธอได้พบว่ามียุคสมัยคนบางคนที่มองข้ามความสามารถในการทำงานของผู้หญิงโดยยังมีทัศนคติดั้งเดิมว่าเพศหญิงเป็นเพศอ่อนแอ ไม่สามารถทำงานที่ต้องใช้สมองหรือความคิด งานที่พวกเธอทำได้ก็มีเพียงงานบริการหรืองานที่ไม่ต้องใช้ความสามารถมาก หน้าที่ๆ เหมาะสมของเธอควรจะอยู่ที่บ้านมากกว่าและมองว่าผู้หญิงจะคิดหรือทำอะไรได้ดีไปกว่าผู้ชายหรือ พวกเขามีความคิดต่อลำเนา ดังนี้ "...กลับไปเสียเหอะ คุณเป็นเพียงผู้หญิงเล็กๆ คนหนึ่ง คิดอะไร ยังไม่เป็น สุภาชีวิตไทยบอกอยู่แล้วได้งๆ ซ้ำๆ ได้พร่ำเล่ามามๆ น่า เชื่อผมน่า ต่อไปก็ดีเอง"⁷⁴ ทัศนคติของสังคมภายนอกที่มีต่อผู้หญิงในเรื่องการทำงานนี้นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถานภาพทางอาชีพของผู้หญิงไม่ก้าวหน้าขึ้น และนับเป็นทัศนคติภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อลำเนาในฐานะที่ เกิดมาเป็นผู้หญิง

3.1.12 สถานภาพ

3.1.12.1 สถานภาพการเป็นภรรยาและมารดา ของลำเนา มีรูปแบบที่ต่างออกไป จากหญิงโดยทั่วไปคือในขณะที่สังคมรอบข้างไขว่คว้าหาความมั่นคงทางสังคม การครอบครองเป็นเจ้าของ แต่ชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ "ลำเนา" กลับปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ ออกโดยสิ้นเชิง มุ่งสร้างสรรค์ความรักที่เป็นอิสระ ไร้การผูกมัด มีเพียงความผูกพันทางใจล้วนๆ⁷⁵ แต่ชดมมองเห็นสภาพที่เป็นอยู่ ของคนทั้งสองว่าไม่มีความมั่นคงเพียงพอและพูดว่า "ความผูกพันระหว่างเรามันล่องลอยเกินไป"⁷⁶ ชดเป็นเหมือนคนในสังคมทั่วไปที่ยังต้องการหลักประกันและความมั่นคงทางสังคม เขาจะขอลำเนา แต่งงานทุกครั้งที่พบกันแต่เธอตอบปฏิเสธไปทุกครั้งเช่นกัน เธอเป็นผู้หญิงที่ได้ดีเดียวและมั่นคงใน รูปแบบการดำเนินชีวิตและยืนยันความคิดด้วยคำพูดให้ชดฟังว่า "ลำเนาเกิดมาสำหรับงาน ไม่ใช่

⁷³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 162.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83.

⁷⁵ อ.พันธ์บุญเกิด, "ทัศนะความรักของผู้หญิงชื่อ "ลำเนา", " สตรีทัศน์ 3: 72.

⁷⁶ ศิเรมอร อุณหรูป, ลำเนาป่า, หน้า 91.

แต่งงาน”⁷⁷ อย่างไรก็ตามเธอยังต้องการความรักและได้รับการดูแลจากคนที่ตนรัก เธอมีความอ่อนไหวต่อเรื่องความรักอยู่มาก เธอเดินทางไปๆ มาๆ ระหว่างกรุงเทพฯ และเชียงใหม่เพื่อมอบความรักให้กับชดเพราะไม่อาจตัดใจจากหน้าที่การงานที่ตนรักโดยเลือกมาใช้ชีวิตอยู่กับชดที่กรุงเทพฯ ในฐานะสามีภรรยา เธอมีความรักมอบให้กับชดมากมายแต่เธอไม่เคยลืมเด็กผู้ด้อยโอกาสบนยอดดอยที่จากมา

ความรู้สึกรักและเป็นห่วงที่ลำเนาให้ต่อเด็กบนยอดดอยเป็นความรู้สึกเดียวกับที่แม่มีให้ต่อลูกดังจะเห็นได้ว่าเธอให้การใส่ใจดูแลเด็กนักเรียนของเธอทุกเรื่องไม่เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของเธอ นอกจากนี้เธอจะต้องรับผิดชอบงานของโครงการในการติดต่องานตามที่ตั้งต่างๆ แต่ลำเนาไม่เคยละทิ้งงานสอนนักเรียน ลำเนาให้ความใส่ใจอาทรแม้แต่เรื่องส่วนตัวหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งทางกายและใจ เธอไม่เคยคิดรังเกียจในความสกปรกมอมแมมของเด็กๆ “ยังไม่ยอมซักอีกหรือเสื้อตัวนี้นะ ครูบอกให้เอาไปช่วยกันซักที่ลำห้วยตั้งหลายหนแล้วนะ...ไอ้วงดวงๆ นี้จะได้หายเสียที ครูเกลื่อนยาให้แล้วแต่มาวิ้งใส่เสื้อตัวนี้โดยไม่ยอมซัก มันจะหายได้ยังไง”⁷⁸ ความรู้สึกเป็นห่วงของผู้เป็นแม่จะให้ความใส่ใจต่ออารมณ์ความรู้สึกของเด็กๆ ลำเนาพยายามทำความเข้าใจถึงความคิดความต้องการของเด็กๆ ที่ลำเนาสอนอยู่บนยอดดอย ลำเนาได้พบความใส่ใจของพวกเขาและเธอมีความผูกพันกับเด็กเสมือนความผูกพันระหว่างแม่กับลูก แม้ในขณะที่เธอกำลังมีความสุขอยู่ที่ทะเลกับชด เธอก็คิดถึงเด็กนักเรียนผู้เปรียบเสมือนลูกของเธอไม่ได้ “เนาเอาเม็ดมะกล่ำตาหนูไปฝากเด็กๆ เขาชอบมากโดยเฉพาะเด็กผู้หญิง พยายามจะร้อยเข้าเนื้อเม็ดเป็นสายสร้อยสั้นๆ”⁷⁹

สำหรับลำเนาเด็กก็มีความรู้สึกอ่อนไหวเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ พวกเขามีความคิดอ่อนไหวบริสุทธิ์มีจินตนาการ ลำเนาจึงมีเคล็ดลับความใส่ใจให้กับพวกเขา แม้บางเรื่องที่คนภายนอกมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น การเก็บมะกล่ำตาหนูจากทะเลไปให้เด็กภูเขาที่ไม่เคยเห็นทะเลมาก่อนในช่วงชีวิต ลำเนาดีใจที่ทะเลสำหรับพวกเขานั้นเปรียบเสมือนสิ่งมหัศจรรย์ในความนึกคิดของเด็กๆ เธอจึงเข้าใจและมองว่าเรื่องเล็กน้อยนี้ไม่ใช่สิ่งที่ควรมองข้ามไปได้ “นักเรียนตัวเล็กๆ ของเนามีสิบเอ็ดคนเขียวจ๊ะ แล้วก็มีความวิวมอยู่ด้วย เขาอยากเห็นทะเลมาจากที่เนาเคยเล่าให้ฟัง หมั่นถามคอยคะยั้นคะยอให้เนาเล่าถึงทะเลมากๆ...เด็กภูเขาที่อยากเห็นทะเลจนนอนเพ้อ! เขาร้องให้

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 56.

ไปพลาจ เนใจคอห่อเหี่ยวเลยตอนนั้น ...เด็กที่เกิดมากับทะเลไม่เคยร้องไห้อยากเห็นภูเขา เพราะใกล้ทะเลก็มีภูเขา แต่เด็กภูเขาไม่เคยมีใครมีโอกาสเห็นทะเล มันเป็นเรื่องยากเย็นสำหรับเขา"⁸⁰

ถ้าเนามีความรักผูกพันกับเด็กเสมือนแม่ที่เป็นห่วงลูก อย่างไรก็ตามถ้าเนาก็มีความรักให้กับชดคนรักด้วย เมื่อมีโอกาสเธอก็เดินทางไปพบกับชดที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งวันหนึ่ง ถ้าเนาเกิดความรู้สึกเห็นใจในความรักที่ชดมอบให้จึงปลั่งปากตกลงที่จะใช้ชีวิตร่วมกับชดที่กรุงเทพฯ ในฐานะสามีภรรยาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ไม่มีกระทั่งพิธีรดองและใบทะเบียนตามที่หล่อนคาดหมาย เธอเพียงแต่เดินเข้าไปในบ้านถ้าเนาเพื่อบอกพ่อแม่ของเธอว่าเธอขอรับหล่อนมาเป็นเมีย ก็เป็นอันเสร็จสรรพ⁸¹ ดังที่กล่าวข้างต้นว่าถ้าเนาได้รับการอบรมจากครอบครัวที่ให้โอกาสเธอได้ตัดสินใจเลือกทางเดินที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกทำงานในถิ่นทุรกันดารที่เธอสร้างประโยชน์กับคนด้อยโอกาสจำนวนมากหรือวิธีการดำเนินชีวิตคู่ที่ไม่ยึดถือค่านิยมของคนในสังคม คนในครอบครัวของถ้าเนาก็ไม่คัดค้านการกระทำของเธอ แต่หลังจากที่ถ้าเนาและชดไปที่บ้านที่สาวของชดเพื่อบอกกล่าวถึงแนวทางการดำเนินชีวิตร่วมกันของทั้งสองที่สาวของชดซึ่งยังคงยึดติดกับกรอบประเพณีของสังคมไม่เห็นดีด้วยกับความคิดของพวกเขาออกจากนี้ยังมองถ้าเนาไปในทางที่ไม่ดีด้วยเพราะค่านิยมและทัศนคติเดิมที่ที่สาวของชดได้รับการปลูกฝังมานั่นเอง

ท้ายที่สุด ถ้าเนาก็ไม่อาจจะทนอยู่ได้อีกต่อไป กรุงเทพฯ ไม่ว่าจะที่ตรงไหนก็เหมือนกันทั้งนั้น ...คนกรุงยังพอใจกับความฉาบฉวยของค่านิยมไม่ได้เสื่อมได้คลาย ค่านิยมกับวัตถุเดินนำหน้าผู้คนเหมือนอย่างเคย มันไม่ได้ผิดหรอกที่พวกเขาจะคิดและรู้สึกถึงความสำคัญของมัน เพียงแต่ว่าจะหลอกล่อให้หล่อนรู้สึกและคิดตามไปด้วยไม่ได้แล้วต่างหาก⁸² ถ้าเนาจึงตัดสินใจลาจากชด เดินทางกลับไปสถานที่ๆ เธอจะสร้างประโยชน์ให้กับคนจำนวนมาก ทั้งคนด้อยโอกาสและเด็กที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป แม้ว่าความรักที่ถ้าเนามีต่อชดจะไม่ได้น้อยลงไป แต่ถ้าเนามีอุดมคติยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตในการทำงานเพื่อสร้างประโยชน์ต่อผู้คนที่มีความสำคัญต่อถ้าเนามากกว่าความรักของคนทั้งสอง

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49-50

⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119.

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 128.

สถานภาพการเป็นภรรยาของลำเนาได้รับอิทธิพลจากภายนอกเข้ามามีส่วนกระทบต่อความเป็นไปมากกว่าที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของคนสองคนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน สำหรับสถานภาพการเป็นมารดาของลำเนาเป็นไปในลักษณะของครูที่มีต่อนักเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเกิดข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตคือการผูกมัดด้วยกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือกฎหมายไม่ได้ช่วยผูกมัดคนสองคนได้อย่างแท้จริง แต่การผูกพันทางใจจะเป็นคำตอบที่ดีกว่าสำหรับความรัก

3.1.12.2 **สถานภาพทางอาชีพ** ของลำเนาได้ช่วยแสดงตัวตนของลำเนาได้อย่างเด่นชัดทีเดียว เธอประกอบอาชีพเป็นนักพัฒนาชนบทในดินแดนห่างไกลความเจริญบนดอยสามหมื่น จังหวัดเชียงใหม่ หนทางที่เธอเลือกนี้ค่อนข้างจะแปลกแตกต่างจากความคิดและการกระทำของหญิงสาวทั่วไป เส้นทางที่เธอเลือกเดินนั้นเป็นทางที่ยากลำบากในการดำเนินชีวิตขาดซึ่งความสะดวกสบายเหมือนที่กรุงเทพฯ สำหรับลำเนาแล้ว งานที่นี้ทำให้เธอเป็นสุขใจและที่สำคัญที่สุดเนาพอใจงานที่ทำอยู่ แม้ว่าจะได้ค่าตอบแทนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้ดีที่กรุงเทพฯ เงินมีความหมายเพียงแค่แลกกับสิ่งของที่มนุษย์อยากได้ เนาไม่ค่อยอยากได้อะไรเหมือนคนอื่น⁸³

ด้วยความเป็นตัวของตัวเองเธอก็คิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง โดยมองเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์เทียมเท่ากัน เธอไม่ต้องการเดินตามรูปแบบที่สังคมจัดตั้งไว้ ซึ่งนับว่าเป็นความคิดที่ผิดแผกแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนในสังคมเมืองที่เลือกมีชีวิตไปตามรูปแบบที่สังคมกำหนดไว้ พวกเขาดีนรณแสวงหาวัตถุมากมายมาประดับชีวิต โดยปราศจากการคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น ต่างคนต่างมีชีวิตที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน จึงกล่าวได้ว่า วัตถุมีค่าทั้งหลายที่พวกเขาขวนขวายหามาแก่ตนนั้นมีได้ช่วยยกระดับจิตใจได้ พวกเขาเป็นแต่เพียง *ไร้ระเบียบ เห็นแก่ตัว ไม่รู้จักกาลเทศะและความหมายของคำว่าส่วนรวม* นี้ก็อยากจะทำอะไรก็ได้⁸⁴ สิ่งที่เธอพบเห็นได้ในเมืองคือ ความเห็นแก่ตัว ความไม่รับผิดชอบต่อส่วนรวม ความเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ เธอจึงผละจากชีวิตสะดวกสบายที่กรุงเทพฯ โดยมุ่งหวังเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับคนด้อยโอกาสทั้งหลายที่ยังคงมีคุณค่าความรู้สึกทางใจอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ตัวตนของเธอนั้นยึดมั่นอยู่กับการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นอย่างแท้จริง

⁸³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 142.

เธอมีเหตุผลและดำเนินตามแนวทางที่คิดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ มากกว่าที่จะอยู่ในที่ๆ เป็นโลกของธุรกิจที่มีผลประโยชน์เป็นเรื่องใหญ่หน้า และมีความเห็นถึงความถูกต้องและเป็นธรรม บางครั้งบางที่มันยังมีค่ามากกว่าชีวิตคน⁸⁵ จากความคิดและการกระทำของลำเนาได้แสดงให้เห็นตัวตนที่สำคัญของลำเนาคือเธอให้ความสำคัญกับงานที่คิดว่าจะส่งผลประโยชน์ไปสู่คนหมู่มาก ผู้ด้อยโอกาส แม้งานนั้นจะให้ค่าตอบแทนเป็นเงินจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับเงินเดือนที่จะได้รับจากการทำงานในเมืองกรุง แต่เธอก็ยอมเสียสละความสุขสบายจากกรุงเทพฯ มุ่งสู่สถานที่ๆ เห็นว่าเธอจะยังประโยชน์ได้มากกว่า และเป็นสถานที่ที่มีธรรมชาติและน้ำใจของผู้คนยังไม่เลือนหายไปเหมือนกับน้ำใจผู้คนในเมืองกรุง

ในช่วงเวลาที่ลำเนาใช้ชีวิตคู่อยู่กับชดเธอไม่เคยฝืนใจหรือบังคับให้ชดต้องเลือกมาใช้ชีวิตร่วมกับเธอบนยอดดอย ในความคิดของลำเนาเธอให้ความสำคัญและความรักกับงานของเธอ เธอจึงเปิดโอกาสให้ชดได้เลือกทำงานอย่างที่เขารักเช่นกัน โดยที่ "ลำเนาไม่เคยคะยั้นคะยอให้เขาย้ายไปอยู่กับหล่อนเสียที่โน่น เปลี่ยนงานหรือเสี่ยงทำธุรกิจอื่น และไม่ใช้เพราะหล่อนตระหนักว่าธุรกิจดั้งเดิมของเขาอยู่ที่กรุงเทพฯ มันเป็นสิทธิ์โดยสมบูรณ์ของเขาที่จะเลือกมีชีวิตอยู่กับงาน แหะมันเป็นความสุขของหล่อนโดยสมบูรณ์ที่จะเลือกอยู่กับงานของหล่อน"⁸⁶

ตัวละครเอกหญิงได้รับการนำเสนอในแง่มุมมองที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การได้ตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตในรูปแบบที่ตนต้องการคือการที่ได้มีโอกาสประกอบอาชีพที่ตนรัก อย่างไรก็ตาม มีช่วงของเวลาที่นำพาความรักมาให้เธอ จนทำให้ต้องเลือกระหว่างความรักกับหน้าที่การงานแล้วที่สุด ลำเนาได้ตัดสินใจเลือกงานมากกว่าที่จะเลือกความรัก เพราะสำหรับเธอแล้ว "หล่อนมีงานเป็นหัวใจที่ไม่มีใครหรือสิ่งใดเทียบเทียบ มันยิ่งใหญ่และไพศาลกว่าขอบเขตหอมล้อมของความรักระหว่างคนเพียงแค่สองคน"⁸⁷

จากการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 4 เรื่องในประเด็นความเป็นตัวตนแห่งสตรีในนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าในหัวข้อชื่อตัว-ชื่อสกุลในเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* ตัวละครเอกหญิงชื่อมิส เอสเธอร์ กรีนวูด ต้องใช้ชื่อสกุลของฝ่ายบิดา แต่เธอก็ยังมีชื่อตัวที่แสดงตัวตนของตนเองกับทั้งรู้ความคิดความต้องการของตนเอง ผิดกับมารดาของเธอที่ต้องใช้นามสกุลของสามีตั้งแต่จดทะเบียน

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 154.

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

สมรสจนกระทั่งสามีเสียชีวิตไปแล้วก็ยังคงใช้นามสกุลนั้น ผู้อ่านไม่สามารถทราบความต้องการส่วนตัวของเธอ ไม่ทราบว่าเธอเป็นใครและมีชื่อตัวว่าอะไร ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าเธอคือภรรยาของ นายกรีนวูด นอกจากนี้หลังการเสียชีวิตของสามีเธอยังต้องรับภาระหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวตามลำพังโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากญาติสามีที่เธอร่วมใช้นามสกุลเลยแม้แต่หน่อย ตัวละครหญิงที่ชื่อมิสซิสวิลลาร์ดถือเป็นตัวละครหญิงอีกตัวที่ได้รับผลกระทบมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดจากการเปลี่ยนชื่อสกุลตามสามีดังจะเห็นได้จากชื่อสกุลและสถานภาพของเธอที่ล้วนขึ้นอยู่กับสามี อีกทั้งเธอได้กลายมาเป็นสะใภ้ของตระกูลวิลลาร์ดซึ่งต้องรับหน้าที่ทุกอย่างในฐานะภรรยาและมารดา ผู้อ่านไม่ทราบความคิดความต้องการส่วนตัวของเธอ ทราบแต่เพียงหน้าที่ที่เธอต้องปฏิบัติในฐานะภรรยาและมารดาเท่านั้น

สำหรับเรื่อง *ซี เคม ทุ สเตย์* และ *ลำเนาป่า* ตัวละครเอกหญิงเลือกตัดสินใจดำเนินชีวิตที่เป็นอิสระจากข้อผูกมัดทางกฎหมายซึ่งถือเป็นการนำเสนอมนต์เสน่ห์สตรีนิยม ตัวละครจึงสามารถใช้ชื่อตัวที่เป็นชื่อเฉพาะและเป็นสิ่งแสดงความเป็นตนเองเพราะไม่ต้องเปลี่ยนมาใช้ชื่อสกุลเดียวกับสามี ในเรื่อง *วาย อีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชื่อตัว-ชื่อสกุลกับสถานภาพของตัวละครเอกหญิงอย่างเด่นชัดกล่าวคือ ในเรื่องมิได้มีการกล่าวถึงชื่อตัว-ชื่อสกุลของตัวละครเอกหญิงผู้เล่าเรื่องแม้แต่หน่อยซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับการที่ต้องมีสถานภาพขึ้นกับผู้อื่นซึ่งก็คือในวัยเด็กเธอมีสถานภาพขึ้นอยู่กับบิดาในฐานะของลูกสาวหม้อ หลังการแต่งงานเธอมีสถานภาพขึ้นอยู่กับสามีในฐานะภรรยาวิศกร ที่กล่าวว่าเป็นการสอดคล้องกัน เพราะการที่ตัวละครไม่ได้มีสถานภาพที่เป็นของตนเองก็เปรียบเสมือนการไม่มีตัวตนเป็นที่ยอมรับในฐานะสมาชิกของสังคม จึงเท่ากับว่าชื่อจึงไม่จำเป็นต้องถูกเอ่ยถึงเพราะแม้แต่ตัวตนสำคัญในฐานะสมาชิกผู้หนึ่งของเธอยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเลย

ความเป็นตัวตนด้านบุคลิกภาพ ตัวละครทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ *เดอะ เบล จาร์* และ *วาย อีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* ยังได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูถึงบทบาทแบบดั้งเดิมของผู้หญิงจากครอบครัวและสังคมภายนอก เนื่องจากสังคมอเมริกันในทศวรรษที่ 50 ยังมีทัศนคติต่อผู้หญิงในแบบดั้งเดิมอยู่ ดังจะเห็นได้จากการอบรมเลี้ยงดูโดยตรงจากแม่และยายทำให้ตัวละครเช่นเอสเธอร์จากเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* ได้รับความกดดันเพราะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้ปฏิบัติตาม เมื่อเธอไม่สามารถปฏิบัติตามได้เธอเกิดความเครียดและความกดดันจนท้ายที่สุดต้องเข้ารับการบำบัดทางจิต ส่วนเรื่อง *วาย อีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* คนชนชั้นกลางในสังคมเยอรมันช่วงทศวรรษที่ 70 ยังให้คุณค่าผู้หญิงในบทบาทการเป็นแม่บ้านเช่นกันดังจะเห็นได้จากความขัดแย้งในใจของตัวละครเอกหญิงเรื่องบทบาทจนกระทั่งเธอถึงกับตั้งคำถามกับสังคมว่ายังมี

อาชีพใดบ้างสำหรับผู้หญิงที่จะสามารถกระทำไปพร้อมกันกับการรักษาสถานภาพการเป็นภรรยาที่ดีไว้ได้ ตรงกันข้ามกับนวนิยายอีก 2 เรื่อง คือ *ซี เคม ทุ สเตย์* และ *ลำเนาป่า* แม้ตัวละครเอกหญิงจะได้รับผลกระทบจากความคาดหวังของสังคม ตัวละครยังมีพลังความสามารถในการพึ่งพาตนเองและตัดสินใจเลือกดำรงตนในฐานะปัจเจกชน

ความเป็นตัวตนในเรื่องสถานภาพการเป็นภรรยาของตัวละครหญิงทั้ง 4 เรื่องเป็นไปในลักษณะที่ด้อยกว่าฝ่ายชาย และต้องให้การสนับสนุนหน้าที่การงานของตัวละครชายดังปรากฏเด่นชัดในเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* ในขณะที่ตัวละครเอกหญิงในเรื่อง *ซี เคม ทุ สเตย์* และ *ลำเนาป่า* มีสถานภาพทางอาชีพด้วย เธอจึงต้องแบกรับงานผลิตที่สองคือหน้าที่งานบ้านนี้ด้วยความเป็นตัวตนในเรื่องสถานภาพทางอาชีพของตัวละครเอกหญิงจะพบว่าตัวละครเป็นผู้ตัดสินใจเลือกทำงานที่ตนเองรัก ยกเว้นเรื่อง *วาย อีส แดร์ ซอลด์ อิน เดอะ ซี?* ที่ตัวละครเอกหญิงตกอยู่ใต้อิทธิพลของสังคมเรื่องสถานภาพการเป็นภรรยาที่ดี

3.2 นางฟ้าในบ้าน: งานบ้านเป็นเรื่องของสตรี การงานเป็นเรื่องของบุรุษ

ความราบรื่นในครอบครัวนั้นมีความสำคัญเหลือเกินในชีวิตของมนุษย์ และบางทีเรา จะให้ความสำคัญแก่ความเป็นไปในครอบครัวน้อยเกินไป โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่การงานยิ่งใหญ่มักจะชอบพูดว่า การงานกับครอบครัวเป็นคนละเรื่อง เรื่องในครอบครัวจะเป็นอย่างไรก็ตามที่ ให้งานการของเขาดำเนินไปดีก็แล้วกัน จะเป็นความจริงที่เถียงไม่ได้ว่าในชีวิตอันเดียวกันนั้น ครอบครัวกับงานการเป็นของที่แยกกันไม่ออกไม่ว่าจะเป็นงานชนิดไหน...งานชนิดใดคนที่มีความราบรื่นในครอบครัวย่อมทำได้ดีกว่าคนที่ความเป็นไปในครอบครัวไม่ราบรื่น เพราะความไม่ราบรื่นในครอบครัวนั้นย่อมจะทำให้สูญเสียกำลังใจกำลังสติปัญญาไปตั้งครั้งหนึ่ง⁸⁹

คำกล่าวของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ นักปราชญ์ไทยท่านหนึ่ง นับเป็นคำกล่าวที่แฝงแง่คิดไว้เตือนสติบรรดาหญิงชายทั้งหลายให้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ "ครอบครัว" ว่าเรื่องในครอบครัวหรือเรื่องภายในบ้านมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกผู้ทุกนามเพียงใด ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งมีความปรารถนาที่จะดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ไม่ต้องการอยู่โดดเดี่ยว ด้วยเหตุนี้ การมีครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การงานภายนอกบ้านก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เช่นกัน เพราะเป็นอีกวิถีทางหนึ่งซึ่งช่วยแสดงความเป็นตัวตนออกมาให้สังคมได้เห็นคุณค่าการดำรงอยู่ของบุคคลผู้นั้น บุคคลจึงต้องจัดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการงานและครอบครัวให้ประสานกลมกลืนกัน แต่บางคนกลับให้ความสำคัญกับหน้าที่การงานเป็นอันดับแรกเพราะคิดว่าจะนำสิ่งที่จะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศกลับสู่ครอบครัว โดยคิดว่าครอบครัวเป็นเรื่องไกลตัวและไม่ให้ความสำคัญเท่าใดนัก ท้ายที่สุด เมื่อเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัวจึงเพิ่งตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว เพราะความไม่ราบรื่นในครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลผู้นั้น ทำให้ขาดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์หน้าที่การงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ในทางกลับกัน สำหรับครอบครัวที่มีความสามัคคีรักใคร่ เมื่อเกิดปัญหาในหน้าที่การงาน เรายังคงมีครอบครัวที่จะคอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจ ร่วมช่วยกันแก้ไขปัญหาลุล่วงไปได้ จึงกล่าวได้ว่าเรื่องภายในครอบครัวมิได้มีความสำคัญน้อยกว่าเรื่องภายนอกบ้าน

นับแต่อดีตมา สังคมพยายามสร้างภาพบทบาทที่สำคัญให้กับผู้หญิงคือภาพ "งานบ้านเป็นเรื่องของสตรี การงานเป็นเรื่องของบุรุษ" โดยแบ่งแยกงานออกจากกันอย่างเด็ดขาด สืบ

⁸⁹ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, วิชาการครองเรือน-ครองรัก (กรุงเทพฯ: บริษัท สารมวลชน จำกัด, มีนาคม 2533), หน้า 122-123.

เนื่องมาถึงปัจจุบัน เราคงได้พบเห็นภาพ “การงานเป็นเรื่องของสตรี งานบ้านเป็นเรื่องของบุรุษ” อยู่บ้างซึ่งยังเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม สังคมกลับยังคงมีทัศนคติที่ว่า หน้าที่แม่บ้านหรือการใส่ใจดูแลผู้อื่นคือหน้าที่ของผู้หญิงมากกว่า เป็นเหตุให้ผู้หญิงที่มีหน้าที่การงานนอกบ้านต้องแบกรับภาระเพิ่มเรื่องภายในบ้านควบคู่กันไปด้วย จนก่อให้เกิดวิกฤติความเป็นตัวตน

ในบทวิเคราะห์และเปรียบเทียบที่ว่าด้วย “นางฟ้าในบ้าน: งานบ้านเป็นเรื่องของสตรี การงานเป็นเรื่องของบุรุษ” นี้จะได้วิเคราะห์ให้เห็นสภาพความเป็นไปของตัวละครหญิงที่ได้รับการกำหนดบทบาทจากสังคมให้มีหน้าที่เป็นแม่บ้านผู้ดูแลและเสียสละเพื่อผู้อื่น กับตัวละครหญิงที่มีโอกาสก้าวข้ามบทบาทความเป็นสตรีดั้งเดิมได้โดยการประกอบอาชีพของตนเองหากต้องรับภาระเช่นนางฟ้าในบ้านควบคู่กันไปด้วย

ซี เคม ทู สเตย์

ฟรองซัวส์เป็นผู้หญิงที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ได้รับการศึกษาที่ดี และมีทัศนคติต่อเรื่องงานบ้านว่าไม่จำเป็นสำหรับผู้หญิงทุกคนที่จะต้องเรียนรู้การเป็นแม่ศรีเรือน ผู้หญิงสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคุณสมบัติการเป็นภรรยาที่ดี ถ้าเธอมีอาชีพ มีรายได้เป็นของตัวเอง เธอจะสามารถเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาฐานะทางการเงินของสามี *‘Definitely not a good housewife,’ said Françoise cheerfully. ‘But one can live without that..’*⁹⁰ ฟรองซัวส์เลือกการทำงานมากกว่าจะเป็นเพียงคู่วิตของปีแอร์และรับบทบาทการดูแลเรื่องภายในบ้านเท่านั้น เธอมีความสามารถในการทำงานตัดเย็บบุรุษ โดยมีหน้าที่ทำงานร่วมกับปีแอร์ในคณะละครเวที นอกจากนี้เธอยังมีงานเขียนของตัวเอง แต่หน้าที่คอยดูแลเอาใจใส่ผู้อื่นยังคงเป็นหน้าที่ของเธอ ไม่ว่าจะเป็นการเอาใจใส่คนในคณะละครเวทีของปีแอร์ รวมทั้งรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมงาน และหน้าที่ๆ สำคัญคือการรับอุปถัมภ์หญิงสาวชื่อซาเวียร์ ซึ่งเป็นคำแนะนำของปีแอร์ให้ฟรองซัวส์รับอุปถัมภ์ซาเวียร์ แต่ท้ายที่สุดผู้คอยจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับซาเวียร์กลับกลายเป็นหน้าที่ของนางฟ้าเช่นฟรองซัวส์ทั้งหมด เสมือนเป็นงานผลัดที่สองผลัดที่สาม ทั้งยังเป็นงานในลักษณะที่ไม่มีวันจบสิ้นเพราะหน้าที่การบริการผู้อื่นนั้นไม่มีวันหยุด ทั้งยังเป็นงานที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ และท้ายที่สุด ความเสียสละที่เธอทำเพื่อผู้อื่นนั้นกลับตอบแทนให้เธอได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ ในเวลาที่เธอรู้สึกทุกขใจอันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของปีแอร์ เขาให้ความเอาใจใส่เธอน้อยลงกว่าที่เคย เธอก็ไม่สามารถระบายความทุกข์ให้ใครฟังได้ เพราะเธอเป็น

⁹⁰Beauvoir, *She Came to Stay*, p. 17.

ผู้ใหญ่ว่าผู้ร่วมงานคนอื่นและเธอมีหน้าที่เป็นผู้ดูแลคนอื่น เธอจึงเก็บความทุกข์ใจนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว

ตัวอย่างกรณีการดูแลคนในคณะละครเวที หากมีผู้ร่วมงานที่ประกอบไปด้วยผู้หญิง หน้าที่การดูแลจัดแจงเตรียมอาหารจะตกไปเป็นหน้าที่ของพวกเธอโดยปริยาย ดังเช่นการที่ฟรองซัวส์เป็นผู้เฝ้าถามเจอร์เบิร์ตเรื่องเครื่องดื่ม ทั้งที่ตัวเธอเองไม่ได้รู้สึกกระหายแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้หญิงได้รับการปลูกฝังมาตลอดให้คิดว่าหน้าที่บริการและคอยห่วงใยผู้อื่นคือหน้าที่สำคัญของเธอ

'Wouldn't you like another drink?' she asked

'I wouldn't say no,' said Gerbert

'I'll go and get another bottle from Pierre's dressing-room.'

She went out of the office. It was not that she had any particular desire for whisky.'

ฟรองซัวส์ทำหน้าที่ดูแลใส่ใจผู้อื่น เสมือนว่าเป็นหน้าที่ประจำที่เธอต้องปฏิบัติ เวลาที่นอกเหนือไปจากการทุ่มเทให้กับงานที่รักคือ เวลาที่สละเพื่อผู้อื่น ดังเช่นที่ฟรองซัวส์มีให้กับเพื่อนร่วมงานเช่นเจอร์เบิร์ต เธอคิดว่าเขาทำงานหนักจนเกินไปและขาดการพักผ่อน ทั้งๆ ที่ตัวเธอก็ทำงานหนักเพื่อผลงานละครของปีแอร์เช่นเดียวกัน แต่เธอกลับแสดงตัวว่า ตนเองแข็งแรงแกร่งกว่าเจอร์เบิร์ตและแสดงความเห็นใจเจอร์เบิร์ต ทั้งยังพร้อมให้ความช่วยเหลือในยามที่เขาต้องการ ความรักความเสียสละของฟรองซัวส์เป็นดังความรู้สึกแห่งการเป็นแม่ที่สละเวลาให้กับการดูแลลูก *"...she had a maternal feeling towards Gerbert-maternal, with a faintly incestuous touch. She would have liked to put that weary head against her shoulder."*⁹¹ ซึ่งตรงกับคำพูดของกาญจนา แก้วเทพ เรื่องบทบาทของผู้หญิงนักวิชาชีพทั้งหลาย ที่ยังมีทัศนคติว่าผู้หญิงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับทุกข์สุขผู้อื่น เมื่อรวมกับงานในหน้าที่ของตนเองแล้ว เธอจึงต้องรับบทบาทในลักษณะที่ว่า "งานหลวงไม่เคยให้ขาด งานราษฎร์ไม่ยอมให้เว้น"

นอกจากผู้ร่วมงานแล้ว ญาติสามีคือคนที่นางฟ้าในบ้านเช่นเธอต้องเอาใจใส่อย่างมาก ซึ่งได้แก่น้องสาวของปีแอร์ที่ชื่อ อลิซาเบธ ทุกครั้งที่อลิซาเบธมีความทุกข์ใจ เธอจะนึกถึงฟรองซัวส์

⁹¹ De Beauvoir. *She Came to Stay*. p. 41.

เป็นคนแรก เพราะฟรองซัวส์เป็นผู้ใหญ่และเป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษาที่ดี แม้อบอยครั้งอลิซาเบธจะทำตัวเหลวไหลและไม่ค่อยถูกต้องนัก แต่ฟรองซัวส์ก็มีความรู้สึกที่ดีให้กับเธอ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความเป็นเพื่อนสมัยนักเรียน *"There was such warmth in her (Françoise) heart that she felt a burst of affection for Elisabeth. She had the same feeling of comradeship and ease as when, in the past, they had come out of a difficult and interesting class and strolled arm in arm in the lycée yard."*⁹²

นอกจากนี้ สาเหตุที่ฟรองซัวส์ดีกับอลิซาเบธนั้นไม่ใช่จากสาเหตุที่อลิซาเบธเป็นน้องสาวของปีแอร์เท่านั้น ฟรองซัวส์รู้ว่าปีแอร์ไม่ค่อยจะลงรอยกับน้องสาวคนนี้ ฉะนั้น ปีแอร์จะไม่โกรธฟรองซัวส์แน่นอนถ้าเธอจะไม่สนใจอลิซาเบธเลย หากแต่ทุกสิ่งเกิดขึ้นจากหัวใจและความรู้สึกของความเป็นห่วงดังความรู้สึกของผู้เป็นแม่ ที่ให้อภัยและเข้าใจลูกเสมอ แม้อลิซาเบธจะก่อความวุ่นวายให้กับฟรองซัวส์บ่อยครั้ง แต่ด้วยความรักและเข้าใจในตัวอลิซาเบธ ฟรองซัวส์จึงต้องอธิบายให้คนอื่นได้รับทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของอลิซาเบธว่า แท้ที่จริงแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่อลิซาเบธทำเป็นไปเพียงเพราะต้องการแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเองมากกว่าการเป็นเพียงน้องสาวของปีแอร์ ผู้ชายที่มากไปด้วยความสามารถ *"But if you (Xavière) study her with a little sympathy you'll perceive in all that a clumsy attempt to give a definite value to her life and to herself as a person. Even her respect for the social formulas—marriage, fame—is still a form of this anxiety."*⁹³

บทบาทที่ฟรองซัวส์ปฏิบัตินี้ตรงกับบทบาทที่สังคมคาดหวังต่อผู้หญิงที่เดียว ด้วยลักษณะนิสัยที่สอดคล้องต้องกับบทบาทนี้ทำให้ฟรองซัวส์รับภาระหน้าที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาระเสียสละเพื่อผู้อื่น แต่ท้ายที่สุด ความดีที่เธอได้กระทำมาตลอดกลับส่งผลตอบแทนในทางลบให้กับเธอ กล่าวคือ หลังจากที่ฟรองซัวส์ตัดสินใจรับอุปถัมภ์ซาเวียร์ เด็กสาวที่มีลักษณะดีอันเอาแต่ใจ ซาเวียร์นำความลำบากใจมาให้กับฟรองซัวส์อย่างมาก แต่เธอก็ยังทำหน้าที่ดูแลและเป็นที่ปรึกษาให้กับซาเวียร์ตลอดเวลา แม้กระทั่งได้ทราบว่าปีแอร์เกิดหลงรักซาเวียร์ เธอก็อดทนกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลประการแรกคือ เธอกับปีแอร์มีสัญญาความรักที่เป็นอิสระต่อกัน ประการที่สอง เธอให้ความรักกับซาเวียร์ประดุจแม่ที่มีต่อลูก แต่ความเข้มแข็งที่ฟรองซัวส์เคยมี ก็ไม่อาจต้านทาน

⁹²Ibid., p. 45.

⁹³Ibid., p.141.

ความรู้สึกเสียใจที่เกิดขึ้นเมื่อพบว่าปีแอร์เปลี่ยนไป ไม่ให้ความใส่ใจดูแลเธอเหมือนเช่นเคย ความเสียใจทำให้เธอล้มป่วยต้องเข้าไปพักรักษาตัวในโรงพยาบาลในที่สุด

จากความเป็นไปดังกล่าวทำให้เห็นว่า ความดีของผู้หญิงคนหนึ่งที่ได้อุทิศตนเพื่อคนรัก และครอบครัวนั้นเริ่มปราศจากคุณค่าเมื่อคนที่ตนเองรักมองข้ามความดีของตนไป และมอบความรักให้หญิงคนอื่น สิ่งตอบแทนที่นางฟ้าในบ้านได้รับนี้ถือว่าเป็นผลตอบแทนที่เหมาะสมกับความดีที่เธอได้กระทำไว้อย่างนั้นหรือ ฉะนั้น ต่อมาภายหลังเมื่อฟรองซัวส์ได้รับทราบว่า เจอร์เบิร์ตมีความรักให้กับเธอ เขาเป็นคนอ่อนโยนและใส่ใจความรู้สึกของเธอ เธอจึงตัดสินใจมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับเขา แต่ความภักดีที่มีให้กับปีแอร์นั้นก็ไม่ได้ลดน้อยลงไป

ในสายตาของสังคม การกระทำผิดจารีตของฟรองซัวส์ทำให้เธอถูกมองเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่รักษากายและใจให้กับปีแอร์ผู้ใช้ชีวิตร่วมกันเยี่ยงสามีภรรยา แต่ในความรู้สึกของฟรองซัวส์ เธอไม่ได้ผิดสัญญาที่ทำไว้กับปีแอร์ที่ว่า คนทั้งสองสามารถมีคนที่รักใหม่ได้ ฟรองซัวส์จึงไม่รู้สึกทุกข์กับการกระทำของตนเอง ตัวละครเอกหญิงเช่นฟรองซัวส์ถือเป็นตัวแทนของสตรีหัวสมัยใหม่ที่ยอมรับบทบาทเป็นนางฟ้าในบ้านในบางบทบาทที่เธอเห็นว่าเหมาะสมเท่านั้น แต่เธอก็มีความเป็นตัวของตัวเองในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์

ความเป็นนางฟ้าในบ้านของฟรองซัวส์คือ การเปลี่ยนแปลงบทบาทดั้งเดิมของสตรีบางประการ เช่น เธอไม่เห็นความจำเป็นที่ผู้หญิงจะต้องถนัดทำงานบ้านงานเรือน แต่เธอยังคงแสดงออกให้เห็นลักษณะบางประการของนางฟ้าในบ้านคือการเสียสละเพื่อผู้อื่น แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปทำให้ฟรองซัวส์ต้องรับภาระเรื่องงานนอกบ้านด้วย แต่เธอยังต้องรักษาทบพาทดั้งเดิมของนางฟ้าในบ้านด้วย โดยการสนับสนุนหน้าที่การงานของคนรัก ให้ความสำคัญกับงานของชายคนรักมากกว่างานที่ตนสร้างสรรค์อยู่ แต่ท้ายที่สุดผลตอบแทนที่เธอได้รับคือความทุกข์ใจ นางฟ้าเช่นเธอจึงเปลี่ยนบทบาทไปเพื่อความเป็นอิสระมากกว่าที่จะเป็นนางฟ้าที่เสียสละตลอดไป

เดอะ เบล จาร์

ตามที่สังคมได้กำหนดบทบาทและแบ่งหน้าที่ให้กับชายและหญิงไว้แตกต่างกันและแบ่งชัดอย่างชัดเจน โดยมองว่าบทบาทที่เหมาะสมกับความเป็นหญิงคือ บทบาทการเป็นแม่ศรีเรือน หรือหากจะต้องรับผิดชอบเรื่องภายนอกบ้านด้วย อาชีพที่เหมาะสมกับผู้หญิงต้องเอื้ออำนวยต่อการดูแลเรื่องภายในบ้านซึ่งก็คืออาชีพที่ไม่ต้องทุ่มเทเวลาหรือหวังความก้าวหน้าในอาชีพมาก เช่น

อาชีพเลขานุการ เป็นต้น ในทางกลับกัน สังคมได้กำหนดบทบาทให้กับความเป็นชายว่าเหมาะสมกับอาชีพที่ต้องใช้สมองและความสามารถในการจัดการซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับงานบริการทั่วไป เช่น อาชีพผู้จัดการ นักคิดและนักเขียน ฯลฯ

ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว บุคคลทุกคนไม่สำคัญว่าเป็นหญิงหรือชายต่างมีความต้องการและความปรารถนาที่เป็นของตนเอง ทุกคนมีความถนัดแตกต่างกันไป เช่น ผู้หญิงบางคนไม่ถนัดอาชีพด้านการบริการ แต่ถนัดประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความสามารถด้านอื่นที่สังคมมองว่าไม่เหมาะสมกับผู้หญิง เช่น ผู้จัดการ นักธุรกิจ เป็นต้น และสังคมจะไม่เปิดโอกาสในการทำงานประเภทนี้ให้กับผู้หญิงเทียบเท่าผู้ชาย อีกทั้งเธอต้องใช้เวลาพิสูจน์ความสามารถออกมาให้เป็นที่ประจักษ์ ในทางกลับกัน การที่ผู้ชายบางคนถนัดประกอบอาชีพด้านบริการหรือมารับบทบาทภายในบ้าน เช่น การเป็นเลขานุการหรือช่วยทำอาหาร ผู้ชายจะได้รับคำชมเชยว่ามีความสามารถในการทำงานบ้านได้ ผิดกับการทำอาหารอยู่ทุกวันของผู้หญิงกับได้รับการมองว่าเป็นหน้าที่และเป็นบทบาทที่ภรรยาพึงปฏิบัติ เหล่านี้ล้วนเป็นผลจากการให้ค่าการกระทำระหว่างหญิงและชายในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมมีอคติทางเพศ และไม่ทำความเข้าใจกับรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วในปัจจุบัน ก่อให้เกิดความกดดันต่อผู้หญิงเป็นอย่างมาก

ในครอบครัวของเอสเธอร์ ซึ่งได้แก่ แม่และยาย พวกเธอยังมีความคิดเรื่องการให้คุณค่าต่อบทบาทผู้หญิงในรูปแบบเดิมคือการเป็นภรรยาและมารดาที่ดี พวกเธोजึงพยายามเสมอที่จะสอนเอสเธอร์ให้รู้จักประพฤติปฏิบัติในบทบาทที่ถูกผู้หญิงหรือนางฟ้าในบ้านพึงกระทำ อันได้แก่ เรื่องงานบ้านงานครัวซึ่งเป็นงานที่เอสเธอร์ไม่มีความสนใจและไม่มีความถนัด *"My grandmother and my mother were such good cooks that I left everything to them. They were always trying to teach me one dish or another, but I would just look on and say, 'Yes, yes, I see,' while the instructions slid through my head like water..."*⁹⁴

ความพยายามสอนในสิ่งที่ผู้เรียนไม่รักและไม่ถนัด ทำให้เอสเธอร์ไม่สามารถจดจำวิธีการทำอาหารได้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว มันไม่ใช่ความผิดของเอสเธอร์หรือใครก็ตามที่ไม่มีความถนัดในเรื่องงานบ้านต่างๆ พวกเธอควรได้มีโอกาสเลือกทำในสิ่งที่ตนเองถนัดมากกว่าจะต้องทำในสิ่งที่สังคมได้กำหนดคุณค่าไว้ว่าสิ่งใดที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับผู้หญิง เพราะแต่ละบุคคลมีความ

⁹⁴Plath. *The Bell Jar*. p. 78.

สนใจหรือความถนัดแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม เอสเธอร์ไม่ได้มีความคิดจริงจังเรื่องการทำงาน บ้านงานครัวเสียทีเดียว เธอเห็นว่าการทำงานที่หญิงสาวรู้จักการทำงานครัวนั้นก็เป็นเรื่องที่ดี

*"I remember Jody, my best and only girl-friend at college in my freshman year, making me scrambled eggs at her house one morning. They tasted unusual, and when I asked her if she had put in anything extra, she said cheese and garlic salt. I asked who told her to do that, and she said nobody, she just thought it up. But then, she was practical"*⁹⁵

เอสเธอร์คิดว่าหากบุคคลใดมีความถนัดที่จะสิ่งใดนั้นเป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสมดังกรณีของใจดีที่รู้จักปรับและนำวิธีแปลกๆ มาใช้ในการทำอาหาร เอสเธอร์คิดว่าใจดีมีความถนัดและสนุกกับการทำกับข้าว ซึ่งเป็นสิ่งที่ใจดีชอบและเป็นสิ่งดี แต่ส่วนตัวเอสเธอร์ เธอไม่มีความถนัดในเรื่องงานบ้านงานเรือน เธอมีความคิดพึ่งตนเองด้วยการประกอบอาชีพที่ตนเองรักและตนเองถนัดมากกว่า ถึงกระนั้นก็ตาม เอสเธอร์ก็เป็นเช่นผู้หญิงทั่วไปที่ปรารถนาจะมีครอบครัวที่มีความสุข แต่การทำงานที่ตนรักก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีค่ามากสำหรับเธอเช่นกัน เธอจึงเกิดความสับสนว่าจะเลือกเดินเส้นทางใด เพราะการเลือกทางหนึ่งจะทำให้ต้องสูญเสียอีกทางหนึ่งไป

"From the tip of every branch, like a fat purple fig, a wonderful future beckoned and winked. One fig was a husband and a happy home and children, and another fig was a famous poet and another fig was a brilliant professor,..."

*"I saw myself sitting in the crotch of this fig-tree, starving to death, just because I couldn't make up my mind which of the figs I would choose. I wanted each and every one of them, but choosing one meant losing all the rest,..."*⁹⁶

แม้เอสเธอร์จะไม่มีความสุขและไม่ถนัดเรื่องงานบ้านงานครัวแต่เธอก็มีความปรารถนาที่จะเป็นภรรยาและมารดาที่ดี ส่วนเรื่องภายนอกบ้านก็เป็นยอดแห่งความใฝ่ฝันของเธอเพื่อจะได้มีตัวตนในฐานะบุคคลผู้หนึ่งที่มีหน้าที่การงานเป็นประโยชน์ต่อสังคม เธอจึงมุ่งมั่นและขวนขวายในด้านการเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งงานที่ปรารถนาคือการเป็นนักเขียนอาชีพ แต่แม่ของเอสเธอร์ผู้มีมุมมอง

⁹⁵Ibid., p. 79.

⁹⁶Ibid., p. 80.

ของผู้เผชิญความจริงของโลก ได้มองเห็นความลำบากที่บุตรสาวจะไปประกอบอาชีพที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นงานสำหรับผู้หญิง เพราะสังคมยังมีทัศนคติในการให้คุณค่ากับงานแต่ละประเภทว่าเป็นงานที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับผู้หญิง โดยให้ค่าอาชีพที่เหมาะสมกับผู้หญิงคืองานบริการ และแน่นอนที่สุดคือเป็นลูกจ้างของนายจ้างผู้ชายนั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่เอสเธอร์รู้สึกไม่พอใจอย่างมาก

แม้ว่าแม่ของเอสเธอร์ต้องการให้เอสเธอร์เรียนรู้และประกอบอาชีพเหมือนกับผู้หญิงทั่วไปในสังคมที่มักจะประกอบอาชีพด้านบริการหรือทำงาน แต่เอสเธอร์กลับคิดตรงกันข้าม เธอเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและรับรู้ว่สิ่งที่ตนเองต้องการในชีวิตนั้นคืออะไร แม้สังคมภายนอกจะตอกย้ำให้เธอเลือกทางเดินชีวิตในแบบของผู้หญิงดังที่มิสซิสวิลลาร์ดได้บอกไว้ว่า ผู้หญิงต้องการความมั่นคงในชีวิตและความมั่นคงนั้นมาจากชายผู้เป็นสามี โดยผู้หญิงรับหน้าที่เป็นผู้คอยผลักดันและให้กำลังใจผู้ชายในการก้าวเดินไปในอนาคต *"his mother said, 'What a man wants is a mate and what a woman wants is infinite security', and, ' What a man is is an arrow into the future and what a woman is is the place the arrow shoots off from..."*⁹⁷

แม่ของบัดดี้ วิลลาร์ด ผู้เลือกเส้นทางชีวิตที่ให้ความสำคัญกับเรื่องงานบ้าน เธอบอกกล่าวถึงรูปแบบการใช้ชีวิตของชายและหญิงทั่วไป เพื่อต้องการให้เอสเธอร์เลือกทางเดินชีวิตในแบบที่เธอได้เลือกเดิน คือการฝากอนาคตไว้กับผู้เป็นสามี โดยผู้หญิงรับหน้าที่เป็นฐานสนับสนุนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของสามี แต่เอสเธอร์ไม่เห็นด้วยกับความคิดของมิสซิสวิลลาร์ด เอสเธอร์จึงตัดสินใจเลือกทางที่มุ่งมั่นมาตลอด ดังจะเห็นว่าเธอมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพนักเขียน เธอแน่วแน่มั่นเส้นทางเดินนั้นด้วยการเลือกเรียนสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพที่ตนรัก แม้จะมีวิชาชีพที่คนส่วนใหญ่ปรารถนา เธอก็ยังคงเดินหน้ามุ่งไปตามความฝันของตนที่จะพึ่งตนเอง เอสเธอร์มีความคิดที่ตรงกันข้ามกับมิสซิสวิลลาร์ดคือ สิ่งสุดท้ายที่เอสเธอร์ต้องการคือความมั่นคงในชีวิตที่เกิดจากผู้ชาย *"The last thing I wanted was infinite security and to be the place an arrow shoots off from. I wanted change and excitement and to shoot off in all directions myself, like the coloured arrows from a Fourth of July rocket."*⁹⁸

⁹⁷ Ibid., p. 74.

⁹⁸ Ibid., p. 87.

เธอต้องการลิขิตชีวิตตนเองเพื่อเป็นอิสระจากการเป็นผู้สนับสนุนในความก้าวหน้าให้กับผู้ชาย เธอต้องการเป็นลูกธนูที่พุ่งออกไปด้วยตนเอง แต่ท้ายที่สุดแล้ว เอสเธอร์กลับได้พบกับข้อจำกัดที่สังคมบอกกล่าวไว้คือ *"The limitations on Esther's future ambitions because she is a woman"*⁹⁹ สิ่งที่เป็นข้อจำกัดในเรื่องความใฝ่ฝันในฐานะนักเขียนอาชีพของเอสเธอร์คือ ความเป็นผู้หญิง สังคมยังตีกรอบให้กับหญิงสาวทั้งหลายว่า "ที่ๆ เหมาะสมกับเธอคือที่บ้าน" หรือ "นางฟ้าในบ้าน" หากจะเลือกประกอบอาชีพใดก็ควรจะเป็นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้หญิงเท่านั้น

วาย อีส แดร์ ซอลด์ อิน เดอะ ซี ?

นวนิยายได้สะท้อนแง่คิดและค่านิยมของสังคมชนชั้นกลางที่ตีกรอบสำคัญให้กับเรื่องภายนอกบ้านว่าเป็นเรื่องของบุรุษ ส่วนเรื่องภายในบ้านควรเป็นหน้าที่ของสตรี สะท้อนออกมาเด่นชัดจากความคิดของพ่อแม่ และย่า ของตัวละครเอกหญิงว่าโรล์ฟคือผู้ชายที่มีความสามารถและน่าภาคภูมิใจ สิ่งสำคัญที่สุดคือเขาเป็นคนน่านับถือ และเธอก็เหมาะสมที่จะเป็นภรรยาของเขา *"Father says, Rolf is a decent and capable guy, Mother says, I can be proud of Rolf, Grandmother says, the most important thing is a respectable connection."*¹⁰⁰

ทุกคนในครอบครัวเห็นพ้องต้องกันว่า ผู้ชายมีหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวจึงควรจัดการเรื่องทุกอย่างได้เป็นอย่างดีซึ่งเป็นคุณสมบัติที่โรล์ฟ สามีในอนาคตของตัวละครเอกหญิงมีทุกประการ จึงเห็นสมควรให้เธอได้แต่งงานกับเขาและเชื่อว่าเธอจะต้องมีความสุขกับสามีที่น่าภาคภูมิใจคนนี้ ซึ่งแน่นอนที่สุดว่า ผู้นำครอบครัวต้องการผู้ตามที่ช่วยดูแลเรื่องภายในบ้านให้กับเขา เธอจะต้องรับหน้าที่นี้อย่างปฏิเสธไม่ได้เหมือนกับที่เธอต้องแต่งงานกับเขา

เธอผู้เป็นเสมือนนางฟ้าภายในบ้านให้กับเขาต้องมีหน้าที่ต่างๆ ตั้งแต่การทำกับข้าว ทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกชิ้นภายในบ้าน จ่ายของที่จำเป็นสำหรับคนในบ้าน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องภายในบ้านคือภาระหน้าที่ของนางฟ้าผู้นี้ โดยเฉพาะการดูแลปรนนิบัติสามี และเป็นผู้สนับสนุนให้เขาประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสำคัญของเธอคือการสละตนเพื่ออนาคตของสามี ชีวิตเธอจึงรู้สึกขาดคุณค่าในตนเองและเปื้อนหนายกับรูปแบบชีวิตเช่นนี้ กับการที่ต้องใช้ชีวิตทุกวันอยู่กับ

⁹⁹Bundtzen, "Women in The Bell Jar: Two Allegories," in *Modern Critical Views* Sylvia Plath, p. 121.

¹⁰⁰Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*, p. 9.

งานในบ้าน "Setting the table, clearing the table, washing the dishes, shopping, cooking,....What shall I cook for dinner, three hundred and sixty-five times a year"¹⁰¹ ทุกสิ่งเป็นวัฏจักรที่ซ้ำซากสำหรับเธอ เธอจึงอดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามขึ้นมาว่า "แล้วฉันจะทำอาหารอะไรบ้างตลอดช่วง 365 ครั้งต่อปี" เธอไม่มีความสุขกับสิ่งที่เธอต้องปฏิบัติอยู่ทุกวัน

ด้วยความคิดเรื่อง "ที่ๆ เหมาะสมสำหรับผู้หญิงคือที่บ้าน" ที่เป็นการปิดกั้นโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิง ด้วยบิดามารดาส่วนมากยังยึดถือความคิดว่า บุตรชายควรได้รับการศึกษายิ่งกว่าบุตรหญิง และยังคงคิดว่าการให้หญิงเรียนมากเป็นการสิ้นเปลือง เพราะในอนาคตเธอจะเป็นผู้ออกรับไปอยู่กับสามี จากข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นของมารดาชาวเยอรมัน 40,000 คนสรุปความเห็นได้ว่า ต้องการให้บุตรหญิงแต่งงาน มีบุตรและเป็นแม่บ้าน ดังนั้นเด็กหญิงจึงมักเลิกเรียนเร็วกว่าชาย¹⁰² แม้แต่มารดายังคงยึดติดกับค่านิยมเดิมๆ ที่ควรได้รับการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นการพุงสถานภาพของสตรีให้อยู่ทัดเทียมกับชายให้ได้ การศึกษานับเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพของผู้หญิง ให้ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วถือว่า สถานภาพของผู้หญิงได้รับการยกระดับ จึงมีความจำเป็นที่มารดาควรจะต้องตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อบุตรสาวของตนดังกล่าว

นอกจากตัวละครเอกหญิงแล้ว ในเนื้อเรื่องยังได้นำเสนอภาพตัวแทนของสตรีที่ถูกสังคมชนชั้นกลางครอบด้วยความคิดที่ว่า แม่และเมียคือผู้ทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่สามีและลูก และสังคมยังให้คุณค่ากับรูปแบบการใช้ชีวิตนอกบ้านของผู้เป็นสามี คือการที่มีโอกาสเลือกที่จะใช้ชีวิตได้ตามความปรารถนาของตนได้ทำงานอย่างที่ตนเองรักก่อก่อไปด้วยเกียรติยศชื่อเสียง สังคมชนชั้นกลางได้ตีกรอบไว้ให้กับความเป็นชายเป็นหญิง โดยให้ความสำคัญกับผู้สร้างฐานเศรษฐกิจภายในบ้าน มิได้ให้ความสำคัญกับความเป็นแม่บ้าน และมองว่าเป็นแค่สิ่งประดับหรือองค์ประกอบเล็กๆ ส่วนหนึ่งของครอบครัวเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างช่วงชีวิตของผู้เป็นแม่ของตัวละครเอกหญิงที่มีชีวิตอยู่แต่ในบ้านกับการทำงานเพื่อดูแลปรนนิบัติสามีและลูก วัฏจักรหน้าที่ที่ซ้ำซากของเธอเริ่มต้นจากการไปจ่ายตลาด และที่ตลาดเธอจะได้พบกับพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนใช้ของสามีเธอซึ่งเป็นหมอ สังคมบอกว่าภรรยาที่ดีต้องทำหน้าที่สนับสนุนการงานอาชีพของผู้เป็น

¹⁰¹ Ibid., pp. 30-31.

¹⁰² ล้ำพรรณ น่วมบุญลือ, "สิทธิและหน้าที่ของสตรีตามกฎหมายไทยในสมัยรัตนโกสินทร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 173.

สามี เธอผู้เป็นภรรยาของหมอ จึงอุตหนุนพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไข้ของสามี เพื่อว่าเขาจะได้ไปใช้ บริการการรักษาพยาบาลกับสามีของเธอ ภาพที่บรรยายมานี้สะท้อนให้เห็นสังคมชนชั้นกลาง ที่หวัง ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน หลังจากกลับจากการจ่ายตลาด เธอต้องทำอาหารให้คนในครอบครัว เมื่อทำอาหารเสร็จ หน้าที่ต่อจากนั้นของเธอคือ

"At the lunch table, always the big meal of the day, there was always a certain nervousness noticeable in my mother's voice and gestures after my father had sat down at the table. Mother took the pieces of meat from the pan. I handed her Father's plate...and Mother would feel guilty. The sword of Damocles was always hovering over her, and that is how it always was at lunchtime, and resignation when Father didn't finish, helplessness and despair when he pushed back his plate without a word and then declared that he wasn't hungry...It wasn't her fault that the goose was too thin. And too old...and when Mother realized that Father had forgiven her long ago she joined the laughter...When Father felt like it he was magically able to produce a lot of happiness in Mother's face."¹⁰³

หน้าที่ของแม่ผู้เหน็ดเหนื่อยหลังการทำอาหารให้กับทุกคนในบ้าน เธอยังต้องเฝ้ารอเพื่อ ประณินบิดูแลสามีที่โต๊ะอาหาร เธอยังรับประทานอาหารไม่ลงถ้ายังไม่ได้รับคำตอบจากสามีเรื่องรสชาติอาหาร สามีเป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความตึงเครียดให้กับภรรยาผู้แบกรับหน้าที่ภายใน บ้านอย่างเหน็ดเหนื่อยเช่นเธอได้เสมอ แม้ว่าเธอจะแบกรับหน้าที่ต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วตลอดทั้งวัน เมื่อได้รับคำตำหนิเรื่องรสชาติอาหารหรือการแสดงความไม่พอใจในเรื่องอาหารจะทำให้ภรรยา รู้สึก ผิดอย่างมากเพราะเธอได้รับการอบรมมาว่า ต้องทำความพอใจให้กับสามี เธอจะรู้สึกเป็นสุขใจ และสบายใจได้ต่อเมื่อสามีรู้สึกถูกใจอาหารมื้อนั้น

จากคุณค่าความคิดและค่านิยมของสังคมที่มองว่า เรื่องภายในบ้านเป็นหน้าที่ของผู้ เป็นภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามีอย่างดีที่สุดได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นกับผู้หญิงที่ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ดังกล่าว ทำให้เธอเกิดความกดดันถึงภาวะที่ได้รับการคาดหวังจากสังคม ในกรณีของการแบ่งสรร ความรับผิดชอบต่อเรื่องภายในบ้านและเรื่องภายนอกบ้านนี้นับเป็นปัญหาที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความ รู้สึกบาดหมางใจระหว่างสามีภรรยาแต่ละคู่เป็นอย่างมากทั้งยังสร้างความหนักใจอย่างมากให้กับ

¹⁰³Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*, pp. 33-34.

ภรรยา ดังจะเห็นได้จากช่วงหลังจากที่ตัวละครเอกหญิงเริ่มเข้าไปรับหน้าที่เป็นภรรยาของโรล์ฟ เธอได้มองเห็นความยากลำบากในเรื่องการใช้ชีวิตในแบบแม่บ้านว่าเธอจะคิดเมนูอาหารได้อย่างไรถึง 365 ครั้งต่อปี ทั้งต้องเรียนรู้วิธีการซื้อของให้มีคุณภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะเป็นเทคนิคเล็กๆ น้อยๆ ที่แม่บ้านจะต้องมี นอกจากนี้การต่อรองสินค้า หรือการรับชมรายการที่เป็นสาระประโยชน์ต่อคุณแม่บ้านที่แต่งงานแล้ว เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงยึดถือและกระทำเพราะความรักที่มีให้ต่อคนในครอบครัว ทำให้เธอลืมที่จะนึกถึงตนเองในบางครั้ง *“What shall I cook for dinner, three hundred and sixty-five times a year the question: What shall I cook for dinner? To be or not to be, whether 'tis nobler, how much are the tomatoes today? But you're supposed to know that, whether tomatoes are in season or not.”*¹⁰⁴

เป็นที่น่าสังเกตว่างานต่างๆ ภายในบ้านล้วนแต่เป็นงานซ้ำซากจำเจ ทั้งต้องให้ความใส่ใจต่อเรื่องราววิปาทะต่างๆ ต้องศึกษา คอยสังเกต เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่แม่บ้านต้องเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราคาพืชผักผลไม้ หรือฤดูที่เหมาะสมสำหรับการซื้อพืชผักชนิดใด ต้องรอบคอบในการใช้จ่ายและเป็นแม่บ้านที่รอบรู้ทางด้านอาหาร ซึ่งได้กลายมาเป็นงานประจำที่น่าเบื่อหน่าย ทำให้วิถีชีวิตภายในบ้านกลายเป็นวัฏจักรที่ไม่น่าพิศมัยไปได้ทีเดียว

ลำเนาป่า

ลำเนาเป็นตัวละครเอกหญิงที่ได้เลือกอยู่ในบทบาทที่ตนเองต้องการมากที่สุด กล่าวได้ว่ามากกว่าตัวละครเอกหญิงในนวนิยายที่นำมาวิเคราะห์อีก 3 เรื่อง เหตุเพราะเธอไม่ให้ความสำคัญกับค่านิยมจากสังคมภายนอก และได้รับผลกระทบจากบุคคลภายนอกน้อยมาก เธอมีอิสระที่จะคิดและตัดสินใจเลือก นับได้ว่าเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก นอกจากนี้เธอโชคดีที่ได้พบกับผู้ชายที่เข้าใจและยอมรับในตัวตนของเธอที่แตกต่างไปจากผู้หญิงคนอื่น อย่างไรก็ตาม ลำเนาไม่อาจหลบหนีไปจากบทบาทที่สังคมคาดหวังต่อสตรีได้ ดังจะเห็นได้จากการที่เธอต้องรับหน้าที่ดูแลผู้ที่ขึ้นมาเที่ยวบนยอดดอย แม้เจ้าหน้าที่ในโครงการบนยอดดอยจะมีทั้งชายและหญิง แต่หน้าที่การต้อนรับแขกและดูแลแขกที่มาเที่ยวกลับเป็นหน้าที่ของผู้หญิง *“เรณูกับลำเนาพาพวกเขาเดินไปทั่ว และเลยเข้าหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งนอกเหนือจากนำชมกิจการของโครงการที่ขยายขึ้นเรื่อยๆ”*¹⁰⁵ การบริการหาอาหารหรือเครื่องดื่มถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่เราจะพบเห็นได้ว่า ผู้หญิงจะเป็นผู้ดูแลจัดการในเรื่องนี้โดย

¹⁰⁴ Ibid., p. 31.

¹⁰⁵ ศิเรมอร อุณหภูม, ลำเนาป่า, หน้า 23.

ตลอด ดังจะเห็นได้จากภาพที่ “ชดพลำเนาที่ตรงนั้น เมื่อหล่อนถือกระตักน้ำร้อนเข้ามาในเพิงพร้อมกับชวดกาแพ”¹⁰⁶

จากลักษณะการสั่งสอนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมจากสังคมที่ช่วยบ่มเพาะนิสัยการเสียสละเพื่อผู้อื่นให้กับผู้หญิง โดยให้ภาพว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องมีลักษณะที่อ่อนหวาน คล้อยตาม และให้การช่วยเหลือทุกคน และบอกว่าลักษณะที่ตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาคือลักษณะของผู้หญิงไม่ดี และแสดงบทลงโทษผู้หญิงที่ไม่ประพฤติตัวตามที่สังคมกำหนด เช่น ไม่ได้รับความรักตอบแทนจากผู้ชาย ภาพต่างๆ ที่สังคมมอบให้ผู้หญิงปฏิบัติตามนั้นไม่ใช่ภาพที่สังคมมอบให้ผู้ชายปฏิบัติ ฉะนั้นผู้ชายจึงถูกสอนให้แข็งแกร่ง เป็นผู้นำ และไม่ชอบหน้าที่บริการดูแล ซึ่งเป็นลักษณะส่วนหนึ่งของผู้ชายชื่อชด แม้ลำเนาจะชื่นชมชดที่เป็นผู้ชายอารมณ์ละเมียดละไม แต่การที่ผู้ชายไม่ได้รับการบอกกล่าวให้ต้องทำหน้าที่เช่นผู้หญิง หน้าที่ดูแลบ้านจึงเป็นหน้าที่ของลำเนาหลังจากที่เธอใช้ชีวิตคู่กับเขา การดูแลบ้านให้อยู่ในความเรียบร้อย การปรุงอาหาร การดูแลปรนนิบัติสามี ไม่อาจพ้นไปจากหน้าที่ของผู้หญิง “เพียงนอนยังไม่ได้เก็บ เหมือนทุกคืนที่ผ่านมานับแต่วันที่ลำเนาจับรถไฟกลับพงหญ้าป่าใหญ่ของหล่อน”¹⁰⁷

แม้หน้าที่การงานภายนอกบ้านของผู้หญิงจะมีความสำคัญหรือสร้างความเหน็ดเหนื่อยให้กับเธอมากเพียงใด ภาระหน้าที่ความเป็นผู้หญิงที่สังคมยังคงให้ค่าในแบบดั้งเดิม จะช่วยตอกย้ำผู้หญิงให้ต้องปฏิบัติตามเพื่อจะได้รับการยกย่องชื่นชมว่า เป็นผู้หญิงเก่งทั้งงานในบ้านงานนอกบ้าน ไม่ได้บกพร่องแม้แต่น้อย เพราะฉะนั้น การที่ลำเนาต้องทำหน้าที่ปรนนิบัติดูแลชดจึงเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับผู้หญิงที่ต้องการมีอาชีพของตนเอง เพราะพวกเขาได้รับทราบจากสังคมว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองอย่างนี้ให้ดี การบกพร่องในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง โดยเฉพาะหน้าที่ต่อครอบครัว เธอจะได้รับคำตำหนิจากสังคมอย่างมาก เพราะสังคมให้คุณค่าต่อบทบาทการเป็นแม่บ้านมากกว่า คำกล่าวที่ว่า “หล่อนดูแลเอาใจใส่เขาเยี่ยงภรรยา” ได้ยืนยันบทบาทหน้าที่ที่ผู้หญิงต้องปฏิบัติต่อผู้เป็นสามี ไม่ว่าจะเป็นการหาอาหารให้รับประทาน การซักผ้า ดูแลบ้าน งานภายในบ้านทุกอย่างที่ ต้องบริการเพื่อความสุขของสามี “เย็นย่ำออกป่านนี้จะทำอะไรกินกันนอกจาก...อย่างนี้ต้องหากินนอกบ้านเพราะเนาเตรียมอะไรไม่ทันเสียแล้ว”¹⁰⁸

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

¹⁰⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 123.

เหล่านี้คือหน้าที่ของนางฟ้าในบ้านที่ต้องกระทำเพียงเพราะสังคมยังให้ภาพลักษณ์ของการเป็นภรรยาที่ดีไว้ว่าหน้าที่การดูแลบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการจัดเตรียมอาหารให้ผู้เป็นสามีแม้เธอจะมีภาระในหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบมากนักน้อยเพียงใด บทบาทเยี่ยงภรรยาที่เธอได้รับจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมทำให้เธอต้องปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาที่ดีอย่างเต็มที่เช่นกันเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะนางฟ้าในบ้านว่าเป็นสตรีที่คำนึงถึงทุกข์สุขของทุกคนในบ้าน ต่อเนื่องไปจนถึงบุคคลแวดล้อมของสามี ซึ่งได้แก่ ญาติสามี หรือเพื่อนสามี เธอต้องรับหน้าที่ใส่ใจดูแลความเป็นไปของทุกคนอย่างเต็มความสามารถ

จากการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 4 เรื่องในประเด็น "นางฟ้าในบ้าน: งานบ้านเป็นเรื่องของสตรี การงานเป็นเรื่องของบุรุษ" เป็นเรื่องการแบ่งงานโดยใช้เพศเป็นเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานความคิดว่าผู้หญิงเหมาะสมที่จะทำงานภายในบ้านมากกว่า ผู้วิจัยจะได้เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างของตัวละครเอกหญิงในแต่ละเรื่องดังนี้คือ จากเรื่อง *ซี เคม พู สเตย์* จะเห็นความแตกต่างระหว่างตัวละครหญิงที่ชื่อฟรอนซ์ว็ลกับซาเวียร์กล่าวคือ ฟรอนซ์ว็ลยังได้รับทัศนคติของสังคมในเรื่องการดูแลและให้การสนับสนุนในหน้าที่การงานของสามีอย่างเต็มกำลัง แม้เธอจะกล่าวคำพูดว่าภรรยาที่ดีไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติของการเป็นแม่ศรีเรือนก็ตาม เธอก็ยังเป็นผู้เสียสละและคำนึงถึงหน้าที่การงานของตนภายหลังจากที่ได้จัดการดูแลหน้าที่การงานของสามีแล้ว สำหรับในเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* เอสเธอร์ตัวละครเอกหญิงได้รับทัศนคติเรื่องบทบาทดั้งเดิมนี้จากครอบครัว เธอมิได้ปฏิเสธหรือตอบรับที่จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่การเป็นภรรยาที่ดีนี้ แต่เธอมีความคิดว่าหากใครถนัดที่จะปฏิบัติหน้าที่ใดก็ให้เลือกกระทำไป สำหรับตัวเธอเองคือการได้เลือกรูปแบบการดำเนินชีวิตด้วยตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในเรื่อง *วาย ฮิส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* ตัวละครเอกหญิงไม่มีโอกาสเลือกรูปแบบการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง จึงต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้เธอทำหน้าที่การเป็นภรรยาที่ดีและเป็นมารดาที่ดีในที่สุด ทำให้เธอเกิดความทุกข์ใจเพราะไม่ต้องการใช้ชีวิตในลักษณะนี้ประกอบทั้งสามีก็ไม่ได้มีความเข้าใจในความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งยังเรียกร้องให้เธอมีบุตรเพื่อจะเรียกได้ว่าเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์ เธอจึงตัดสินใจหย่าร้างจากสามีเพื่อมองหาหนทางชีวิตด้วยตนเอง และเรื่อง *ลำเนาป่า* ตัวละครเอกหญิงที่ชื่อลำเนาถือเป็นตัวละครตัวหนึ่งที่มีลักษณะของผู้หญิงตะวันออกที่พยายามประสานงานภายนอกบ้านกับงานภายในบ้าน เธอยังมีความคิดว่าผู้หญิงควรจะได้ทำหน้าที่ปรนนิบัติสามีเยี่ยงภรรยาที่ดีซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับตัวละครหญิงแบบตะวันตกเช่นซาเวียร์ในเรื่อง *ซี เคม พู สเตย์* และ เอสเธอร์ในเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* ที่มีมโนทัศน์ที่เปลี่ยนไปจากมโนทัศน์ของบทบาทดั้งเดิมที่ผู้หญิงที่ดีควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม ในตอนจบของเรื่อง *ลำเนาป่า* ตัวละครเอกหญิงก็ได้ตัดสินใจ

เลือกการประกอบอาชีพเป็นของตนเองเพราะความพยายามในการประสานบทบาททั้งสองให้เป็นไป
ตามคาดคาดหวังของสังคมนั้นไม่ได้รับผลสำเร็จ

3.3 ความเป็นจริงที่แท้ในวรรณกรรมสตรี

“ความเป็นจริงที่แท้” เป็นการวิจารณ์รูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการวิจารณ์วรรณกรรมสตรีซึ่งมักจะมีลักษณะอัตชีวประวัติหรือมิได้มีลักษณะอัตชีวประวัติโดยตรงก็ได้ สำหรับนวนิยาย 4 เรื่องที่นำมาวิเคราะห์จะมีลักษณะอัตชีวประวัติเกือบสมบูรณ์ทั้ง 4 เรื่อง หากมีเพียง 2 เรื่องคือ *เดอะ เบล จาร์* และ *วาย อีส แคร่ ซอลด์ อิน เดอะ ซี?* ที่ใช้การเล่าเรื่องโดยบุรุษที่ 1 ในความเป็นจริงแล้วการเลือกใช้การเล่าเรื่องโดยบุรุษที่ 1 หรือบุรุษที่ 3 ล้วนมีข้อดีและข้อจำกัดในตัวเอง การที่นักเขียนจะเลือกใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบใดในการแตงนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาและจุดประสงค์การเขียนงานมากกว่า จึงไม่ควรจำกัดว่าวรรณกรรมสตรีที่ใช้การเล่าเรื่องโดยบุรุษที่ 1 นั้นเหมาะสมในการนำมาวิจารณ์มากกว่าวรรณกรรมสตรีที่ใช้การเล่าเรื่องรูปแบบอื่น

ในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงทฤษฎีการวิจารณ์ที่เรียกว่า “ความเป็นจริงที่แท้” ผู้วิจัยได้อธิบายลักษณะสำคัญของงานเขียนบันเทิงคดีของสตรีที่สามารถใช้การวิจารณ์ในรูปแบบนี้ได้ โดยจะนำแนวทางการวิจารณ์ที่เรียกว่า “ความเป็นจริงที่แท้” มาทำการวิจัยนวนิยายทั้ง 4 เรื่องได้ดังที่ได้ อธิบายเหตุผลไว้ในบททฤษฎีที่เลือกทำการศึกษา 2 ประเด็นสำคัญคือ ลักษณะอัตชีวประวัติและประสบการณ์แห่งสตรีโดยประเด็นที่สองสามารถแบ่งออกเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ การกดขี่ทางเพศและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร

ซี เคม ทู สเตย์

3.3.1 ลักษณะอัตชีวประวัติ

จากคำอธิบายเรื่องการตั้งชื่อตัวละครเอกหญิงว่า “ฟรอนซ์วึลด์” ซึ่งเป็นชื่อมารดาของผู้ประพันธ์ ว่าเป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับผลงานทางการประพันธ์คือผู้ประพันธ์มีความตั้งใจให้ชื่อดังกล่าวเพื่อเปรียบเทียบประวัติชีวิตสองช่วงของผู้ประพันธ์ที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันกล่าวคือ การเปรียบเทียบชีวิตในช่วงเวลาที่ผู้ประพันธ์อยู่กับบิดามารดาโดยมารดามีหน้าที่ดูแลเธอในช่วงวัยสาวกับชีวิตช่วงวัยผู้ใหญ่ของฟรอนซ์วึลด์ (คือตัวผู้ประพันธ์) ที่ใช้ชีวิตคู่กับปีแอร์และต้องรับอุปถัมภ์เด็กสาวเช่นซาเวียร์ อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตในนวนิยายที่สอดคล้องกับชีวิตจริงซึ่งนำมาเปรียบเทียบได้นี้เท่ากับเป็นการแสดงลักษณะอัตชีวประวัติในนวนิยายเรื่องดังกล่าวได้ทางหนึ่ง ดังจะแสดงให้เห็นลักษณะอัตชีวประวัติของผู้ประพันธ์ในส่วนอื่นต่อไป

จากชีวประวัติของผู้ประพันธ์จะได้เปรียบเทียบให้เห็นตัวละครในนวนิยายกับบุคคลจริงในชีวิตผู้ประพันธ์ ได้แก่ ฟรองซัวส์ มิเกล คือ ซีโมน เดอ โบวัวร์, ปีแอร์ ลาบุรูลส์ คือ ฌอง ปอล ซาร์ตร์ และ ซาเวียร์ คือ ออลกา โคซากีวิกซ์ รูปแบบการใช้ชีวิตคู่ที่เป็นอิสระต่อกันทั้งทางกายและทางใจของซีโมน เดอ โบวัวร์และฌอง ปอล ซาร์ตร์ มีลักษณะที่ตรงกับการใช้ชีวิตคู่ที่ฟรองซัวส์มีความสัมพันธ์ทางกายและใจกับปีแอร์ซึ่งทั้งคู่ได้ทำสัญญาว่าจะเป็นอิสระต่อกัน แต่ฝ่ายสามารถมีคนรักคนอื่นได้ อำพรณ โอตระกูล ผู้ทำการวิจัยงานเขียนของโบวัวร์มีความเห็นสอดคล้องในเรื่องนี้ว่า “โบวัวร์ได้สร้างข้อตกลงแบบการอยู่ร่วมกันโดยอิสระขึ้น (*Le pacte d'union libre*) อันเป็นแบบซึ่งตัวเธอเองและซาร์ตร์ได้ตกลงใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกัน (...) ตัวอย่างของข้อตกลงนี้มีในนวนิยายเรื่อง *ซี เคม ทุ สเตย์* ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันโดยเสรีระหว่างฟรองซัวส์และปีแอร์”¹⁰⁹

ต่อมาหลังจากที่ซาเวียร์ได้มาอยู่ในความอุปถัมภ์ของฟรองซัวส์และปีแอร์ จนเกิดเหตุการณ์รักสามเส้าขึ้นมา ฟรองซัวส์ ปีแอร์และซาเวียร์ ตัดสินใจเลือกรูปแบบการใช้ชีวิตร่วมกันสามคน เหตุการณ์รูปแบบนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางที่โบวัวร์ ซาร์ตร์ และ โคซากีวิกซ์ ตัดสินใจเลือกเช่นกัน

*“Yet the trio described in the novel was not invented by Beauvoir to exemplify this existentialist dictum; on the contrary, the central experiences of the story draw directly on Sartre and Beauvoir’s attempts to set up a trio with Beauvoir’s former pupil Olga Kosakievicz, to whom the novel is dedicated.”*¹¹⁰

อลิซาเบธ ฟัลเลซ (Elizabeth Fallaize) ได้สนับสนุนข้อเท็จจริงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโบวัวร์ ซาร์ตร์ และโคซากีวิกซ์ ที่เลือกใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันสามคน ซึ่งมีลักษณะตรงกับในนวนิยาย จึงกล่าวได้ว่านวนิยายเรื่อง *ซี เคม ทุ สเตย์* เป็นนวนิยายที่มีลักษณะอัตชีวประวัติของผู้ประพันธ์ อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงในนวนิยายบางประการคือตัวละครหญิงชื่อซาเวียร์ในนวนิยายไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นแต่เพียงหญิงสาวที่มาจากต่างเมืองและเข้ามาพำนักอยู่ในปารีสกับฟรองซัวส์ตามคำเชิญชวนของฟรองซัวส์และปีแอร์ แต่ตามประวัติชีวิตจริงพบว่า ออลกา โคซากีวิกซ์เป็นลูกศิษย์และเป็นเพื่อนสนิทของโบวัวร์

¹⁰⁹ อำพรณ โอตระกูล, “นางในนวนิยายแบบเอกซิเดนเตลลิสม์,” *โลกหนังสือ*, 1:77.

¹¹⁰ Fallaize, *The Novels of Simone de Beauvoir*, p. 26.

3.3.2 ประสบการณ์แห่งสตรี

ความสัมพันธ์ทางเพศของฟรอนซ์วีสในช่วงแรกเป็นความสัมพันธ์ทางกายและใจกับปีแอร์เพียงคนเดียว แต่เนื่องจากทั้งคู่ได้ทำสัญญาเป็นอิสระต่อกันและเปิดเผยเรื่องราวทุกเรื่องต่อกัน ฉะนั้นการมีใครนอกเหนือไปจากคู่ของตนนั้นย่อมสามารถทำได้ ต่อมาภายหลังฟรอนซ์วีสจึงได้มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับเจอร์เบิร์ต ซึ่งสาเหตุของเรื่องนี้ อำพรณ โอตระกูล ได้ให้เหตุผลการกระทำของนางในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเชียลลิสม์ (existentialism) เช่นฟรอนซ์วีสว่า “เธอจัดเป็นตัวละครหญิงประเภทที่สามที่ประสงค์จะดำรงตนถูกต้องตามแบบฉบับอันดีงามของสตรี ในขณะที่เดียวกันก็ไฝฝืนที่จะเป็นอิสระจากวงล้อมดังกล่าวและเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้น เมื่อไม่สามารถกระทำการคัดค้านได้โดยเปิดเผย ทางออกจึงเป็นไปได้ในแง่ลบ เช่น กล่าวเท็จหรือมีผู้ เป็นต้น”¹¹¹ ดังในเรื่อง *ซี เคม ทุ สเคย์* ฟรอนซ์วีสเลือกมีความสัมพันธ์กับเจอร์เบิร์ตซึ่งเธอแอบชื่นชอบแต่ได้เก็บความปรารถนานั้นไว้ในช่วงต้นเพราะมองเห็นว่าตนมีปีแอร์เป็นคนรัก ต่อมาภายหลังปีแอร์เกิดความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับซาเวียร์ ทั้งฟรอนซ์วีสเองก็ได้รับรู้ว่าเจอร์เบิร์ตมีความชื่นชมในตัวเธอ เธอจึงเลือกใช้เสรีภาพแห่งข้อตกลงการอยู่ร่วมกันโดยเสรีซึ่งเธอทำไว้กับปีแอร์และยังมีเคยใช้ ในขณะที่ปีแอร์ได้ใช้เสรีภาพนี้ในการเลือกรักกับตัวละครหญิงอื่นๆ และกับซาเวียร์¹¹²

การตัดสินใจใช้ชีวิตคู่โดยไม่แต่งงานรวมทั้งแนวคิดสำคัญที่ต้องการให้ทั้งสองฝ่ายเป็นอิสระต่อกันทั้งกายและใจประกอบกับการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถมีความรักต่อชายคนอื่นนอกเหนือจากสามีได้นั้น นับเป็นประสบการณ์ที่ล้ำสมัยของสตรีเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมในนวนิยายซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะช่วงสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 สังคมฝรั่งเศสยังเคร่งครัดขนบธรรมเนียมประเพณีอยู่¹¹³ ตามสภาพสังคมตามความเป็นจริงจึงไม่ให้การยอมรับแนวทางประพตเช่นนี้เท่าใดนัก แต่ผู้ประพันธ์เลือกที่จะสร้างตัวละครหญิงในลักษณะนี้เพื่อบอกเล่าให้หญิงสาวคนอื่นได้เข้าใจแนวความคิดของตนที่ว่า “การแต่งงานหมายถึงการผูกมัดผู้หญิงและผู้ชายให้อยู่ร่วมกันภายใต้กฎข้อบังคับที่ว่า หญิงต้องให้เกียรติและรับใช้สามีชายต้องเคารพในสิทธิบางอย่างของภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายของตน ดังนั้นจึงเป็นการบั่นทอนเสรีภาพที่แต่ละคนพึงมี เธอจึงไม่เชื่อว่าความรักของคนทั้งสองจะเหลืออยู่ เมื่อต่างคนต่างหมดสิ้น

¹¹¹ อำพรณ โอตระกูล, “นางในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเชียลลิสม์.” *โลกหนังสือ*. 1: 78.

¹¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

¹¹³ พินิจ รัตนกุล, “เช็กส์และปรัชญา,” *ภาษาและวัฒนธรรม*. 2 (มกราคม-มิถุนายน 2525): 39.

อิสรภาพส่วนบุคคลแล้ว ในที่สุดการแต่งงานกลายเป็นสาเหตุหนึ่งแห่งความล้มเหลวของชีวิตครอบครัว"¹¹⁴ โดยตัวผู้ประพันธ์เองก็ได้ใช้ชีวิตไปตามแนวทางแห่งความรักที่เป็นอิสระต่อกันของคนทั้งสอง ทั้งโบว์วอร์และชาร์ตริได้พิสูจน์ให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตคู่ตามแนวความคิดของคนทั้งสองนั้นมันคงยืนยาวจวบจนทั้งคู่ได้ตายจากกันไป

จากนวนิยายในเส้นทางชีวิตคู่ร่วมกันของปีแอร์และฟร็องซัวส์นั้นได้มีชาเวียร์ที่เดินโคจรเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับพวกเขา ทั้งสามคนได้ตกลงเลือกความสัมพันธ์ต่อกันทั้งทางกายและใจในแบบ "รักสามเส้า" (*le pacte de trio*) การอยู่ร่วมกันสามคนนี้มีใช้เป็นไปในแบบชายหนึ่งหญิงสอง ดังเช่นปกติ หากเป็นแบบซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเป็นไปเท่าเทียมกัน ฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างหญิงทั้งสองจึงเป็นแบบเพศวิบริด ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของตัวนางในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเซียลลิสต์ คือผู้หญิงซึ่งลักษณะเหมือนผู้ชาย (*la lesbienne*) ผู้หญิงประเภทนี้โดยปกติเป็นพวกที่นิยมตนเองอย่างรุนแรง (*narcisse*) การที่หลงในรูปของตัวเอง เป็นหนทางนำไปสู่ความสนใจในเพศเดียวกันในที่สุด¹¹⁵ ความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้นับเป็นภาพด้านลบของความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับหญิง (*heterosexuality*) ซึ่งเป็นภาพความสัมพันธ์ที่จะพบเห็นได้ในสังคมตะวันตกช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา *"The lesbian threat is the dark double haunting heterosexuality as health itself in female adolescence: buried but not, apparently, quite dead..., both its power and pathology, as experienced by collegiate women of the 1950s."*¹¹⁶ จึงนับได้ว่างานเขียนเรื่องแรกของโบว์วอร์นี้ได้แสดงให้เห็นประสบการณ์ของสตรีในรูปแบบที่ล้ำหน้ากว่าสภาพความเป็นจริงของสังคมที่เกิดขึ้น

นอกจากตัวละครทั้งสามจะมีความสัมพันธ์ตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น ในนวนิยายเรื่องนี้ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชาเวียร์กับอีนส์ (*Inès*) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงด้วยกัน ผู้อ่านจะได้พบลักษณะความสัมพันธ์ทางเพศที่ล้ำสมัยไม่เป็นไปตามขนบเดิม แต่ในนวนิยายที่อิงปรัชญาความคิดแบบ

¹¹⁴ ปทุมรัตน์ วงศ์ดนตรี, "ซีโมน เดอ โบว์วอร์ กับการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีใน 'เพศที่สอง'," *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* 4 (2524) : 146.

¹¹⁵ อัมพรณ โอตระกูล, "นางในนวนิยายแบบเอกซิสเตนเซียลลิสต์," *โลกหนังสือ*, 1: 78.

¹¹⁶ Pat Macpherson, *Reflecting on The Bell Jar* (New York: Routledge, 1991), p. 80.

เอกซิสเตนเชียลลิสต์นั้นสามารถสร้างตัวละครตามลักษณะดังกล่าวเพื่อนำให้เห็นความเป็นอิสระในการตัดสินใจของตัวละครที่เป็นหญิงซึ่งเท่ากับแสดงควมมีอยู่ของตัวละครด้วย

ลักษณะการกดขี่ทางเพศไม่มีปรากฏเด่นชัดในนวนิยายเรื่องนี้เนื่องจากความเป็นอิสระต่อกันและกันของตัวละครเอกหญิงและตัวละครฝ่ายชาย ทำให้ไม่มีส่วนใดที่จะบ่งบอกชัดเจนถึงการกระทำที่ฝ่ายหญิงได้รับจากฝ่ายชาย ประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกนับเป็นประสบการณ์สำคัญของฟรองซัวส์ ตัวละครเอกหญิง ด้วยเช่นกันโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องความรัก ได้แก่ ความรู้สึกอ่อนไหว ความรู้สึกหึงหวง เป็นต้น สำหรับฟรองซัวส์แล้วแม้เธอจะเป็นผู้หญิงทำงาน แต่เธอก็มีความอ่อนไหวต่อเรื่องความรักค่อนข้างมากแม้จะไม่แสดงออกมาให้เห็น "Only four days had passed since Friday and at the theatre, yesterday evening, Pierre had greeted Xavière most amiably. She would already have to be very fond of him to feel that she had been neglected."¹¹⁷ เธอรู้สึกอ่อนไหวเมื่อพบว่าปิแอร์เริ่มให้ความสนใจซาเวียร์ และที่สำคัญเขาเริ่มเข้าข้างซาเวียร์และไม่ได้ใส่ใจความรู้สึกของเธอเท่าที่เคย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอขาดสมาธิในการทำงานและรู้สึกได้ถึงอารมณ์โกรธที่คุกรุ่นอยู่ในตัว "It was absurd to waste three precious working hours. This was not the first time Pierre had shown considerable interest in other women. Why, then, did she feel injured? What was disturbing was this feeling of rigid hostility which she had discovered in herself, and which had not been completely dissipated."¹¹⁸

แม้ฟรองซัวส์จะให้ความสำคัญกับหน้าที่การงาน เธอมีเหตุผลในการเลือกกระทำเลือกตัดสินใจทุกอย่างด้วยตนเองเรียกได้ว่าเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ แต่ทุกคนย่อมมีหัวใจ อารมณ์ความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ เหมือนเช่นความรู้สึกที่ฟรองซัวส์มีต่อปิแอร์ ทั้งสองมีความรักต่อกัน แต่เมื่อปิแอร์เริ่มมีรักใหม่และขาดความสนใจฟรองซัวส์ ทำให้เธอรู้สึกเจ็บปวดอย่างมากจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล นำไปสู่ประเด็นความคิดที่ว่ามนุษย์ย่อมมีสิ่งสองสิ่งในตัวเองคือ เหตุผล และความรู้สึก ไม่มีใครสามารถอยู่กับเหตุผลหรืออารมณ์ความรู้สึกได้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง

อารมณ์ความรู้สึกในเรื่องความรักนับเป็นประสบการณ์ที่สำคัญของสตรี นอกจากนี้ฟรองซัวส์ยังมีอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นห่วงและใส่ใจความรู้สึกของบุคคลรอบข้างนอกเหนือจากคน

¹¹⁷ Beauvoir, *She Came to Stay*. p. 102.

¹¹⁸ Ibid., pp. 114-115.

รักของตนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเจอร์เบิร์ตที่เธอแอบชื่นชอบ หรืออลิซาเบธซึ่งเข้ากับคนอื่นได้ลำบาก เพราะแม้แต่พี่ชายเช่นปีแอร์ยังเข้ากันไม่ได้ แต่สำหรับฟรองซัวส์แล้วพยายามให้เวลาและทำความเข้าใจกับอลิซาเบธเสมอ จะได้ยกให้เห็นตัวอย่างความรู้สึกห่วงใยที่ฟรองซัวส์มีต่อเจอร์เบิร์ต แม้เขาจะเป็นเพียงเพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง แต่ด้วยลักษณะนิสัยที่สุภาพ อ่อนโยนของเขา ทำให้ฟรองซัวส์รู้สึกชื่นชม และให้ความเป็นห่วงอยู่เสมอ เธอคำนึงถึงความเป็นไปของเจอร์เบิร์ตและต้องการเห็นเขามีความสุข *"It saddened her (Françoise) that Gerbert should be sad and that she could do nothing for him. She liked to know that he was happy: his steady and pleasant life delighted her."*¹¹⁹ และยังให้ความใส่ใจต่ออารมณ์ความรู้สึกเล็กๆ น้อยๆ เธอกังวลว่าคำพูดบางคำของปีแอร์จะไปก่อความรู้สึกเสียใจให้เจอร์เบิร์ต เธอพยายามหาวิธีปลอบโยนเขา *"...and she (Françoise) wanted to be as friendly as she could in order to wipe out the last traces that Pierre's explanation might have left in him (Gerbert)"*¹²⁰ ฟรองซัวส์มักใส่ใจและมอบความห่วงใยให้กับผู้คนที่อยู่แวดล้อมเธออยู่เสมอ กับผู้หญิงเช่นอลิซาเบธซึ่งเข้ากับคนอื่นได้ยาก ฟรองซัวส์ก็พยายามเข้าใจและบอกคนอื่นให้ทำความเข้าใจกับอลิซาเบธเช่นกัน

เดอะ เบล จาร์

3.3.3 ลักษณะอัตชีวประวัติ ของซิลเวีย พลาธ ที่ปรากฏในนวนิยาย เป็นลักษณะอัตชีวประวัติที่ผู้เล่าเรื่องเทียบได้กับตัวผู้ประพันธ์เอง เพราะมีการกล่าวถึงนวนิยายเรื่องนี้ว่ามีแก่นเรื่องหลักอยู่ที่ประวัติช่วงวัยสาวของผู้ประพันธ์¹²¹ โดยสามารถเปรียบเทียบตัวละครในนวนิยายกับบุคคลในชีวิตจริง ได้ดังนี้คือ เอสเธอร์ กรีนวูด คือ ซิลเวีย พลาธ มารดาของเอสเธอร์ กรีนวูด คือ ไอเรเลีย โชเบอร์ พลาธ (Aurelia Schober Plath) มารดาของซิลเวีย พลาธ

นวนิยายเริ่มเรื่องที่ข่าวการประหารชีวิตครอบครัวโรเซนเบิร์กส์ (the Rosenbergs) ด้วยไฟฟ้า พวกเขาได้รับการตัดสินว่ากระทำผิดเนื่องจากได้นำความลับทางทหารไปมอบให้กับชาวรัสเซีย ช่วงนี้กินระยะเวลาในช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ.1953 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เอสเธอร์ชนะการประกวดจากนิตยสารแพชั่นให้มาฝึกงานที่นิวยอร์กเป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งตรงกับประวัติชีวิตช่วงวัยสาวของพลาธที่ได้รับเลือกจากนิตยสาร *มาดแมว์แซล* ให้มาฝึกงาน ช่วงเวลาที่เธออยู่ในนิวยอร์กเป็น

¹¹⁹Ibid., p. 95.

¹²⁰Ibid., p. 122.

¹²¹Sylvia Plath, *The Bell Jar* (New York: A Bantam Book, August 1981), p. 203.

ช่วงเวลาเดียวกับที่สื่อมวลชนกำลังประโคมข่าวเรื่องการประหารชีวิตครอบครัวโรเซนเบิร์กส์
 "...she (Sylvia Plath) had been chosen for the Mademoiselle College Board. Working on
 the staff of the glossy fashion magazine, "the magazine for smart young women," she
 would live in New York from June 1 through 26, along with nineteen other outstanding
 women from campuses across the country."¹²²

หากพบว่าเหตุการณ์ที่แตกต่างจากประวัติชีวิตจริงของพลาร์คือผู้ชนะการประกวดที่มาใช้ชีวิตร่วมกับเอสเธอร์มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน แต่จากประวัติชีวิตจริงพบว่ามีจำนวนถึง 20 คน จุดนี้นับเป็นข้อแตกต่างเพียงเล็กน้อยซึ่งพลาร์ไม่ได้ให้ความสนใจจึงระบุจำนวนคนในจำนวนที่แตกต่างกัน เหตุการณ์ในนวนิยายตั้งแต่เอสเธอร์กลับจากนิวยอร์กและได้รับทราบข่าวตนไม่สามารถลงเรียนวิชาที่ต้องการได้ เรื่องนี้ทำให้เธอเสียใจประกอบกับในช่วงที่อยู่ในนิวยอร์กเธอได้รับทราบจากบรรณาธิการนิตยสารถึงความยากลำบากในการเป็นบรรณาธิการหนังสือ รวมทั้งเธอไม่มีโอกาสได้ลงเรียนวิชาที่ตนเลือก เมื่อเทียบกับประวัติชีวิตของพลาร์ในส่วนนี้จะพบว่ามีคุณสมบัติคล้ายกันทุกประการคือ หลังจากกลับจากนิวยอร์กแม่ของพลาร์ได้แจ้งข่าวที่เธอไม่สามารถลงเรียนวิชาที่ต้องการได้ เรื่องนี้ทำให้เธอเสียใจและเครียดมากทั้งคิดไปถึงขั้นที่ว่าตนประสบความล้มเหลวในชีวิต "Her mother told her (Sylvia Plath) that she had not been accepted into the Harvard summer school fiction course taught by Frank O'Connor. Added to Abel's criticisms of her and her writing, this rejection was shattering. Sylvia felt that she was a complete failure."¹²³

ตลอดฤดูร้อนหลังจากกลับจากนิวยอร์กเอสเธอร์เลือกอยู่ที่บ้านเขียนงานที่ตนเองรัก แต่เธอไม่สามารถเขียนงานออกมาได้ด้วยความรู้สึกเครียดจากสาเหตุหลายประการแต่เหตุหลักเกิดขึ้นเพราะสังคมช่วงนั้นได้กำหนดคุณค่าของหญิงและชายไว้แตกต่างกัน ทำให้เธอรู้สึกไม่พึงพอใจกับสภาพการเกิดมาเป็นผู้หญิง นอกจากนี้ผู้ชายหลายคนทีเอสเธอร์รู้จักนั้นก็ยังมีลักษณะนิสัยตรงตามความเป็นชายที่เธอไม่ปรารถนาอยากจะพบ เธอรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ความรู้สึกกดดันทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ไม่สามารถเขียนงานออกมาและทำให้นอนไม่หลับติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน ความรู้สึกเครียดและกดดันเป็นความรู้สึกของผู้ประพันธ์เรื่องนี้อย่างแท้จริง จากสังคมที่ให้คุณค่าความเป็นหญิงและความเป็นชายไว้แตกต่างกันกล่าวคือ ในทศวรรษที่ 1950 เป็นช่วงที่สังคม

¹²²Ibid., p. 96.

¹²³Wagner-Martin, *Sylvia Plath: A Biography*, p. 101.

ให้คุณค่าความเป็นหญิงอยู่ที่การเป็นภรรยาและมารดาที่ดี “As a woman in the 1950s, she (Sylvia Plath) should marry and become a mother. How could she—unloved and guilty as she saw herself—dare think of a life other than that?”¹²⁴

ความพยายามที่จะฆ่าตัวตายของเอสเธอร์นั้นสืบเนื่องมาจากการที่จิตแพทย์ชื่อ ด็อกเตอร์กอร์ดอน (Doctor Gordon) ยืนยันที่จะบำบัดรักษาเอสเธอร์ด้วยวิธีช็อตไฟฟ้า (shock treatments) เป็นเหตุให้เธอตัดสินใจฆ่าตัวตายด้วยการกินยานอนหลับแต่ไม่สำเร็จ ท้ายที่สุดเธอได้เปลี่ยนไปรักษาที่จิตแพทย์อีกท่านหนึ่งคือด็อกเตอร์นอลแลน (Doctor Nolan) ซึ่งทำให้เอสเธอร์รู้สึกเชื่อใจและไว้วางใจ อาการของเธอจึงดีขึ้นเป็นลำดับ เรื่องราวในนวนิยายช่วงนี้สามารถเทียบกับชีวิตจริงของพลารได้ทุกประการ

ผู้วิจัยจึงกล่าวได้ว่าประวัติชีวิตช่วงวัยสาวของพลารนั้นเป็นแรงบันดาลใจในการเขียนนวนิยายอัตชีวประวัติชิ้นนี้อย่างมากเพราะสามารถเทียบให้เห็นว่าประวัติชีวิตจริงกับนวนิยายมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก จะมีเพียงรายละเอียดปลีกย่อยที่ผู้ประพันธ์เปลี่ยนแปลงหรือไม่ให้ความสำคัญ ข้อมูลดังกล่าวจึงไม่ตรงกับประวัติความเป็นจริงแต่ก็เป็นเพียงประเด็นย่อยซึ่งไม่มีความสำคัญมากนัก

3.3.4 ประสบการณ์แห่งสตรี

ประสบการณ์ในเรื่องการกดขี่ทางเพศนับเป็นประเด็นที่เห็นได้เด่นชัดในนวนิยายเรื่องนี้ กล่าวคือการที่เอสเธอร์เกือบถูกข่มขืนจากมาร์โค (Marco) คือการกดขี่ทางเพศอย่างแท้จริง เอสเธอร์ไม่คิดว่าผู้ชายที่ผิดหวังจากความรักที่มีกับญาติตนเองเพราะเธอไปบวชเป็นแม่ชี จะมองเห็นเอสเธอร์เป็นเช่นวัตถุ เธอรู้สึกผิดหวังในตัวเขาและรู้สึกไม่ผิดหวังกับสภาพสังคมของกรุงนิวยอร์กอย่างมาก ทำให้เธอถึงกลับโยนเสื้อผ้าที่ซื้อมาเพื่อใช้ในกรุงนิวยอร์กทิ้ง เพราะเสียใจในสภาพของผู้คนในสังคมอย่างมาก

นอกจากนี้ในช่วงท้ายของนวนิยาย เอสเธอร์เลือกที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายที่เธอมองเห็นว่าเป็นคนฉลาดและเธอให้ความเคารพกับเขา อีกทั้งเขายังมีหน้าที่การงานเป็นถึงอาจารย์ แต่

¹²⁴Linda W. Wagner-Martin, *Sylvia Plath: A Biography* (New York: Simon and Schuster, 1987), p. 90.

เธอกลับต้องผิดหวังเพราะเขาทำให้เธอตกเลือด (haemorrhage) สิ่งนี้ไม่ทำให้เธอเสียใจเท่าที่เขาไม่คิดจะรับผิดชอบแม้กระทั่งจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้เธอ รวมทั้งภายหลังยังเชิญชวนเธอให้มาพบกับเขาอีกครั้ง *"Irwin's voice had meant nothing to me. This was the first time, since our first and last meeting, that I had spoken with him and, I was reasonably sure, it would be the last. Irwin had absolutely no way of getting in touch with me,..."*¹²⁵

นอกจากประสบการณ์เรื่องการกดขี่ทางเพศแล้ว เอสเธอร์ยังมีประสบการณ์เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ เริ่มแรกเป็นลักษณะการนัดพบในลักษณะที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน (blind date) ในความรู้สึกภายในแล้วเธอไม่ชอบรูปแบบการคบกันลักษณะนี้ *"I hated coming downstairs sweaty-handed and curious every Saturday night and having some senior introduce me to her aunt 's best friend's son and finding some pale, mushroomy fellow with protruding ears or buck teeth or a bad leg."*¹²⁶ เพราะเธอเห็นว่าการรู้จักกันในลักษณะนี้เปรียบเสมือนการเล่นละคร ต้องแสดงสีหน้าใส่กัน เธอจึงไม่เห็นด้วยกับวิธีการแนะนำให้รู้จักในลักษณะนี้ ต่อมาภายหลังเธอเริ่มคบกับบัดดี้ วิลลาร์ด ในฐานะคูรัก โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากครอบครัวทั้งสองซึ่งเป็นเพื่อนกัน กับทุกคนในครอบครัวของเอสเธอร์มองว่า บัดดี้เป็นคนดี ได้รับการศึกษาและมาจากครอบครัวที่ดี หากแต่ภายหลังเอสเธอร์ได้พบว่า บัดดี้ก็เหมือนกับผู้ชายหลายคนที่คุณเคยรู้จัก ซึ่งมีนิสัยหน้าไหว้หลังหลอก เขาเคยมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นมาก่อนแต่ไม่ให้ใครรู้ทั้งกล่าวหาว่าเอสเธอร์คงเคยคบกับผู้ชายมาแล้วหลายต่อหลายคน เอสเธอร์รู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศที่ได้รับจากสังคม ไม่ว่าจะมาจากสื่อมวลชนหรือสถาบันการศึกษาที่ให้คุณค่ากับความเป็นหญิงที่ดีว่าต้องรักษานวลสงวนตัว ในขณะที่ผู้ชายสามารถใช้ชีวิตในรูปแบบที่ตนเองต้องการได้โดยไม่ได้รับการประณามกล่าวหาจากสังคม แต่สังคมกลับบอกกล่าวและสั่งสอนให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ต้องระมัดระวังและพร้อมประณามการพลาดพลั้งของผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว

*"Of course they would try to persuade a girl to have sex and say they would marry her later, but as soon as she gave in, they would lose all respect for her and start saying that if she did that with them she would do that with other men and they would end up by making her life miserable"*¹²⁷

¹²⁵Plath, *The Bell Jar*, p. 255.

¹²⁶Plath, *The Bell Jar*, p. 60.

¹²⁷Ibid., pp. 84-85.

เมื่อได้ค้นพบตัวตนของบัดดี้ เอสเธอร์พยายามตีตัวออกห่างจากเขาและมองหาผู้ชายที่ไม่มองผู้หญิงแต่เพียงแค่ว่าเรื่องพรหมจารี เธอได้พบกับคอนสแตนติน (Constantin) เธอคิดว่าเขามีนิสัยต่างจากผู้ชายอเมริกันคนอื่นๆ ที่เธอเคยพบ *"He had what no American man I've ever met has had, and that's intuition."*¹²⁸ เมื่อเธอได้พบคนที่ดีพร้อมในสายตาของเธอแล้ว เธออยากให้เขาจีบเธอ หากแต่เขาก็สุภาพเกินกว่าจะทำเช่นนั้นได้ นอกจากคอนสแตนตินแล้ว เอสเธอร์ได้เคยพูดคุยกับผู้ชายชื่อ อีริค (Eric) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง ในสายตาของอีริคเขาไม่ชอบการกระทำของนักศึกษาสาวที่ออกไปอยู่กับผู้ชายข้างนอก *"— he thought it disgusting the way all the girls at my college stood around on the porches under the porch lights and in the bushes in plain view, necking madly before the one o'clock curfew, so everybody passing by could see them."*¹²⁹ เขาบอกกับเอสเธอร์ว่าเขาจะรักกับผู้หญิงที่เขาไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ด้วย หากเขาจะมีเพศสัมพันธ์เขาจะมีกับโสเภณีเพื่อให้แฟนสาวของเขาบริสุทธิ์ *"so if he loved anybody he would never go to bed with her. He'd go to a whore if he had to and keep the woman he loved free of all that dirty business."*¹³⁰ ต่อมาภายหลัง เมื่ออีริคได้เขียนจดหมายมาสารภาพรักกับเอสเธอร์ เธอได้ปฏิเสธไปเพราะมองเห็นว่าอีริคคงไม่ได้รักตนอย่างแท้จริง

นอกจากความสัมพันธ์ของเอสเธอร์ที่มีกับคนรักที่เป็นชายแล้ว เธอยังได้พบเพื่อนเก่ายุคหนึ่งทีสถานบำบัดทางจิต เพื่อนเก่าชื่อโจแอนซึ่งเคยคบกับบัดดี้ วิลลาร์ดมาเช่นกัน อาจเพราะเคยผิดหวังกับความรักมาก่อน โจแอนจึงหันมาชอบเอสเธอร์ แต่สำหรับเอสเธอร์แล้ว โจแอนเป็นเหมือนภาพด้านลบของตัวเอง *"Her (Joan) thoughts were not my thoughts, nor her feelings my feelings, but we were close enough so that her thoughts and feelings seemed a wry, black image of my own."*¹³¹ รวมทั้งเธอไม่เคยคิดจะรักกับผู้หญิงในรูปแบบที่มีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน

อารมณ์ความรู้สึกของเอสเธอร์คือประสบการณ์อีกประการหนึ่งของหญิงสาวที่ต้องการให้สังคมให้ความยุติธรรมกับคนทั้งสองเพศ มิใช่มองว่าผู้ชายสามารถทำสิ่งใดได้ตามความต้องการ

¹²⁸Ibid., p. 77.

¹²⁹Ibid., p. 82.

¹³⁰Ibid., p. 83.

¹³¹Ibid., p. 231.

ผิดกับผู้หญิงที่ต้องรู้จักการควบคุมตนเอง กับทั้งในเรื่องทัศนคติในเรื่องความเป็นผู้หญิงว่า ควรมีหน้าที่เป็นภรรยาและเป็นแม่เท่านั้น โดยมีได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้หญิงว่าพวกเธอต่างมีความต้องการไม่แตกต่างจากผู้ชายเท่าใดนัก พวกเธอย่อมต้องการโอกาสและความสำเร็จในหน้าที่การงาน เฉกเช่นเดียวกัน ความกดดันทั้งหลายที่เธอได้รับนำไปสู่ความเครียดจนต้องเข้าสถานบำบัดทางจิต

"Esther's breakdown comes after a series of unfortunate encounters with sex in New York. The ensuing psychosis could partly be explained on the grounds of sexual repression and morbid attachment to her dead father, but it is also true that all the men she has known manifest variations on a consistently sick attitude toward women and marriage;..."¹³²

วายเป็นอีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?

3.3.5 ลักษณะอัตชีวประวัติ ของตัวละครเอกหญิงในเรื่องมีความคล้ายคลึงกับผู้ประพันธ์ โดยเริ่มจากการที่เกิดมาเป็นลูกสาวของหมอมือทรงเกียรติในวงศ์คหบดี การที่มีแม่เป็นแต่เพียงแม่บ้าน ต้องพึ่งพาฐานะทางเศรษฐกิจของสามีจึงต้องยอมตกอยู่ใต้อำนาจของสามี ส่วนตัวลูกสาวเช่นชไวเกอร์เองย่อมได้รับการเรียกขานว่าลูกสาวคนหมอซึ่งถือเป็นสถานภาพที่ผูกติดอยู่กับผู้เป็นพ่อตั้งแต่แรก แสดงให้เห็นลักษณะของพ่อผู้จัดการดูแลชีวิตของเธอโดยตลอด นอกจากนี้การที่พ่อเป็นผู้ควบคุมและมีอำนาจทุกอย่างภายในบ้าน ทำให้เธอไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตด้วยตนเอง

จากสภาพของตัวละครในนวนิยายดังกล่าวมีสภาพสอดคล้องกับชีวิตของผู้ประพันธ์ แต่จะพบความแตกต่างตรงที่ตัวละครเอกชายในเรื่องประกอบอาชีพเป็นวิศวกร แต่ในชีวิตจริงสามีของชไวเกอร์มีอาชีพเป็นทหาร และเป็นชาวสเปน¹³³ ในนวนิยายพบว่าสภาพชีวิตการแต่งงานที่ไม่มีความสุขและจบลงด้วยการหย่าร้างสองปีให้หลังจากการแต่งงานตรงกับประวัติชีวิตผู้ประพันธ์ ทุกประการที่ได้มีนักวิจารณ์กล่าวถึงวรรณกรรมเรื่องนี้ว่าสะท้อนถึงประสบการณ์ของตัวชไวเกอร์

¹³²Harris, "The Bell Jar," in *Critical Essays on Sylvia Plath*. p. 36.

¹³³*Women Writers of Germany, Austria, and Switzerland: an annotated bio-bibliographical*, ed. Elke Frederikson, (Westport: Greenwood Press, Inc., 1989), p. 221.

โดยรวมมาจากความกลัวและความผิดหวัง นอกจากนี้ยังเป็นความจริงจากประสบการณ์ความเจ็บปวดที่ซเวเกอร์ได้รับโดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงจากประสบการณ์ชีวิตของผู้แต่งเอง

3.3.6 ประสบการณ์แห่งสตรี

ประสบการณ์สำคัญของตัวละครเอกหญิงได้แก่เรื่องการกดขี่ทางเพศ ตัวละครเอกหญิงเป็นเหมือนเช่นที่ภรรยาจำนวนมากได้รับจากสามีคือ การมีเพศสัมพันธ์โดยความไม่ยินยอมพร้อมใจ เธอไม่เข้าใจว่าเหตุใดผู้หญิงจึงไม่สามารถปฏิเสธในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกนี้ได้ ในขณะที่ผู้ชายหากไม่มีความต้องการในเรื่องเพศก็สามารถจะปฏิเสธได้อย่างไม่ต้องเกรงความรู้สึกใคร *"Rolf puts his arm under my neck, he comes closer, it is so quiet, everything so black and quiet, he comes without a face, but I know that it is he, I can't, yet he can. If nature had made men as hypersensitive as women then the human race would have died out long ago."*¹³⁴

เรื่องที่น่าเศร้ายิ่งไปกว่าการถูกบังคับให้ต้องมีเพศสัมพันธ์คือการถูกบังคับให้ไปทำแท้ง เมื่ออัลเบิร์ตรับทราบที่ตัวละครเอกหญิงตั้งครรภ์และตนเองเป็นพ่อของเด็ก เขาบังคับให้เธอไปทำแท้งทันทีเพราะไม่ต้องการให้คนอื่นได้รับรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเขากับเธอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขาไม่ต้องการให้ภรรยาและลูกที่มีอยู่แล้วของเขาต้องทราบเรื่อง แต่ตัวละครเอกหญิงมีความรักสงสารลูกในท้องของตนเองจึงตัดสินใจไม่ไปทำแท้ง แต่อัลเบิร์ตผู้มีอาชีพหมอบังคับให้เธอทำแท้ง โดยเขาจะเป็นผู้จัดการฆ่าเด็กซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเขาเอง เรื่องการทำแท้งนั้นนับเป็นการกดขี่ทางเพศหรือการทำทารุณทางกายและทางใจขั้นรุนแรงที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิง *"Well, the man I love killed my child, I am married to a man I can't stand, he put my dog to sleep, and I don't want to live anymore because I can't stand myself anymore,..."*¹³⁵

นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ทางเพศของตัวละครผู้เล่าเรื่องเป็นไปอย่างธรรมดาในช่วงแรกคือ ต้องแต่งงานกับโรล์ฟ บุคคลที่ครอบครัวเห็นว่าเป็นคนดี มีอนาคตไกล โดยไม่มีใครถามความรู้สึกหรือความต้องการที่แท้จริงของเธอเลย ท้ายที่สุดลูกสาวที่อยู่ใต้การบงการของพ่อมาโดยตลอดจึงตัดสินใจยอมแต่งงานเพราะทุกคนให้การสนับสนุนโดยบอกว่าโรล์ฟเป็นคนน่านับถือ นอก

¹³⁴Schwaiger, *Why Is There Salt in the Sea?*. p. 35.

¹³⁵Ibid., pp. 136-137.

จากนั้นตัวเธอก็คิดว่าโรล์ฟเป็นคนดีและคิดว่ารักเขา หลังการแต่งงานเธอต้องใช้ชีวิตในฐานะแม่บ้าน ซึ่งเป็นชีวิตที่น่าเบื่อหน่ายมากสำหรับเธอ เธอต้องการความเข้าใจจากผู้เป็นสามีแต่เขาก็มีหน้าที่การงานมากมายเกินกว่าจะพยายามทำความเข้าใจเธอ หลังจากนั้นเธอได้พบกับเพื่อนเก่าที่ชื่ออัลเบิร์ต (Albert) เธอคิดว่าเขาเข้าใจตัวเธอมาก เธอจึงรักและแอบมีเพศสัมพันธ์กับอัลเบิร์ตโดยไม่บอกให้สามีรับรู้กับทั้งตัวอัลเบิร์ตเองก็แอบซ่อนความลับนี้จากภรรยาของตัวเอง ภายหลังเมื่อเธอได้รับรู้ว่าแท้ที่จริงแล้วคนที่เธอรักเช่นอัลเบิร์ตนั้นไม่ได้รับรักเท่ากับที่เขารักตนเอง เขาเลือกที่จะอยู่กับภรรยาเก่าผู้มั่งคั่งและมีทรัพย์สมบัติ และให้สิ่งต่างๆ แก่เขาได้มากกว่าที่จะเลือกเธอ ในตอนท้ายของเรื่อง ตัวละครผู้เล่าเรื่องจึงตัดสินใจหย่าขาดจากสามีคือโรล์ฟเพราะเธอได้ค้นพบว่าไม่เคยมีความรักให้กับเขา เธอคิดว่าหากไม่มีความรักให้เขาก็ไม่ควรจะอยู่ด้วยกันอีกต่อไป การหย่าร้างกลับเป็นหนทางที่ทำให้เธอรู้สึกมีความรักให้กับโรล์ฟในฐานะเพื่อนมากกว่า

อารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงที่ไม่ได้มีตัวตนเป็นของตนเอง ตลอดชีวิตต้องผูกติดอยู่กับสถานภาพของคนอื่นตลอดเวลาเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก เธอถูกเรียกว่าลูกสาวคุณหมอม และหลังจากแต่งงานแล้วเธอได้รับการเรียกชื่อว่าเป็นภรรยาของคุณโรล์ฟหรือไม่ก็คุณนายวิศวกกร เธอไม่เคยมีชีวิตที่เป็นของตนเอง ภายหลังที่เธอได้มีความสัมพันธ์กับอัลเบิร์ตเธอก็เกิดความรู้สึกหนึ่งหวงคนรักของตนเอง แม้จะรับรู้ว่าเขามีภรรยาอยู่ก่อนแล้ว เธอก็อยากให้เขาเป็นของตนเอง เธอจึงเลือกที่จะมีลูกกับเขา แต่ท้ายที่สุด เธอจึงได้รับรู้ว่าแท้ที่จริงแล้วผู้ชายที่เธอรักกลับรักตนเองมากที่สุด

นอกจากความรักที่มีให้กับเพื่อนมนุษย์แล้ว เธอยังมีความรู้สึกรักและผูกพันกับสุนัขที่ชื่อเจ้าบลินตซ์ (Blintz) ซึ่งสามีซื้อมาโดยบอกว่าเพื่อให้มันมาอยู่เป็นเพื่อนเธอ โดยที่เขาไม่ได้คำนึงถึงสภาพที่อยู่ของตนว่าเป็นคอนโดมีเนียมที่ไม่มีที่ให้สำหรับสุนัขเดินหรือวิ่งเล่นอย่างที่มีนต้องการ ด้วยความรักและเข้าใจสัตว์เลี้ยงของตัวละครเอกหญิง เธอมักจะหาเวลาพามันออกไปเดินเล่นและปล่อยให้มันมีชีวิตอย่างที่มีนต้องการ ผิดกับสามีที่พยายามจะล่อนและบังคับให้มันทำสิ่งต่างๆ ตามที่เขาต้องการ เช่น ฝึกให้มันเรียนรู้สิ่งต่างๆ

ลำเนาป่า

3.3.7 ลักษณะอัตชีวประวัติ ของผู้ประพันธ์ไม่สามารถเทียบกับสภาพชีวิตของตัวละครเอกหญิงได้ทั้งหมด แต่อาจจะเรียกว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตในลักษณะเดียวกันกับตัวละครเอกหญิงมากกว่า ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องการใช้ชีวิตคู่โดยไม่ผูกมัดกันด้วยทะเบียนสมรสของชดและลำเนาในเรื่อง ลำเนาป่า ว่า "ตัวเองก็ใช้ชีวิตในลักษณะนี้คือ เป็นผู้ที่ไม่ค่อยจะติดในเรื่องพิธีรีตองหรือสิ่งที่รุงรังเกินเหตุ อยู่กับเนื้อหาสาระมากกว่า.. มักจะคิดออกจากตัวเองคือคิดอย่างไรจะทำอย่างนั้นตามที่เราเห็นควร และที่นั่นมันก็จะถูกกับชีวิตของเราด้วย ถูกกับจริตของเราด้วย เพราะว่าก็ไม่ได้เห็นความสำคัญของใบทะเบียน ที่เขียนนั่นคือสิ่งที่เราคิดอยู่ คิดทั้งหมด"¹³⁶ กับทั้งในส่วนครอบครัวของผู้ประพันธ์ต่างเห็นพ้องไปกับแนวความคิดเดียวกันดังการให้สัมภาษณ์ที่ว่า "ผู้ใหญ่เขาไม่ว่า แม่ก็เข้าใจ ไม่เห็นใครติติงเลยในครอบครัว"¹³⁷

จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์มีรูปแบบการดำเนินชีวิตในลักษณะที่สอดคล้องกับตัวละครเอกหญิงมาก แม้ว่าจะมิใช่ประวัติชีวิตจริงของผู้ประพันธ์โดยตรง ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ไม่ยึดติดกับค่านิยมเรื่องการจัดพิธีแต่งงานหรือการจดทะเบียนสมรส รวมทั้งทัศนคติของครอบครัวผู้ประพันธ์ที่มีต่อการใช้ชีวิตคู่ของคนสองคน เหล่านี้ล้วนแล้วสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากรูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกหญิงที่ชื่อ "ลำเนา" ทั้งสิ้น นอกจากนี้เหตุการณ์ชีวิตของตัวละครเอกหญิงที่เลือกไปทำงานที่บนเขา ก็เป็นเพียงฉากที่ผู้ประพันธ์จำลองขึ้นมาประกอบเข้ากับจินตนาการในการสร้างเรื่องราวขึ้นมาดังข้อสัมภาษณ์คือ "การสะสมประสบการณ์การเดินทางประมาณช่วง พ.ศ.2521 ช่วงนั้นได้เดินทางขึ้นภาคเหนือ...ไปเชียงใหม่ แม่สะเรียง ขุนยวง สาละวิน ฉากในนั้นจะอยู่ในลำเนาป่า คือฉากเมืองเหนือที่จำลองมา...แต่ไม่เคยได้ไปใช้ชีวิตแบบในนวนิยายอย่างนั้น เป็นแต่เพียงเรามีจินตนาการเข้ามาผสมผสานกับฉากที่เราได้เห็น ความรู้สึกที่เรา รู้สึกต่อ... เหมือนกับการวาดเรื่องขึ้นมา"¹³⁸

¹³⁶ สัมภาษณ์ ศิเรมอร อุณหุบุ, ผู้ประพันธ์เรื่อง ลำเนาป่า, 21 พฤศจิกายน 2539.

¹³⁷ สัมภาษณ์ ศิเรมอร อุณหุบุ, ผู้ประพันธ์เรื่อง ลำเนาป่า, 21 พฤศจิกายน 2539.

¹³⁸ สัมภาษณ์ ศิเรมอร อุณหุบุ, ผู้ประพันธ์เรื่อง ลำเนาป่า, 21 พฤศจิกายน 2539.

3.3.8 ประสบการณ์แห่งสตรี

อารมณ์ความรู้สึกนับเป็นประสบการณ์ที่สำคัญของลำเนา เธอได้แสดงออกมาให้เห็นความเป็นตัวของตัวเองที่แตกต่างจากผู้หญิงคนอื่น ตรงความเด็ดเดี่ยว ความมีเหตุผล ถึงกระนั้นเธอก็ประกอบไปด้วยความอ่อนหวาน อ่อนไหว มีความละเอียดอ่อนต่อเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ในแบบผู้หญิงทั่วไป โดยจะขอมองผ่านจากมุมมองของชด ที่พูดถึงลำเนาว่า “หล่อนเป็นผู้หญิงแปลก เขา คิด แปลกเสียจนเขานึกไม่ถึงว่าผู้หญิงคนหนึ่งสามารถจะผูกพันกับความคิดเด็ดเดี่ยว และเหนียวแน่นกับมันจนเหลือเชื่อ”¹³⁹

ชดมองว่าเป็นเรื่องยากสำหรับผู้หญิงคนหนึ่งจะมีความคิดเด็ดเดี่ยวและเหนียวแน่นอยู่กับความตั้งใจที่จะอุทิศตนเพื่อบุคคลโดยโอกาสในสังคมซึ่งนับเป็นวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากบุคคลโดยทั่วไป เธอมีความมุ่งมั่นในความคิดที่จะช่วยเหลือและพัฒนาคนยากจนบนเขา แม้กระทั่งภายหลังจากที่เธอมีชดเป็นคนรักแล้ว เธอยังยืนยันที่จะอุทิศชีวิตให้กับงานที่เธอรัก เธอมีความคิดเด็ดเดี่ยวมุ่งมั่นในสิ่งที่เธอพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับตัวตนของตนเอง “ลำเนาไม่เคยสูญเสียความเป็นตัวตนของหล่อนในตอนนี้ แม้ว่าจะต้องยอมจำพวจากเขาก็ตามที่ หล่อนไม่เคยมีความคิดหรือความวิตกกังวลเหมือนผู้หญิงทั่วไป เขารู้ดีในข้อนี้ มันไม่ใช่เพราะความเป็นตัวตนของหล่อนละหรือที่ทำให้เขาเขาอยู่หมัด ไปไหนไม่รอด...”¹⁴⁰

นอกจากนี้ เธอเป็นคนที่มีความละเอียดอ่อนต่อเรื่องเล็กน้อย และความรู้สึกเป็นห่วงเป็นใยที่มีให้กับคนรอบข้าง โดยเฉพาะกับเด็กนักเรียนที่เธอสอน ลำเนาให้ความใส่ใจกับทุกคน แม้ในขณะที่เธอกำลังมีความสุขอยู่ที่ทะเล เธอก็อดคิดถึงเด็กนักเรียนของเธอไม่ได้

“...นักเรียนตัวเล็กๆ ของเนามีสิบเอ็ดคนเชียวนะ แล้วก็มาวิรวมอยู่ด้วย เขาอยากเห็นทะเลมากกว่าที่เนาเคยเล่าให้ฟัง หมั่นถามคอยคะยั้นคะยอให้เนาเล่าถึงทะเลมากๆ...เด็กภูเขาค่อยๆ เห็นทะเลจนนอนเพื่อ! เขาร้องให้ไปพลาง เนาใจคอห่อเหี่ยวเลยตอนนั้น ...เด็กที่เกิดมากับทะเลไม่เคยร้องไห้อยากเห็นภูเขา เพราะใกล้ทะเลก็มีภูเขา แต่เด็กภูเขาค่อยๆ เห็นทะเล มันเป็นเรื่องยากเย็นสำหรับเขา”¹⁴¹

¹³⁹ ศิเรมอร อุณหรูป, ลำเนาป่า, หน้า 10.

¹⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 86.

¹⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49-50.

ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เธอไม่เคยละเลย เธอให้ความใส่ใจแม้จะไม่ใช่นาทีของเธอโดยตรง “ยังไม่ยอมซักอีกหรือเสื้อตัวนี้นะ คุบอกให้เอาไปช่วยกันซักที่ลำห้วยตั้งหลายหนแล้วนะ... ใ่วางดวงๆ นี้จะได้หายเสียที คุบเคลื่อนยาให้แล้วแต่มาวิจัยใส่เสื้อตัวนี้โดยไม่ยอมซัก มันจะหายได้ยังไง”¹⁴²

ในส่วนของความอ่อนหวานหรือความอ่อนไหวในเรื่องของความรัก เธอเฝ้าสังเกตและเลือกจับตรงความนุ่มละมุนในจิตใจของคนมากกว่าที่จะมองในส่วนอื่นของคนที่เรารัก ผิดกับผู้หญิงบางคนที่ยังมองเพียงแต่รูปลักษณ์ภายนอกหรือมองเพียงแค่ฐานะการเงินและสถานภาพในสังคม ชดได้สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจของหญิงสาวได้ด้วยตัวคนเดียว ภายใต้น้ำตาที่ลำเนา มองเห็นว่าแตกต่างไปจากผู้ชายคนอื่นๆ ที่เธอเคยรู้จัก เขาแสดงออกเรื่องความรักกับลำเนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ลำเนาจึงรู้สึกรักชด แม้ว่าลำเนาจะรู้สึกถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การงานประกอบอยู่มาก แต่ความรักก็มีอิทธิพลต่อความรู้สึกอันอ่อนไหวของลำเนาอย่างมาก ความรักทำให้เธอลงเลใจ “หนนี้เองที่หล่อนรู้สึกได้ถึงความอ้างว้างจากความวิเวกรอบตัวที่พากันครอบงำอารมณ์เหมือนหมอกขึ้นๆ มันทับทับ อึดอัดพาให้หล่อนอ่อนไหว...”¹⁴³

แต่ท้ายที่สุดแล้ว เมื่อให้ลำเนาต้องเลือกระหว่างความรักกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ลำเนาเลือกหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งเธอให้ความสำคัญมากและเธอให้เหตุผลว่า “ไม่ค่อยมีใครเสียสละกับเรื่องยากเย็นพรรณนี้เท่าไรนักหรอกค่ะชด แต่พวกเรามีคนเพียงหยิบเดียวที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง บทบาทของเราเพิ่งจะเริ่มต้น เนาทังพวกเขาไม่ได้เพื่อแลกกับความรักที่ชดหยิบยื่นให้ด้วยน้ำใสใจจริง”¹⁴⁴ ลำเนานับเป็นตัวละครหญิงที่แสดงความคิดเด็ดเดี่ยวทั้งในเรื่องการงานและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง

ความสัมพันธ์ทางเพศของตัวละครเอกหญิงในเรื่องเป็นความรักระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาวที่เลือกใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยไม่ยึดติดกับค่านิยมของสังคมในเรื่องพิธีแต่งงานหรือแม้แต่ทะเบียนสมรส ซึ่งนับได้ว่าเป็นความคิดที่นำสมัยมากสำหรับสังคมไทยในยุคนี้จนถึงกับได้รับการ

¹⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

¹⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

¹⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 170.

วิจารณ์ว่าเป็น "งานสะท้อนลักษณะพวกปัญญาชนเสรีนิยม ไม่แคร์เรื่องกามารมณ์"¹⁴⁵ ทั้งๆ ที่ในนวนิยายได้แสดงความเป็นตัวตนของตัวละครเอกหญิง ในลักษณะเพียงแค่มิยึดติดกับค่านิยมทางสังคมที่หล่อหลอมผู้คนให้ติดกับอยู่ในความหรูหรา ฟุ่มเฟือย เพื่อให้ได้มีหน้ามีตา หรือ "ไม่อายุชาวบ้านเขา" เท่านั้น หากได้สะท้อนลักษณะพวกที่ไม่แคร์เรื่องกามารมณ์แต่อย่างใด จะเห็นได้จากคำพูดของตัวละครชายในเรื่องที่พูดถึงความประพฤติของลำเนาในเรื่องนี้ว่า "มีคนมารุมรักหล่อนหลายคนสมัยเรียนนะเว้ย หล่อนไม่ยอมเล่นกับใครง่ายๆ แต่สมัยนี้ข้าไม่รู้นะเว้ย"¹⁴⁶ ต่อเนื่องมาถึงสมัยนี้ในช่วงที่ซัดได้พบกับลำเนา เขาได้มองเห็นการกระทำของลำเนาในสวนนี้ว่า "มีผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยสามสี่คนรวมทั้งหมดที่ชื่อวิทย์ซึ่งซัดเห็นเขาวนเวียนพยายามจะพูดจากับลำเนาอย่างตั้งอกตั้งใจ แต่ครั้งหลังสุดเขาเห็นลำเนาเดินหนีซัดๆ หน้า และสีหน้าของหล่อนแสดงอาการดั่งว่าระอาอย่างโจ่งแจ้ง"¹⁴⁷

ตัวละครเอกหญิงมิได้มีลักษณะของคนประเภทไม่แคร์ต่อเรื่องกามารมณ์ เพราะหากเป็นเช่นนั้น เธอคงไม่ต้องค้นหาให้ยากเย็นเพราะมีผู้ชายหลายต่อหลายคน que เดินเข้ามาในชีวิตของลำเนา หากแต่เธอกลับค้นหาและมองลึกเข้าไปถึงตัวตนของผู้ชายเหล่านั้น แล้วเธอกลับได้พบแต่ความว่างเปล่า มีแต่เปลือกนอกที่ทำลายศรัทธาของลำเนาที่ละเล็กละน้อย ซึ่งผิดกับซัด ชายคนที่ลำเนาเลือกที่จะรักเพราะมองเห็นว่า

"...ผู้ชายคนนี้มีอารมณ์แฉล้มผสมอยู่ในใจ ลำเนาคิดครุ่น และมันหยดออกมาได้ลิ้นๆ ไม่แก๊ง ก้างแก๊ง ก้างๆ เหมือนผู้ชายอื่นที่ลำเนาเคยรู้จักซึ่งต่างก็พยายามเอียงอกเทแต่วิญญาณปลอมปนอันหลงใหลได้แก่ลึ้มกับแสงสีวูบวาบรำๆ ไป ความแตกต่างระหว่างเปลือกนอกกับตัวตนแท้ๆ ที่ซ่อนอยู่ภายในมักค่อยๆ ทำลายศรัทธาผู้หญิงอย่างหล่อนได้"¹⁴⁸

การวิเคราะห์เรื่องความเป็นจริงที่แท้ในวรรณกรรมสตรี 4 เรื่องข้างต้นในประเด็นอัตชีวประวัติ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครเอกหญิงตะวันตก 3 คนในนวนิยายเรื่อง ซี เคม ทู สเตย์, เดอะเบล จาร์ และ วาย อีส แดร์ ซอลด์ อิน เดอะ ซี? เทียบเท่าได้ว่าเป็นตัวผู้ประพันธ์เรื่องเพราะมีการ

¹⁴⁵ ศิเรมอร อุณหภูม บรณนาธิการบริหาร นิตยสาร 21, "โลกหนังสือ 3 (กุมภาพันธ์ 2523) : 116.

¹⁴⁶ ศิเรมอร อุณหภูม, ลำเนาป่า, หน้า 46.

¹⁴⁷ ศิเรมอร อุณหภูม, ลำเนาป่า, หน้า 29.

¹⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43-44.

ดำเนินชีวิตใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของผู้ประพันธ์ชาวตะวันตก ในขณะที่ตัวละครจากปลายปากกาของนักประพันธ์ชาวไทยมิได้มีเหตุการณ์การดำเนินชีวิตตรงตามชีวิตจริงของผู้ประพันธ์ทุกประการแต่โดยมุ่มมองตามมโนทัศน์สตรีนิยมแล้ว จะเห็นว่าลำเนาคือตัวเอกในเรื่อง ได้ตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตซึ่งไม่ผูกมัดกับข้อกฎหมาย และในท้ายที่สุดเธอเลือกที่จะทำงานตามอุดมคติของตนมากกว่าการเลือกอยู่เป็นแต่เพียงนางฟ้าในบ้าน

ในประเด็นประสบการณ์แห่งสตรี จะเห็นได้ว่าประสบการณ์แห่งสตรีจากนวนิยายเรื่อง *ซี เคม ทู สเตย์* เป็นการเปิดเผยประสบการณ์ความสัมพันธ์ทางเพศของสตรีที่มีลักษณะแตกต่างไปจากความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงเท่านั้นเพราะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันของชายหนึ่ง หญิงสอง ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงตามชีวิตจริงของผู้ประพันธ์นวนิยายด้วยอีกทางหนึ่ง สำหรับเรื่อง *เดอะ เบล จาร์* ประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดของตัวละครได้แก่เรื่องการกดขี่ทางเพศที่ตัวละครเอกหญิงได้รับจากตัวละครชายได้แก่ เรื่องการถูกข่มขืน และได้รับความไม่เสมอภาคจากสังคมชายเป็นใหญ่ในกรณีของทัศนคติและค่านิยมของคนในสังคมที่มีต่อเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้หญิงไม่ได้รับความเท่าเทียมในเรื่องทัศนคติดังกล่าวนี้ เรื่อง *วาย อีส แดร์ ซอลต์ อิน เดอะ ซี?* จะพบว่าประเด็นเรื่องการกดขี่ทางเพศยังคงเป็นประเด็นสำคัญกล่าวคือ ตัวละครเอกหญิงผู้เล่าเรื่องได้รับการกดขี่ทางร่างกายและความรู้สึกจากผู้เป็นสามี ในกรณีของการไม่ยินยอมพร้อมใจในการมีเพศสัมพันธ์แต่เธอไม่สามารถปฏิเสธได้ และในกรณีของการทำแท้งโดยเธอไม่ต้องการแต่ถูกบังคับจากชายคนรัก และเรื่อง *ลิวเนาป่า* ตัวละครเอกหญิงให้ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและเรื่องอารมณ์ความรู้สึก จะเห็นได้ว่าตัวละครมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไปได้ดีกับตัวละครชาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนทั้งสองกลับเป็นเรื่องของสังคมภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อคนทั้งคู่ ส่วนด้านอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครนับเป็นประเด็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจหยิบยกมาพูดถึง ไม่ว่าจะ เป็นอารมณ์ความรู้สึกในเรื่องความรักที่ตัวละครมีให้กับคนรักหรือความรู้สึกรักและเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ ซึ่งตัวละครเอกหญิงที่ชื่อ ลำเนา ได้แสดงลักษณะดังกล่าวมาอย่างเต็มเปี่ยมดังจะเห็นได้เป็นอย่างดีจากการอุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง